

**A TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2018-00023 pályázati
azonosítójú projekt keretében Pécs keleti
városrészében készült archív, kutatással
szerzett interjúk**

1. sz. interjú

Interjúalany: Oszoli Dénes, a terület önkormányzati képviselője

K: Az érdekelne, mint a terület képviselője, mit gondol erről, hogy mit lehetne ott tenni, vagy mennyire tud az ott lévő dolgokról? Nyilván tud, csak ...

V: Igen, jártam többször György-telepen, nyilván még a választások előtt, kampány időszakban is jártam ott. Kettősnek látom ott a helyzetet, tehát egyrészt vannak, akik csak átmeneti jelleggel vannak ott, de vannak, akik, hát, elég stabilan, hosszú éveig ott laknak. Nem biztos, hogy van, akinek ez jó is, de azt hiszem, hogy ez a kisebb hányad. Nagy részük kényszerből lakik ott. Az ideiglenes jellegűek is úgy élik meg, hiszen a körülmények, azok elég rendezetlenek. A legfontosabb tényezőnek a Málta jelenlétét látom én ott, hiszen ők, úgymond kitelepültek. Tehát van ott egy helyiségük és a szociális munkások, talán kettő is, egész nap jelen van. Úgy, hogy ők látják át igazából a tényleges helyzetet. Én kapcsolatba kerültem két-három családdal, azt gondolom, hogy ez nem mutat általános vagy reális képet, már csak azért sem, mert a kommunikáció, hát az nem olyan őszinte, mint, mondjuk, a Máltával szemben, akik előtt már nem lehet úgymond szépíteni a dolgokat, hanem ők teljesen tisztában vannak azzal, hogy adott esetben ki, miért került ezen körülmények közé. Nálam, mondjuk, eltelik akár egy fél év is, mire kiderül, hogy hát az anyagi problémáknak a fő okozója, mondjuk, az alkoholizmus, és nem az, amit, mondjuk, előtte mondtak, hogy így, úgy, amúgy.

K: Ön építész, úgy, hogy ismeri biztos, hogy annak a telepnek milyenek a házai. Hogy ott lehetne ... Tehát mit gondol, hogy a városnak mi lenne jobb? Ha oda befektet pénzt, és azt ott ... Hát most nem tud, de ha lenne anyagi háttere vagy forrása erre, akkor, ha ott fejleszti a telepet, vagy pedig azt ott föl kéne számolni ... Ön mit javasolna, mint építész is és területi képviselő is?

V: Hát most, a jelenlegi tudásom alapján, amit tehát változhat, mert, mondom, ez a félév talán nem olyan sok, hogy egyértelmű választ tudjon adni az ember. Én a jelenlegi tudásom alapján azt gondolom, hogy egy nem nagy, de egy minimális költséggel kellene fejleszteni az ottani életkörülményeket, lehetőség szerint úgy, hogy az ottaniak is hozzáadjanak valamit. Tehát olyan program lehetne az előrelépés, ami a Máltának a programjára és közreműködésére támaszkodva, egyfajta, hát, gerjesztő erőt indítana el, valósítana meg. Tehát magyarul egy valamiféle önrészt befektetve és az ottaniak – hiszen a nagy részük munkanélküli. Tehát hogy mozgósítható lenne a területnek a rendezése, tisztítása. Kisebbségi fejlesztések, mint, mondjuk, árnyékszékek rendbe hozása. Van egy lépcső, ami föntről, tehát Kelet-Nyugat irányban lemegy a völgybe, nagyon rossz állapotban van. A lépcsőnek a kifoltozása, az útnak a kifoltozása, hogy mondjuk, mentőautó vagy teherautó le tudjon menni, tehát hogy az alapvető életfeltételek legalább valahogy teljesülhessenek. Azt gondolom, hogy ez nem lenne olyan nagy költség. Itt még nem beszéltünk akkor a lakásoknak a, hogy mondjam, a komfortnöveléséről. Csak egyáltalán a telep hát közös területeinek a rendbe tétele, az szerintem egy gerjesztő dolog lenne, hogy a saját portájukon, a lakásukon belül is esetleg akkor igényesebbekké váljanak az emberek. György-telepnek a megtartását, mostani tudásom szerint, fontosnak tartom, mert azt gondolom, hogy ilyen alacsony rezsiköltségű lakásszituációt nem tudna a város

teremteni ezeknek az embereknek sehol. Már pedig önmagában véve az, hogy jobb körülmények közé kerüljenek az emberek, nem oldja meg a problémát, hiszen, ha egyrészt nem tudják fenntartani, tehát nem tudnak rezsiköltséget fizetni magasabb életszínvonalban, akkor mit értünk el? Tehát az adósságspirál tovább gyűrűzik. A másik pedig, hogy egy olyan lakókörnyezetbe kerülnek, ahol idegenként fogadják őket és ez hát a kezdeti lelkesedést adott esetben, hogy valaki, mondjuk, jobb körülmények közé kerül, azt pillanatok alatt elmorzsolja, és megszünteti azt a fajta integratív lendületet. Azt gondolom, hogy az integrációnak egy fontos lépcsője lehetne Györgytelep, amennyiben be tudná tölteni azt a szerepet, hogy ott az emberek egyfajta rendszeret, egyfajta öntudatra, egy nagyobb igényességre ébredjenek. Ma ez nincs meg, de a lehetősége szerintem megvan ezen a helyen is, hiszen ott legalább azt nem érzik, hogy, hogy mondjam, tehát az emberi öntudatukban vagy hát, hogy is mondjam, nem érznek olyan fajta kasztbeli, társadalmi osztálybeli különbséget, ami miatt, mondjuk, eleve kizárt, hogy valahol otthon érezzék magukat.

K: És ezeket az alapvető toldás-foldás ... Tehát amivel egy kicsit komfortosabb lenne legalább a telep élete. Erre van valamilyen elképzelés itt a városon belül? Tehát a Városházán belül, vagy van valamilyen törekvés? Mert azért ez tényleg fontos lenne.

V: Én nem tudok róla. Bevallom, hogy nem is tudtam tájékozódni ez irányban. Elég bizonytalan az is, hogy a szociális város-rehabilitáció – volt egy ilyen, hogy Pécs-Kelet címkézésű program vagy szándék a város részéről. Hogy ennek végül is mik lesznek a lehetőségei ... A területen egy nagyon fontos, ilyen város-rehabilitációs fejlesztés lenne a templom mellett, a szabolicsi templom melletti egykori iskolának a befejezése, funkcióval való megtöltése. Ennek a, hogy is mondjam, a programjának a kialakításában dolgoztam leginkább az elmúlt időszakban. Ez se egy olyan egyszerű téma. Úgy tűnik, hogy ez azért most kezd körvonalazódni, és ehhez próbálunk Kővári Jánossal, Hoppál Péterrel forrásokat találni, hogy mi is legyen a csapásirány. Itt az elképzelés az, hogy 2013. december 31-ig ez elkészüljön, ez az épület.

K: És mi lesz a funkciója?

V: És ennek, hát, mondjuk, egy decentrumként közösségi ház lenne és egy egészségház, plusz szeretnénk ott egy közigazgatási irodát is kialakítani. Tehát hogy bizonyos közigazgatási funkciók elérhetőek legyenek a lakosság számára ott helyben, a számítástechnika adta lehetőségeket kihasználva. Ne kelljen ide bejönni, mondjuk, ide, a Városházára mindenért.

K: Nagyon, jó, hogy ha ez ...

V: Tehát az egészségügyi téma, az pedig ugyanez, hogy jelenleg kedvezőtlen körülmények között van a felnőtt orvosi rendelő és két körzet, egy helyiségben van ellátva. Tehát eleve az új helyen két körzeti rendelőt tudnánk biztosítani. Akkor a gyermekorvosi rendelőt is ott alakítanánk ki, és még opcionálisan ezek nincsenek letárgyalva, de lehetőség szerint megteremtenénk ... egy patika és egy orvosi rendelő vagy valamilyen más, plusz egészségügyi funkció is odakerülhessen.

K: És ennek a forrásaira vadásznak jelenleg vagy ennek megvan a háttere?

V: Úgy látjuk, hogy ennek nagy része tulajdonképpen abba a szociális város-rehabilitációs programba beleférne. Úgy tudom, hogy ez alakítható is, tehát Kővári János úgy nyilatkozott, hogy bizonyos fokig ezt helyben mi, tehát hogy ők alakítják. És ezért kaptunk biztatást erre. Korábban az egészségügyi rész nem tartozott a támogatási körbe. A közösségi funkciók, azok igen. Felvetődött, hogy a szociális

lakásfunkció is kerüljön be ebbe a körbe, és ez most egy újabb szempont, hogy az alapellátást, mondjuk, egy orvosi rendelő, körzeti rendelő, ez is bekerülhessen a támogatási körbe.

K: És akkor most a György-telepi rész is oda lemegy, vagy a Hősök tere?

V: Hősök terén működik felnőtt orvosi rendelő, és az ott meg is maradna. Tehát az egy harmadik körzet.

K: Tehát az egy külön.

V: Külön. Egy harmadik orvossal az úgy külön működik. A gyermekorvosi ellátás az, ami inkább izgalmas, mert jelenleg a területen van ugyan két gyermekorvosi rendelő, tehát van fönt, a Hősök terén a felnőttorvosi rendelővel egy épületben, de az nem üzemel.

K: Igen.

V: Már azt hiszem, négy éve, vagy valahogy így. Ugyan fel lett újítva és ki lett alakítva, tehát teljesen új, de új korában már meg sem nyílt. Tehát amikor a felújítás miatt, úgymond, a rendelés áttevődött csak egy helyre, a szabolcsi részre, ugye ez ott van a templom mellett szintén, a szoc. otthonnak az ingatlanában van ez a gyermekorvosi rendelő. Nem ideális az sem, tehát nem akadálymentes a megközelítése, magas aránylag a rezsiköltsége, csomó felújítást igényelne. Tehát ezért is volna jó, ha az ott megszűnne távlatilag. A lényeg az, hogy most csak ott üzemel gyermekorvosi rendelés, és hát a Hősök teréről le kell, hogy oda menjenek, ami nem egy egyszerű dolog, mert leginkább gyalog tudják megtenni, mert busszal, ugye, átszállást igényel. Nem szerencsés a tömegközlekedés ezen a szabolcsi részen, de most, hogy ha így vesszük a szabolcsi részhez hozzátartozik Hősök tere is. Tulajdonképpen Árpádtető meg István-akna is a körzethez tartozik.

K: Nem is említem, most. Az a következő lépcső.

V: Annak a kiszolgálása ... Hiába mondanánk, azt, hogy a településrésznek a központja, az ott van a templom tövében, Szabolcsban, nincsenek meg azok a radiális kapcsolatok, amik a centrum könnyű elérését lehetővé tennék.

K: És lát esélyt arra, hogy ez változzon? Tehát hogy tényleg legyen egy Pécs-Keleti központ, és az tényleg központként. Tehát minden szempontból. Közlekedésre, kiszolgálásra, tehát szolgáltatási központra, mindenre. Meg lehet ezt vajon csinálni? Tehát ...

V: Egyelőre még nem látom ennek a, ennyire, hogy is mondjam, egzakt, koncepciózus távlatát, perspektíváját. Azt gondolom, hogy Szabolcs ... tehát lent, a völgyi részt, a tradicionális szabolcsi résznek meg lehet oldani ezzel az új közösségi házzal, vagy, vagy közösségi és szolgáltató házzal, de ez István-aknát, Árpádtetőt és Hősök terét vagy Gyögy-

- telepet nem fogja kiszolgálni. György-telepnek, mondjuk, van egy közvetlenebb kapcsolódása, tehát gyalog nincs annyira messze, mert ugye lent, a Wesselényi úton keresztül, Bánya utca ... Most lehet, hogy változott a neve és nem Bánya utca a neve. Mindegy, én még azt láttam kiírva. Ami egy makadámút, tehát egy köves út. Az gyalog nincs annyira messze, ez a szabolcsi központ. Ami fönt van, az nyilvánvalóan nagyobb távolságot jelent.

K: A Török István utcai iskolának mi lesz a sorsa? Vagy mit gondol arról a Városháza? Vagy ez más osztályra tartozik? Nem tudom, csak kérdezem. Ugye volt róla szó, hogy bezárják, aztán ...

V: Azt tudom erre mondani, hogy az oktatás. Mint képviselő, én közbenjártam azért, hogy mikor fölvetődött az, hogy a Buddha Tan Kapuja Egyház venné át az üzemeltetését, hogy ez ne történjen meg. Mint kereszténydemokrata politikus abszolút téves iránynak érzem. Financiálisan, tehát fenntarthatóság szempontjából nyilván ez könnyebbség lett volna, hiszen az egyházak igényt tarthatnak egyházi kiegészítő normatívára.

K: Kiderült, hogy ő nem tarthat igényt.

V: De, mondjuk, valószínűleg ez is hozzájárult ahhoz, hogy ez a dolog leállt. Hogy ők nem kerültek be abba a ... tehát az olyan szintű támogatotti körbe. Ez, mondjuk, jelzi is az egyháznak a, hogy is mondjam, a nagyságát meg elfogadottságát társadalmi szinten. Tehát itt egy kis egyházzól van szó nyilván, amelyik most keresi, úgymond, a híveit, a támogatottságát. Ez egy dolog. Tehát az úgy látszott annak idején, bizonyos körökben, de én alapvetően téves kiindulásnak érzem, hiszen az iskola szinte teljesen roma gyerekek oktatását végzi, hiszen onnan van utánpótlás. Tehát a gyerekek leginkább Hősök tere, György-telepről, meg ott a környékről vannak. Ugye tudni kell azt, hogy akár a meszesi iskola vagy a város belső területein lévő iskoláknak is nagyon komoly a szívóereje, hiszen ott is gyereklétszám-

- problémák vannak időnként. Tehát, úgy mond, sokan vannak, akik esetleg ott laknak, nem roma származásúak, azok adott esetben a meszesi iskolába mennek, hiszen ott ezek szerint is van hely, és jobb az infrastruktúra.

K: Igen, ez ugye tagintézménye a Budai Városkapunak.

V: Igen, tehát ilyen értelemben ez az iskola, ez szinte teljesen önálló iskolának tekinthető. Na most az ő identitásuk leginkább a katolikus valláshoz kapcsolódik, ugye, a Mária-tiszteleten keresztül vagy miatt ... A reformáció annyira nem érintette meg. És. Tehát ha egyházi fenntartásról szól, akkor számomra egyértelműen a katolikus irány lenne a számukra megfelelő, hiszen az integrációt egy identitászavar csak rontja, tehát ha ők a saját kultúrájukban és vallásosságukban meg tudnának erősödni, azáltal szerintem az integrációt segítenénk, hiszen az egy más szint. Tehát kulturális értelemben. Mert hiszen nem a származással van alapvetően a probléma, hanem azzal van a probléma, hogy a saját kultúrájukból is kiszakadtak. Tehát az a fajta, hát, én, bocsánat, hogy így fogalmazok, de a kommunizmusnak ez a rossz harcos meg materialista ideológiája, ez a munkáshatalommal csak egy, egy, hogy mondjam, egy hazugság volt. Az eredmény, az egy olyan szekuralizáció, tehát hogy mindentől való elidegenedés, ami gyökértelenítette az embereket, és nyilván nem mindegy, hogy a társadalom mely szintjén. Tehát a munkásosztály szintjén, tehát az alacsony státuszú rétegekben ez az elidegenítődés, ez katasztrofális. Tehát ez annyira lealacsonyító hatásúvá vált, hogy gyakorlatilag a munkanélküliség és a bűnözés vált dominánssá.

K: A katolikus egyháznak volt, azt tudom, hogy Mayer püspök egyszer volt, vagy arról olvastam, hogy ő volt kint György-telepen, de van valamiféle ...

V: Programszerűen

K: Igen. Volt. Tehát van valamilyen közeledése? Vagy például arra, hogy átvegye ott? Tehát

nincsen

ilyen

szándék?

V: Konkrét eredménye nincs. Elindultunk ebben az irányban, tehát voltak egyeztetések, de nem konkrétan, csak, mint ilyen fölvető, mi vetettük föl, tehát most így értem, hogy a KDNP és az ÖPE, ugye, Kellermayer Miklós elnök úr és Kővári János alelnök úr személyében. Ennek szintén hát, hogy úgy mondjam, mozgatói. Itt, mondjuk, a katolicizmus. Szóba jön például a jezsuitáknak a cigány-pasztorációs programja is. Tehát ők is képből vannak, és hát természetesen az új pécsi püspök is. Arra kaptunk tulajdonképpen csak választ, hogy fogadókész ebben a kérdésben tárgyalni és hát ennek várjuk az időpontját.

K: Hát akkor valami el tudott indulni.

V: Elvileg van rá remény, hogy ez valahogy elindul, de hozzáteszem, hogy ez összetett dolog lesz, mert a, tehát, hogy az anyagi részét most pontosan ki, hogyan fogja fölállalni ... Ugye jelenleg az épületnek nem a teljes, hogy is mondjam, üzemeltetését az iskola látja el. Hiszen ott van ez a Dobbantó Program, tehát felnőttképzéssel lett kitöltve az épület, ami, mondjuk, eredményes, mert 100%-ig ki van használva az épület, tehát rezszi szempontjából nincs probléma, hiszen 250-en vannak az épületben. De ebből, mondjuk, csak 120 az általános iskolás, a többi, az a felnőttképzésnek a része. Nyilván itt a gazdaságtalan aspektus abban, van, hogy kis létszámúak az osztályok, tehát egy pedagógusra kevés diák jut. Tehát ahol ilyen 12-13 fős osztályok vannak, az nem egy gazdaságos dolog. Nem túl szerencsés a helyzetük, kettős összevonásban is voltak ők, ugye ez a Csokonai iskolával, utána pedig ebbe a budai városkapu iskolába, tehát ők nem csak a város szempontjából vannak periférián, hanem az iskolaközpont szempontjából is egyfajta perifériát jelentenek. Ami, azért én úgy érzem, hogy nehezíti az ő fejlődési lehetőségüket. Ugyanakkor a szakmai munkát én nagyon jónak tartom, főleg az eredmények tükrében, hogy most kint voltam, az évfázón, és gyakorlatilag a ballagó nyolcadikosok mindegyike gimnáziumban vagy szakközépiskolában folytatja a tanulmányait. Tehát mindenki felvételt nyert. Volt olyan diákjuk, aki négy irányt jelölt meg, mindenhova fölvetették volna. Sőt, olyan is volt, akit személy szerint a Leőwey kért, hogy mindenképp kerüljön hozzájuk, mert már irodalom versenyeken, városi szinten is produkált. Tehát tehetséges gyerekek lépnek kis sok esetben az iskola falai közül, s akkor a sportról nem is beszélünk, ahol megelőzik a pécsi iskolákat sok tekintetben. Kézilabda csapatuk országos harmadik lett, atlétikában két ezüstérmét hoztak el, egyéni számban meg csapatban. Úgy, hogy azt gondolom, hogy ha azt vesszük figyelembe, hogy mik ott tényleg a lehetőségek, akkor ez egy elképesztő teljesítmény. Szóval, a gyerekek így fogalmazták meg, hogy Veszprémben volt ugye az országos döntő kézilabdából. Ugye az a férfi kézilabda, hát, hogy is mondjam, fellegvára, szóval ők a kínai dorgókban csúszkáltak össze-vissza a parkettán, és nyilván az ellenfeleik, akik mind, már nem ezen a szinten, már eggyel alatta lévő szinten is mind klubokhoz tartoznak, tehát mint utánpótlás, ők a legjobb Adidas cipőkben, hát nem fele, hanem ötödannyit estek, mint ők. Tehát más feltételek között is, mégis dobogós helyet tudtak szerezni.

K: És mit gondol a városban egy ilyen integrációról, amibe ezek a cigány gyerekek bekerülnének, más városi iskolákba? Tehát mint például, ugye, Hódmezővásárhely vagy Mohács megcsinálta ezt. ??? azt mondta, hogy ne legyen külön cigány iskolája, és ezért, mondjuk, Mohács egy iskolát csinált az összes iskolájából, és úgy osztja szét. Tehát mindenhol arányosan fordulnak elő cigány és hátrányos helyzetű gyerekek, ezt ő felmenő rendszerben csinálta meg. Hódmezővásárhely meg egyik évről a másikra.

V: Én veszélyesnek tartom. Tehát így most, valamennyire megismerve a Török István utcai iskolát, a munkájukat, az eredményeiket, az ottani pedagógusokkal, igazgatóval is beszélgetve erről a kérdésről, ??? tehát a családi háttért megnézve, Hősök tere, Gyógy-telep, én azt több szempontból veszélyesnek tartom. Az ottani, tehát az iskolák, pedagógusok egyértelműen úgy nyilatkoztak, hogy ezeket az eredményeket ezek a gyerekek egy integrált iskolában az életben nem érték volna el. Soha. Na most itt akkor az a kérdés, hogy mi az értelme ennek, az ilyenfajta integrációnak? Mert itt ők, saját maguk közül, úgymond, kiválik, hogy ki a ... Tehát kialakul egyfajta, mint minden közösségben, kialakulnak a szerepek és kialakulnak az erőviszonyok, olyan értelemben, hogy kinek milyenek az adottságai, mihez van jobb affinitása, mennyire szorgalmas stb. És hogy motiválható. Itt én azt fontosnak tartom, hogy a saját közegükben vannak és elérhető távolságban a családi otthontól. Tehát hogy. Ezek itt laknak, ezek a gyerekek alapvetően. Most milyen integráció az, ahol át akarom dobni a város másik területére, ahol akár közlekedési problémával kell megküzdenie, sokkal nagyobb a veszélye, mondjuk, annak, hogy ilyen árkádózás, plázázás lesz a szabadidőből. És ugyanakkor egyfajta, ilyen, ilyen, és erőszakos. Erőszakolt dolog, amit a gyerekek nagyon jól éreznek. Tehát ha most valakinek azt mondom, hogy mostantól kezdve nem ide fogsz járni, hanem mondjuk, egy km-rel vagy két km-rel arrébb, akkor alapvető a kérdés, hogy miért. Hiszen ez az iskola ennek a területnek az iskolája. És azért ...

K: A többi esetben nem vetődik fel? Tehát az összes többi gyerek, aki egyébként megkeresztülmege a városon, Meszesről a Tiborc utcába ...

V: Időnként választ is találtam, ott nem vetődik föl.

K: Ez egy önkéntes választás, ez a Török István utca, Ön szerint?

V: Ez önkéntes választás az ő részükről, hiszen ők itt laknak, ezen a részen. Tehát ha Pécsét megnézzük, nem jelenti azt, hogy minden roma gyerek a Török Istvánba jár. Nem, hát.

K: A Felsővámház, amit bezárnak éppen.

V: Nem csak a Felsővámházba járnak. Mindenhova járnak roma gyerekek. Hát én találkoztam István-akna ... Tényleg kint, a pereme, a terület pereme. Úgy lehet megközelíteni, hogy egyszer a Pécs vége táblán túlmegy az ember, ugye. Hát ott, és akkor, mit tudom én, másfél km után ismét látja a Pécs táblát. És ott beszélgettem egy roma kislánnyal, és kérdeztem, hogy hova járnak a gyerekek iskolába innen. Hogy a Törökbe? Nem. Van, aki a Törökbe jár, van, na, mindenfélék. Tehát olyan is volt, azt mondta, hogy van, aki a Nevkóba jár. István-aknáról. Miért? Azt mondja, nem tudja, hogy miért, de oda jár. Szóval, én azt gondolom, hogy a szabad iskolaválasztás, az sokkal fontosabb dolog. Tehát járjanak oda a gyerekek, ahol jól érzik magukat!

K: Mondjuk, ott egy kicsit információ hiányában vannak, hogy hol éreznék jól magukat, tehát ők lehet, hogy a Jókaiiban is jól éreznék magukat.

V: Vannak olyanok, akik, úgymond, innen elmentek és visszajöttek.

K: Igen, tehát természetesen azoknak az iskoláknak föl kell készülni arra, hogy fogadja. Tehát most ebben a pillanatban nem nagyon tudná fogadni egyik gyakorló sem, meg egyik belvárosi se, és a Jókai, meg fel lehet sorolni, hogy mely iskolák azok, akik rémülten telefonáltak most össze-vissza, hogy nehogy a Felsővámházból hozzájuk ... Tehát hogy nincsenek felkészülve, de azért nem ez a normális.

V: Felkészülés kérdése? Nem biztos, hogy felkészülés kérdésének tekintem ezt. Ez megint olyan dolog, amiről azt mondjuk ... Micsoda felkészült. Tehát a nem akarásnak nyögés a vége. Azt gondolom, hogy ez egy általános jelenség, és ezt nem lehet megváltoztatni felkészítéssel.

K: Megváltoztatták. Hódmezővásárhelyen megváltoztatta Lázár János. Tehát keresztülverte.

V: És az nem parancsszó?

K: Parancsszó, de működik. Tehát hogy működik. Az a lényeg, hogy megvan, és Mohácson meg abszolút jól működik. Ott nagyon sok egyeztetés volt, ez tény. Tehát ott felmenő rendszer, az jobb volt.

V: Itt sok gyereknek nem tudják biztosítani ... Tehát nincs bérletük, nem olyan, hogy iskolalátogatási, hanem egészségügyi ellátásban nem tudnak részt venni amiatt, hogy nem tudják a közlekedést megoldani. Tehát, mondjuk, egy olyan gyereknek – most nem a Török Istvánról beszélek, hanem vannak például a Frankelben enyhén sérült, szóval különböző szinten sérült gyerekek, szellemileg sérült gyerekek, akik nem tudnak elmenni, mondjuk, egy nevelési tanácsadóba, vagy ilyen korai fejlesztőbe, ami, mondjuk, a Nevkóban van, ahol ??? lehetne kijutni, mert ugye kell egy kísérő hozzá, az azt jelenti, hogy nyolc buszjegyet oda-vissza. Elképzelhetetlen.

K: Igen, és ez kinek lenne ..., tehát ki a felelős? Vagy kit kéne? Ki oldja ezt meg? Vagy hogy oldódna ez meg, ez a probléma? Mert ez egy probléma.

V: Ez egy probléma. Jelenleg úgy tűnik, hogy semmilyen rendszer nincs, aki ezt támogatná, hogy ez működjön. Ugyanígy például, ezek a sporteredmények, amik a Török Istvánban születnek, hát, nem valósulhatnak meg, ha nem lenne olyan pedagógus vagy igazgató, vagy hát nyilván nem minden szülő egyformán szegény. Tehát van egy-két szülő, aki, mondjuk, jobb módú, rendelkezik személygépkocsival, és akkor ők tudják a gyerekeket szállítani, mondjuk, versenyre. Mert erre sincs semmilyen dotáció egyébként.

K: És az önkormányzatnak milyen szerepe van? Tehát mi lehetne? Vagy egyáltalán nem tud segíteni ott, mondjuk, konkrétan a György-telepen élők helyzetén? Tehát valamit előrefelé vinni? Tehát van-e önkormányzati szerep ebben? Vagy más szervezeteknek kell megoldani?

V: Én nem tudok erről, hogy ez kötelező önkormányzati feladat lenne. Igazából ugye a város ott lavírozik, hogy a költségvetését valahogy egyensúlyba hozza. Jelenleg még mindig nem vagyunk így. Azért tudjuk, hogy a 2011-es költségvetés is több mint két és fél milliárd mínusszal lett tervezve. Na most ... és emellett ott van az óriási adósságállomány. Nyilván ezt a mínuszt jelentősen, hát, építi vagy, vagy idézi elő az, hogy a törlesztések nagyon sok pénzt visznek el éves szinten. Most nyilván, hogy ha azt néznénk, hogy mi van akkor, hogy ha a város csődbe jut, és, mondjuk, egy csődbiztos áll az élére, hogy az azt jelenti, hogy ő megszüntet minden kifizetést, ami nem kötelező önkormányzati feladatok ellátásához kapcsolódik. Minden ... Hát nyilván Pécs is szeretné elkerülni, hiszen azért még nagyon sok olyan dolog van, amit fontosnak tartunk, de nem a kötelező kategória. Tehát itt lavírozunk, hogy ne jussunk csődbe, de hát valahogy mégis az eddigi eredményeket nagyjából tovább tudjuk vinni vagy meg tudjuk tartani, ami, mondjuk, a pécsiséghez, a kulturális vagy egészségügyi központi jellegéhez, erejéhez, a turisztikai központi jellegéhez hozzátartozik a városnak. Ez egyfajta, hogy is mondjam, szociális feladat lenne, az ebbe való bekapcsolódás. Egyelőre hát nem látom, hogy ezt bárki föl tudná vállalni. Azt

gondolom, hogy amit a Málta csinál, az fontosabb. Tehát van egyfajta prioritás, ugye, hogy az életfeltételek, hát ez a része, hogy mondjuk, utaztatás, ez valahol hátrébb szerepel. György-telepen beszélgettem olyan kismamával, aki nyolchónapos áldott állapotban lévén, onnan György-telepről gyalog ment el a Veress Endre utcai rendelőbe, ultrahangra, meg vissza. Na most ez egy egész napos program. Tehát az kb. tíz km, oda-vissza 20 km. Aminek hát azért, ugye, egészségügyi kockázata is van nyolc hónaposan, mondjuk, egy ilyet megtenni. De nincs, nincs kapcsolatban, tehát, semmi olyan szervezettel, aki, mondjuk, ebben neki segíteni tudott volna.

K: Hát, igen. Mondjuk, az egyház, az még mindig ott van. Vagy annak a szervezetei. Tehát a ...

V: Most, ha 1 000 Ft-ot, akkor lehet, hogy megoldottam vele, mondjuk, három buszjegyet.

K: Igen. De legközelebb is ...

V: De rendszeresen van ilyen probléma. Tehát olyan szinten vannak, ott, hogy számukra az az elérhető, ami gyalog elérhető. És ilyen értelemben tehát azt se tudja megcsinálni az illető, hogy ha valahol valami adományt kap, azért elmenjen, mert hát, hogyha ez szállítási igény, mondjuk, egy bútorról van szó, akkor ezt nem tudja megoldani, mert buszra nem tud föltenni bútort, gyalog nem tudja elhozni.

K: Igen, és a Katolikus Caritas, olyan szervezet is van ... Hogy ők ... Tehát, hogy lát-e esély arra, hogy ezek az adományozó szervezetek ne csak ... Mert a Máltának elég korlátozottak ... Tehát korlátozottak a lehetőségei is meg a forrásai is. Tehát hogy valamilyen összefogásban, de hogy mások is megjelennek. Csak azért kérdezem ezt, mert Ön kereszténydemokrata képviselő.

V: Igen. Mondjuk, annyit megtettem, hogy külön, mondjuk, bementem ide a Caritas-ba, és akkor, mondjuk, egy ilyen háromszatyornyi dolgot kértem. Fölríták, hogy kinek a részére viszem, tehát a család nevét, és egy gyors, úgymond élelmiszer-segéllyel, tartós élelmiszerekből vagy hozzá, és akkor azt kivittem. Hát ez egy-két napra megint egy túlélési lehetőség. Szervezett módon, hogy konkrétan ott, a György-telepre, nem tudom, milyen módon ... Tehát nem kapok hiteles információt maguktól a rászorultaktól. Igazából nem lehet ... Nem tudom kideríteni, mint képviselő, hogy XY lehet, hogy kapott segítséget a Caritas-tól, de, mondjuk, előttem letagadja. Annak érdekében, hát, hogy rosszabbnak tüntesse föl a helyzetét, mint amilyen. Tehát én ezeket nem tudom megítélni, mert alapvetően ők mindig nyilván a segítség reményében mindig a legsötétebbnek festik le a saját helyzetüket. Ami lehet, hogy reális, egyébként időnként. Már szembesültem vele, hogy nem mindig igaz.

K: Ön szerint jó ez, hogy egy képviselőnek ilyen nagy területe van? Tehát hogy ... Mert azért nagy területek jutnak egy képviselőre, nem? Tehát területi képviselőként. Tehát most tudom, hogy ez van. Most nem lehet megváltoztatni, de ... És hát nagyon heterogén, tehát hogy nem jobb lenne-e, vagy hatékonyabb lenne, hogy ha esetleg egy kicsit, tehát úgy oszlana meg, hogy ennek a résznek, pont így, Hősök terétől fölfelé egészen kifelé lenne egy külön képviselője. Most ez persze egy ilyen teljesen költői kérdés, mert most van egy helyzet.

V: Azt hiszem ... a városban, de elég nagy. Tehát ez igazából nem a területnek a sajátosságaihoz igazodik, hanem lakosság-létszámhoz. A területek így lettek meghatározva, nehéznek látom az ettől való elmozdulást. Ugye itt, most az volt a szempont, hogy csökkenjen a képviselők száma, tehát ez egyfajta karcsúsítása a közigazgatásnak, nyilván egy költségkímélő dolog. Az egész államszervezet arra

törekszik, hogy a saját költségeit csökkentse, hiszen ami most önkormányzati szinten is megvan, az, hogy nincs egyensúly, ugye ez a költségvetési hiány, megvan országos szinten is. Abban az irányban kell, hogy menjünk. Na most ennek nyilván az az eredménye, hogy nehezebb ilyen módon ellátni azt a területet, de ki kell, hogy alakuljon azért valami. Egyáltalán az, hogy a képviselőnek valójában mi is a szerepe és ezt hogyan tölti be.

K: Ha klasszikus értelemben nézzük, akkor az a szerepe, hogy képviselje az ott lakókat. Tudom, hogy azóta már nem ez, mert valahogy fordult a ... Most egy kicsit mintha más lenne. Vagy nem tudom ...

V: Azt gondolom, hogy nagyon változó szituációban vagyunk. Tehát ez is mutatja, hogy az egyházaknak a szerepe ismét fölértékelődhet az általuk végzett, hát karitatív vagy más tevékenység által, ami egyébként önkormányzati feladat is. Mert ha így átadható, akkor átrendezi tulajdonképpen az önkormányzati hatásterületet. Akár most a szociális intézményeket állítottuk ??? és a Baptista Szeretetszolgálatnál. Az a folyamat, hogy az oktatásban, tehát iskolákat vesznek át ismét, tehát ugye ez egy régi, tradicionális funkciója volt az egyházaknak, hogy ez most újra megerősödhet, ez átrendezi az önkormányzati struktúrát. Az, hogy az alapítványok, egyesületek, hogy vesznek részt ebben a közösség-szervező, -fenntartó életben, ez pedig hát egy lassú folyamat. Tehát a demokratizálódás, az nem megy, hogy egyik évről a másikra, hanem még évtizedben is nehéz gondolkodni. Nagy törést jelentett ebben szerintem a szocializmusnak a négy évtizede. A legnagyobb bűnök közé az tartozott, ha bármiféle egyesület vagy szerveződés létrejött. Na most ebből a kényszer-passzivitásból nagyon nehezen tud a társadalom fölépülni. Tehát a normális szintre. Azt gondolom, hogy az, hogy nagy egy ilyen, úgymond, választókerület, az nem kellene, hogy alapvető problémákat generáljon. Régen is voltak kis lélekszámú falvak, települések, de egyfajta autonómiában léteztek, és össze tudtak fogni az életfeltételek megteremtése érdekében. Ez a vitalitás ma hiányzik sok területen. Tehát olyan problémákkal keresnek meg, hogy mondjuk, Frankel Leó utcától az én körzetem egészen a Budai Vámig tart. Hát az egy lakótelepi rész, jellemzően, csak egészen lent, ott az iskolától délre van egy családi ház-as zóna. A lakótelepi részen az probléma, hogy télen csúszik a járda. Na most, ott laknak négyszintes házakban, tehát egy lépcsőházra igen sok család jut, és probléma, hogy kilép a házból és ott csúszik a járdán. Falun ilyen probléma nincsen. Tehát teljesen normális dolog, hogy nincs egy falun, mondjuk, holding, meg Biokom, meg semmi nincsen, hanem ha azt akarják, hogy ne csússzon a járda, akkor valamit csinálnak vele. Vagy ha le akarják nyírni a fűvet, akkor lenyírják. Tehát ugye, az egy alapprobléma, ami a modernista időkig nyúlik vissza, és nem is a kommunizmus az első, de egyfajta baloldaliság van benne. Tehát a Le Corbusier-nek, a Bauhaus-nak a település-tervezési szisztémája alapvetően elhibázott az én véleményem szerint. Tehát ez a lakótelepes dolog, ami úgymond közös, nagy, közös tereket hoz létre, ezek senki földjévé válnak mind fizikálisan, tehát így, hogy ők nem tartják karban. Itt nem csak az a probléma, hogy nem vágjuk le a fűvet, mert van egy, úgymond, város izé, és mi adófizetők vagyunk és a város azt oldja meg nekünk. Hanem erkölcsileg is devalválódik az a közterület, mert ha nem nekem kell tisztántartani, akkor lazán dobom el a szemetet, lazán piszkítok oda a kutyámmal, és az erkölcsi, hogy mondjam, amortizációnak a következő lépcsőfoka pedig az, hogy nem tartom tiszteletben másoknak az igényeit, randalírozok, megrongálom a ... Egészen a csoportos garázdaságig, bűnözésig. Látjuk úgy is ... Ebben Kertváros is nagyon erős. Tehát nem arról van szó, hogy most én statisztikákat néztem. Ez a fajta, hogy mondjam, negatív térmérés a közterületeken, ez nem a keleti városrészek a

sajátja, ez kifejezetten lakótelepi sajátosság. Tehát ahol a lakosság már elszakadt a gazdaszellemtől végletekig. És egyfajta céltalanság lesz úrrá, és tulajdonképpen a fiatalok körében. Azért jellemzően nem a nyugdíjas korosztály körében van csoportos garázdaság büntette. Ez egy kis szint hoz az egyébként sivár életükbe.

K: És a bűnözés – ez az utolsó kérdés, tényleg -, a bűnözés a keleti városrészben, tehát ott a felső, a Hősök terei részen, az ... Tehát ott mit lehetne tenni? Vagy a rendőrség nagyobb jelenléte? Vagy polgárőrség? Szóval, hogy ... Vagy mennyire van egyáltalán? Most nem tudom, hát azért volt ez a kézigránátos történet, például.

V: Ilyen fél évszázadban talán egyszer fordul elő. És hát ilyen, úgymond, leszámolások bárhol előfordulhatnak. Tehát ez nem roma-specifikus dolog. A részönkormányzatban most az elmúlt utolsó ülésen, amikor ez volt az egyik napirendünk, tehát a Gyárvárosi Rendőrőrstől kértünk egy beszámolót, ahol statisztikákat mutattak. A statisztikák alapján nem fertőzöttebb ez a városrész, mint Pécsett bármelyik. Más kérdés, hogy – mert én direkt rákérdeztem – a statisztika az elkövetést veszi alapul. De ha azt nézzük meg, hogy az elkövetők mely városrészhez tartoznak, akkor azért már egy kicsit feketébb a kép. Tehát elkövetés szempontjából ez a területrész valóban fertőzöttebb az átlagnál, csak az elkövetési helyek, azok ugye a belváros ???, és nem ott. Hát nyilván egy szegényebb területen, mondjuk, kevésbé érdekes rablással vagy betöréssel foglalkozni. Na most, ha a rendőrség jelen van, négy körzet is van, tehát körzeti megbízotti rendszer van. Amit nagyon sajnálunk, hogy István-akna kiesik ebből a területből, tehát ott nincsen körzeti megbízotti jelenlét, hanem csak ez az általános járőrözés időnként. A polgárőrséget tetszett kérdezni. Működik polgárőrség, de most elindult egy helyi szervezésű, még nincs bejegyezve, mint önálló polgári szervezet. Lehet, hogy valami meglévő polgári szervezethez fognak majd csatlakozni. Tehát van egy ilyen kezdeményezés. Párosával sétálnak az utcákon, önkéntesek, most jelenleg csak egy ilyen láthatósági mellényben. Tehát van igény rá, ezért létre is hozták ezt azonnal. És ezt már ők kommunikálták, és eredményeik is vannak, hiszen már volt egy-két akció, ahol tudtak segíteni a rendőrségnek.

Fejlődés? Van a „Szem” mozgalom, ami főleg meszesi részen indult el, de úgy tűnik, hogy most kezd ott a mi területünkön, Szabolcsban is meg Hősök tere környékén is, hát, aktivizálódni. Ez mindenképpen jó dolog, mert alulról jövő, hogy mondjam, kezdeményezés, és nem csak az igény van meg, hanem a tettekézség is. Tehát ez aktivizáló erővel bír, ezt nagyon jónak tartom. Én, mondjuk, a magam részéről nagyon fontosnak tartom az erkölcsi, hogy is mondjam, hát épülés lehetőségeit is megeremteni. Tehát azt a fajta sivárságot, materialista sivárságot, amit a szocializmus pusztítása okozott. És erre is van igény, tehát látszik, hogy az ember ösztönösen és természetes módon a transzcendens dolgok iránt is, tehát természetes módon meg tudják magukat különböztetni azért az állatvilágtól. És az emberekben az igény megvan. Saját egyéni küldetésükkel, mint akár családi vagy társadalmi szinten valahogy szembesüljenek, de ehhez keresik a támpontokat, és nyilván ez adja azt, hogy mindenfélét, amit az ezotériától kezdve minden irányban az emberek. Hát itt az egyháznak nagy szerepe van, azt gondolom. Tehát az iskolai hitoktatás, meg a plébániának a megerősítése. Tehát az, hogy most jelenleg nincs plébános Szabolcsban, ez egy kedvezőtlen dolog. Ugye most ő Gyárvárosra költözött át, a plébános. Tehát az egyházban, mondjuk, a katolikus egyházban is, de a többi egyházban is van egy – tehát a történelmi egyházakra gondolok ...

Utánpótlás-problémák vannak és emiatt az ellátottság gyöngül, ami most nagy probléma. Bár meghirdette a katolikus egyház, hogy a világiakra nagyobb mértékben kell támaszkodnia az egyháznak, ez ??? van jelenleg. Tehát nem forrt ki még az, hogy

hogyan fog megvalósulni. De én ebben egy nagy ???-t látok, és ezt próbálom valamennyire – mint képviselő – képviselni. Tehát hogy például volt konkrétan Györgytelepen olyan család, akik kérték, hogy segítsünk nekik abban, hogy nekik nincs pénzük arra, hogy vegyenek egy Bibliát vagy egy Újszövetséget, hogy ők szívesen olvasnának ilyet és hogy ehhez hogyan juthatnának hozzá. Hát erről is szeretnék a püspök úrral majd tárgyalni, hogy ha tud fogadni. Mint a KDNP pécsi elnöke bejelentkeztem. Nyilván, mikor kinevez??? egy köszöntő levélben. Hát várjuk a lehetőséget, mert azt gondolom, hogy az egyház ebben tudna segíteni. Vagy esetleg alapítványok, akár a Málta vagy más. Hogy, mondjuk ... Újszövetség kerüljön legalább azokhoz a családokhoz, akik szívesen olvasnák és forgatnák és van rá igényük.

K: Köszönöm szépen!

2. sz. Interjú

Interjúalany: gyermekvédelemben dolgozó szociális munkás

Milyen diszkriminációs megnyilvánulásokkal találkozik munkája során?

A munkám során a klienseim visszajelzése alapján találkozom néha a diszkriminációval kapcsolatos visszajelzésekkel. Ez a gyerekek vonatkozásában általában iskolai, óvodai felvétellel, illetve az iskolai, óvodai élettel van összefüggésben, a felnőttek vonatkozásában inkább a munkával. Van arról is tudomásunk, hogy valamilyen hivatalos ügyintézés során ér valakit diszkrimináció.

A bölcsődei, óvodai felvétel során megszokták kérdezni pl. azt, hogy cigánygyerekről van-e szó, vagy nem cigánygyerekről. Ezt az óvodák, bölcsődék munkatársai szokták megkérdezni. Ezt azzal indokolják, hogy nekik tudni kell azt, hogy milyen csoportban helyezték el a gyereket, vagy milyen ellátásba részesüljön.

Az óvodákból és az iskolákból kapunk visszajelzéseket a gyerekek viselkedésével kapcsolatban, ezt összefüggésbe hozzák a gyerekek származásával, illetve azzal, ahogy szülők megjelennek néha ezekben az intézményekben, ahogy öltözködnek, gyakran italosak, nem viselkednek kulturáltan. Előfordult olyan is, hogy a többi szülő aláírást gyűjtött annak érdekében, hogy a gyereket helyezték el másik intézményben, mert nem voltak megelégedve szülei viselkedésével. Az iskolák dolgozói egyfajta nyomás alatt vannak, mert az oda járó gyerekek után kapják a fejkvótát és ha a szülők úgy döntenek, hogy elviszik gyerekeiket az iskolából, ha a szerintük oda nem illő gyereket nem helyezik máshova, akkor akár az iskola léte is veszélybe kerülhet. Ezért előfordult már, hogy ilyen nyomás miatt helyeztek át gyereket másik iskolába. Az iskolákból hozzánk általában a gyerekek magatartása miatt érkezik jelzés. Ilyen jelzések mind a cigánygyerekek, mind a nem cigánygyerekek vonatkozásában érkeztek már. Voltak esetek, amikor valakit a magatartása miatt raktak át másik iskolába, szerintünk ez nem jó megoldás, inkább a pedagógiai módszereken kellett volna javítani. Az a legegyszerűbb, hogy a gyereket eltávolítják az intézményből. Ilyen minden évben 1-2 alkalommal előfordul. Most ugye az a helyzet, hogy Pécssett iskolákat zárnak be. Nyilván azokat az iskolákat és tagiskolákat zárják be, ahova halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek járnak. Őket majd valahogy integrálni kellene azokba az iskolákba, ahova járnak fognak. Ha ez nem történik meg, akkor ők kirekesztettek lesznek. És ennek az oka nem csak a pedagógus, hanem az osztályközösség is. Tehát ha ez nem történik meg, akkor ezeknek a gyerekeknek az élete ellehetetlenül az iskolában.

Munkám során már tapasztaltunk olyat, hogy higiéniai okok miatt közösisítették ki gyerekeket az osztályból. Az történt, hogy ezeket a gyerekeket elkerülték az osztálytársai az iskolába. Aztán amikor leültünk a pedagógusokkal beszélni erről, akkor derült ki, hogy a gyerekek egy mintát kaptak a pedagógustól, azt a mintát, hogy azt a gyereket nem kell megdicsérni, azt a gyereket nem simogatjuk meg, annak a gyerekeknek nem borzoljuk meg a haját, mert tetves. Tehát a pedagógusoktól ezt az elkerülő mintát látták, ezt tekintették alapnak és eszerint viselkedtek.

Én egyébként az osztálytársak, a többi gyerek részéről megnyilvánuló diszkriminációt vagy kirekesztést tartom a legsúlyosabbnak. Ezek a gyerekek már eleve jelentős hátránnyal indulnak a többiekhez képest. A szülőket már a bölcsődei ellátásra is nehéz rábeszélteni, ha otthon vannak és nem dolgoznak. Az óvodai ellátást akkor veszik igénybe, amikor muszáj, amikor kötelező 5 éves kortól. Az otthoni nevelés, gondozás ezeket a gyereket nem készíti fel az iskolai életre. Ingerszegény környezetben érik el

az iskolás kort, vannak családok, ahol a gyerekeknek nincs játéku, nincs otthon egy darab könyv sem. Így kerülnek aztán iskolába és nem tudják a lépést tartani az osztálytársaikkal. Ezért is gyakori ezeknél a gyerekeknél az osztályismétlés. Most ugye az első négy évben osztályismétlés csak akkor lehetséges, ha a szülő hozzájárul, így sok olyan gyerek megy tovább, akik a követelményeknek nem felelnek meg. Ezek a gyerekek aztán görgetik maguk előtt a problémákat és egy idő után ezek a problémák már kezelhetetlenné válnak a pedagógus számára. Akkor jönnek olyan megoldások, hogy a gyereket új környezetbe helyezik, de ez számára egyáltalán nem jó. Gyakorlatilag diszkriminálják az osztálytársai, akik kiközösítik és diszkriminálják azzal, hogy másik iskolába helyezik, ahol ugyanezekkel a problémákkal kell szembenézniük. Véleményem szerint ezeknek a problémáknak a megoldása már valahol a 2 éves kor körül kell, hogy megkezdődjön. És akkor még nem is beszéltem arról, hogy a családon belül milyen negatív hatások érik ezeket a gyerekeket. Mert mit látnak ezek a gyerekek? Azt, hogy napirend és rendszeres munka nélkül is lehet élni. Vannak családok, ahol generációk óta a felnőtt családtagoknak nincs munkájuk, szociális ellátásokból élnek. Gyakorlatilag tehát ez a szegénység újra termeli önmagát és nincs belőle kilépés. A gyerekek ennek isszák meg a levét az iskolában. A megoldásban a szakemberek sem tudnak egymás partnerei lenni. Mert mást gondol a gyermekvédelmi szakember mint a pedagógus. A pedagógusnak az lenne jó, ha a gyerek nem járna oda. A szülőt meg a gyerek problémája vagy érdekli, vagy nem, ő elsősorban arra tanítja meg a gyereket, hogy védje meg saját magát.

Az iskola részéről jelentkező diszkrimináció Ön szerint szándékos?

Ez nem szándékos, ezt a tehetetlenség szüli. Mert az iskolai élet elcsúszott az oktatás irányába, a nevelés háttérbe szorult. Amelyik gyerek nem tud megfelelni annak az elvárásnak, hogy a leadott anyagot meghallgassa csöndben, nyugodtan, utána azt visszaadja, az már deviáns. Az nem felel meg az elvárásoknak, az kilóg az átlagból, több munkát igényel.

Arról még nem beszéltünk, hogy a keleti városrészben kiugróan magas a gyermek-és fiatalok bűnelkövetők, illetve szabálysértők száma. És ilyen esetek előfordulnak az iskolákban is. Iskolai lopásokra, vagy egymás fenyegetésére gondolok.

Mit lehetne tenni annak érdekében, hogy csökkenjenek az ezeket a gyerekeket érő diszkriminációs hatások?

Hát mindenekeelőtt szorosan együtt kellene működni azoknak a szakembereknek, akik ezekkel a gyerekekkel kapcsolatba kerülnek és együtt kellene dolgozni. És időben fel kellene ismerni a problémákat. Nem akkor kellene felismerni a problémákat, amikor már ütök egymást az osztályban, hanem előbb, amikor még kezelhető. Sajnos, mi is később tudjuk meg ezeket a problémákat, holott az iskolákba vannak gyermek-és ifjúságvédelmi felelősök, akiknek az a dolguk, hogy figyelemmel kísérjék a gyerekek iskolai életét.

Lehet azt mondani, hogy az iskola egy fontos tényező a gyerekeket érő szegregációs hatások erősítésében?

Igen, lehet. Itt a keleti városrészben levő iskolák esetében az idejártó gyerekek 60-70%-a cigányszármazású. Itt inkább a viselkedéssel kapcsolatos kirekesztésről van szó. Más iskolákban viszont nem szívesen vesznek fel cigánygyerekeket.

És mi a helyzet a szabad iskolaválasztással?

Hát annyira van szabad iskolaválasztás, hogy először a területileg illetékes iskolába kell jelentkezni a gyerekeknek és csak utána lehet kérni, hogy másik iskolába kerüljenek. A mi területünkről nem járnak gyerekek a jobb iskolákba, a gyakorlóba, a Tiborcba, vagy a belvárosiba. Én úgy tudom, hogy ezekbe az iskolákba a bekerülés nagyon nehéz, a tanulmányi eredményhez és egyéb „rásegítő” tényezőkhöz van kötve.

Az iskolába már megpecsételődik a gyerekek sorsa?

Hát igen. Vannak iskolák, ahol a hátrányos helyzetű gyerekekből is megpróbálják kihozni a maximumot. Vannak iskolák, ahol külön fejlesztő programokkal dolgoznak, de az iskolák többsége –szerintem anyagi okok miatt – nem tud ilyen külön fejlesztő programokat indítani.

Mit tapasztalnak a felnőtteket érő diszkriminációval kapcsolatban?

A diszkrimináció elsősorban a munkahelykereséssel kapcsolatban éri a klienseinket. A munkaközvetítőktől, a civil szervezetektől és maguktól a klienseinktől azt halljuk, hogy azért nem kaptak meg egy-egy állását, mert cigányok. Ennek a valóságtartalmát nem tudjuk leellenőrizni. Ha ezek az emberek megjelennek, akkor általában azt mondják a munkáltatók, hogy az állást már betöltötték. Az nyilván sokat számít, hogy valaki hogyan jelentkezik munkára. Hogy van felöltözve, mennyire rendezett, milyen a megjelenése. Ez alapján biztos, hogy van valamilyen megkülönböztetés a munkáltatók részéről.

Azt is mondják a klienseink, hogy ha elbocsátják őket egy munkahelyről, akkor annak biztos a származásuk az oka. Ezt sem lehet bizonyítani.

Sajnos, a munkahely-keresésnél sokan már a portán elakadnak, be sem engedik őket az üzembe, vagy a gyárba, el sem jutnak el az illetékeshez. Ez sok embert elkeserít, a további keresésre ez nagyon kihat. Azt mondják, hogy miért menjek, mert úgysem fog sikerülni. Vannak azonban pozitív példák is, mert azért vannak, akik, ha kapnak munkát, bizonyítanak is.

A munkatársaim mindig fel szokták hívni a figyelmet a megjelenésre, mire figyeljenek, ha mennek állás-interjúra, néha még gyakorolnak is, hogy mit kell mondani, mit kell megkérdezni, mert sokszor még ezt sem tudják. A mi klienseink többsége – akik ugye szociális segélyekből élnek általában – önállóan nem találnak munkát, csak segítséggel. Mi, illetve a „Fordulópont” program delegálja őket egy-egy munkahelyre. A mi személyes kapcsolatainkon keresztül találnak maguknak munkát, ha találnak. Így a munkáltatók már tudják, hogy ki az, akit küldünk, milyen származású, mennyi ideje munkanélküli.

A másik olyan helyzet, amikor ezeket az embereket hátrányos megkülönböztetés érheti, az az albérlet keresés. Az már számtalanszor előfordult, hogy telefonáltunk a kliensek nevében albérlet ügyében, és amikor meghallották a nevet, akkor nem adták ki a lakást számára. Számít a név és számít az is, hogy az illetőnek hány gyereke van. Minél több a gyerek, annál kisebb az esély, hogy talál magának lakást. Ez még akkor is így van, ha rendelkezik olyan anyagi erővel, hogy ki tudja fizetni a bérleti díjat. Ahol viszont találnak maguknak albérletet, ott az esetek nagy részében inkább a nyereszkedés tapasztalható a főbérlők részéről. Nagyon kihasználják ezeknek az embereknek a szorult helyzetét és olyan helyiségeket adnak ki, amelyeket mások nem vennének ki. A felnőttek – ha nincs gyerekük – néhány napig vagy hétig még elviselik azt, hogy hajléktalanként az utcán vannak. De ha van gyerek akkor más a helyzet.

Gyerekekkel nem lehetnek hajléktalanok, mert akkor fennáll a veszélye annak, hogy elveszik tőlük a gyerekeket.

Pécsett a keleti városrészben található a legrosszabb állapotban levő önkormányzati bérlakások. Tapasztalataik szerint létezik diszkrimináció az önkormányzati bérlakások elosztásában?

Ez egy nehéz kérdés. A lakáelosztás rendszerébe mi nem látunk be, nem tudjuk, hogy mi alapján kap valaki lakást, vagy miért nem kap. A klienseink azt mondják, hogy azért kapnak olyan rossz állapotban levő lakásokat mert ők cigányok. Erre persze nincs semmilyen bizonyíték.

És ha valaki egy kicsit jobb módú, de azért rá van szorulva az önkormányzati lakásra, azok hol kapnak lakást?

Akik egy kicsit jobb anyagi körülmények között élnek, azok visszautasítják ezeket a rossz minőségű lakásokat. Csak azok fogadják el ezeket a lakásokat, akik kényszerhelyzetben vannak. Gondolok itt olyanokra, akiknek eladósodás, vagy fizetésektelenség miatt egy ilyen minőségi csere az utolsó lehetőség. Tehát mondjuk, ha valaki ilyen kényszerhelyzetben egy kertvárosi lakótelepi lakásból kikerül ide Györgytelepre. Erre van példa.

Milyen tapasztalataik vannak a keleti város leépülő lakóterületein az ott élők egymás közötti kapcsolatára vonatkozóan?

Hát nagyon sok konfliktus van. A cigányok ugye több csoporthoz tartoznak.¹ Ők egymással szemben is előítéletesek, nem igazán fogadják el a másik életmódját, életvitelét. De nyilván kényszerűségből kénytelenek egy lakókörnyezetben élni pl. Györgytelepen, vagy István-aknán. A lakossági fórumokon azt tapasztaltam, hogy a cigányok és a nem cigányok közötti konfliktusok nem a származásból adódnak, hanem inkább az életmód miatt, ami persze a származásukkal együtt jár. Gondolok itt a hangos zenehallgatásra, a családon belüli hangos veszekedésekre. Mivel a cigányok általában nagy családokban élnek aránylag kis helyen, tehát zsúfoltan, ez az, ami zavarja a lakókörnyezetet. Pl. a Hősök-tere környékén mindig ilyen problémákról számoltak be a lakossági fórumokon.

Olyan volt, hogy igyekeztek megakadályozni cigány családok beköltözését az ott lakók?

Inkább azt tapasztaltuk, hogy akkor jelentkeztek a konfliktusok, amikor már beköltöztek. Volt olyan lakó, aki azt panaszolta a városvezetésnek, hogy ő már 40 éve él a lakótelepen, az egész házban 2 önkormányzati bérlakás van, az egyik pont mellette, és miért van az, hogy 40 év alatt abba a lakásba mindig cigányokat költöztettek.

Ön Szerint hogyan lehetne oldani ezeket az előítéleteket?

Nekem az a tapasztalatom, hogy akinek az ismeretségi körében vannak olyan cigány emberek, családok, akiknek sikerült a beilleszkedés, azoknak nincsenek előítéleteik.

¹ Megjegyzés: beások és kolompárok

Sokan vannak olyanok, akik eleven elzárkóznak mindenféle kapcsolattól és nem hajlandók közeledni, hát ezek a legrosszabbak. Sajnos a helyi politikusok között is vannak olyanok, akik még nyilvánosan is hangoztatják előítéleteiket, halottam már tőlük, hogy hogyan kellene megszüntetni ezeket a telepeket és hova kellene költöztetni ezeket az embereket. Ez nyilván nem segíti elő a békés egymás mellett élést ezen a lakóterületen.

A hatóságok részéről tapasztaltak a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos megnyilvánulásokat?

Ezek az emberek ugye egyrészt a Területi Szociális Központtal vannak kapcsolatban, ott intézik a segélyeket, a gyermekek elhelyezését, védelembe vételét. Ott nem tapasztaltunk diszkriminációt, ők a mi javaslataink alapján végzik munkájukat. De a Gyámhatóság is a mi véleményünkre, javaslatunkra támaszkodik az átmeneti nevelésbe vételnél. A segélyezés ugye szigorúan jogszabályokhoz kötött és nagyon bürokratikus. Itt is inkább arról van szó, hogy klienseink – mivel nem szoktak hozzá a rendhez, nem tartják be a határidőket – előfordul, hogy elesnek támogatástól. Ez később pótolható, csak ismét új eljárást igényel. Esetleg ilyen szempontból érezheti a jogsérelmet a kliens, mert ekkor 1-2 hónapra elesik a támogatástól. Ezt én nem tartom diszkriminációnak, mert azért az eljárási szabályokat be kell tartani.

Azt szokták jelezni, hogy a különböző hivatalokban nem megfelelő hangnemben beszéltek velük, de ez is inkább rendszerhiba, ez sajnos természete a bürokráciának, mert sokan nem tudják, hogy ki kiért van.

A rendőrséggel kapcsolatba azt szokták panaszkodni, hogy jogtalanul hívják be őket, hogy kapcsolatba hozzák őket bizonyos ügyekkel. Ezt sem tartom diszkriminációnak, mert nyilván, ha feljelentés, vagy bejelentés érkezik, akkor a rendőröknek is el kell járniuk. Olyan is mondanak, hogy ha valamilyen probléma esetén kihívják a rendőröket, akkor azok nem, vagy csak késedelmesen jönnek ki a helyszínre. Azonban a rendőrségen az ottani nyilvántartásokban nem találkoztunk ilyen esetekkel.

Hova fordulhatnak, ha valamilyen sérelem éri őket!

Hát ugye fordulhatnak pl. az Esélyek Házához. Hozzánk eddig egy olyan bejelentés érkezett, hogy valakit a származása miatt bántalmaztak, de aztán kiderült, hogy nem így volt, a végén egészen más színezetet vett a dolog.

Milyen tapasztalatokat szereztek munkájuk során az állami gondozásból kikerülteket érő diszkriminációról?

Mi azokkal a volt állami gondozottakkal vagyunk kapcsolatba, akik gyereket nevelnek. Őket azért, mert állami gondozottak voltak, nem éri hátrányos megkülönböztetés. Viszont van egy rossz tapasztalatunk egy programról, amit állami gondozásból kikerült gyerekek részére indítottak itt a keleti városrészben, István-aknán, ez a LAKMUSZ program. Ennek az volt a lényege, hogy 12 lakást alakítottak ki volt állami gondozottaknak, a lakások kialakításába maguk a gyerekek is résztvettek, dolgoztak. A lakások elkészültek, de a gyerekek nem tudnak nyugodt körülmények között élni, mert a környéken lakó volt intézetis társaik állandóan zavarják őket. Maga az alapötlet, hogy legyen ilyen ház az jó, de nem abban a környezetben kialakítva, ahonnan ki kellene őket venni. Ezek a fiatalok nem voltak felkészítve az önálló életre és az az egy utógondozó, aki velük van, az kevés. Az ő önálló életkezdésükhöz mindennapos,

folyamatos segítségre van szükség. Az sem biztos, hogy jó, hogy egy helyen vannak, talán ezeket a lakásokat a város különböző területein kellett volna létrehozni. Mert az intézetben kialakult életmód ugyanazokkal a szereplőkkel folytatódik tovább egy nagyon rossz társadalmi környezetben. Azt talán el lehet mondani, hogy ebben az esetben maguk a hatóságok és szervezetek, akik részt vettek, illetve támogatták ezt a programot, akarva-akaratlanul hozzájárultak ezeknek a gyerekeknek az elszigeteléséhez.

3. sz. interjú

Interjúalany: Apati Lászlóné tagóvodavezető

Milyen céllal jött létre az intézményetek, hogyan jellemeznéd, mint szervezet?

A. L: - Tehát, a Keleti Városrészi Óvoda tagintézménye, ami jelenleg 11 tagintézményből áll, kicsit nehéz így az élet. A Teleki Óvodában van a vezetőnk, a helyettes, és gyakorlatilag van egy szakmai vezetőnk, vannak különböző munkaközösségek a tagóvodákban, akkor végül is havonta ülünk össze, megbeszéljük a dolgokat, mi, a tagóvoda-vezetők és akkor mindenki így végzi a munkáját. A szabadságunk ugyanúgy meg van, mindenki olyan programmal dolgozik, ahogy szeretne. Van egy éves munkaterv, amihez mindenki igazodik, és amellet vannak egyénileg szervezett elemek, mint pl. a cigánytánc-oktatás, a különböző kulturális programok. Ez a tagóvoda felállítás nem volt mindig így, ettől a tanévtől már nincs benne a Vadász (utcai óvoda), átvette az egyház. Ez a verzió több év alatt alakult így ki, több összevonás és átszervezés után.

Milyen forrásokból gazdálkodtok?

A. L: - Hát a normatíva, a főnököm azt szokta mondani, hogy ez abszolút nem elég semmire. Hogy a konkrét összegek változtak-e, azt nem tudom, de gyakorlatilag semmire nem elég. Mióta az Elszámoló Ház van, ettől az évtől, azelőtt mi is volt a neve? Na, mindegy, majd eszembe jut, szóval Elszámoló Ház van, és napi lebontásban le kell adnunk, hogy mire van szükségünk, iszonyú nehéz bármihez is hozzájutni. Tehát a pénz, az szinte semmi, egyáltalán ilyen óvodai dolgokra nem is jut, tehát ilyen, hogy papír vagy bármi, amire szüksége lenne az óvónőknek, arra egyáltalán nincs semmi. Az intézmény javításra szoruló dolgai kapcsán is csak azt adhatjuk le igényként, ami már gyakorlatilag balesetveszélyes. Végszükség esetén akkor kijönnek, megcsinálják. gyakorlatilag a pénz nincsen, gyakorlatilag semmilyen pénz nincs, amire lehetne számítani. Abszolút semmi. Amellett minden óvoda, megkeresi azt a

forrást, amiből nyilván egyáltalán működni tud. Mi így kerestük meg az IPR-t (Integrációs Pedagógiai Rendszer), az egyik pályázatban vagyunk benne. A Biztos

Kezdet Gyerekprogramban, és ez a kettő az, amiből mi az idén is rengeteget profitáltunk. Ez az, ami úgy segít bennünket, második tanéve vagyunk benne az IPR-ben, eddig 3 millió Forintot költöttünk így az óvodára. Ez nem sok, de a semmihez képest rengeteg: kicseréltük az összes bútort, felújítottuk az öltözőket, hát főleg ezeknek a gyerekeknek nagy szüksége van arra, hogy egyáltalán egy barátságos óvodai környezetben nevelődjenek, meg hát, hogy javuljanak a feltételek, amikkel dolgozunk.

Mi a helyzet az óvodátok humánerőforrásával?

A. L.: - Két csoport van, mind a kettőben egy-egy óvónő dolgozik felváltva, tehát délelőtti-délutáni műszakban, heti váltásban. Én, mint tagóvoda-vezető

B. függetlenül vagyok, nem viszek csoportot. Úgy látták, hogy ebben az óvodában kell egy független vezető, ami amúgy egy kétcsoportos óvodában nem járna, de annyi szociális probléma van, amit a szülők napi szinten, óránként behoznak, hogy... Tehát, napi szinten is annyi intézni való van itt halmozottan hátrányos kéthás/háromhás helyzetű gyerekekkel, hogy gyakorlatilag egy foglalkozást nem tudtam soha levezetni, mert a csoportból állandóan ki kellett ugrálnom. Tehát azt, hogy ott vagyok és közben itt, azt tényleg nem lehetett megoldani. Megállapították, hogy ehhez az óvodához szükség van egy plusz főre, és gyakorlatilag így lettem ettől a tanévtől kezdve független vezető. De ez így nagyon „jó”, mert azt hittem, hogy sokkal több időm lesz mindenre, hát tévedés. Én segítek be helyettesíteni is, így jobban tudok mozogni, jobban el tudjuk látni a dolgokat, zökkenő mentesebb és többet tudok segíteni az óvónőknek, hisz az a rengeteg papírmunka, ami a pályázatokkal és minden egyébvel jár... Tehát én inkább alájuk dolgozok, hogy kicsit könnyítsem a munkájukat, ám így is nagyon nehéz. A két csoporthoz három dajka tartozik, van két állandó dajkánk, egy a Maci csoportban, és egy a Süniben, és van egy köztes dajkánk. Ő nem igazi dajka, inkább takarító, de ugyanúgy bent van a csoportokban. Hozzánk tartozik még egy udvaros, aki négy órában dolgozik, ő tartja rendben az óvoda környékét, az udvart, ő végzi a szereléseket. A konyhai dolgozó nem hozzánk tartozik, a Környezetvédő Kft-hez. de most új pályázatot írtak ki, úgyhogy nem biztos, hogy marad ez az étkeztetési forma. Az egyik dajkánk itt lakik Hősök terén, két utcával lejjebb, és én is itt vettem lakást. Tehát gyakorlatilag itt élek és itt dolgozom.

Ez néha sok. Tehát a mindennapokat is megélem. Volt arra példa, hogy tudták, mikor jövök el otthonról és próbálkoztak lakásbetöréssel. Úgyhogy nem igazán veszélytelen, bár még azt mondhatom, hogy biztonságban érzem itt magam, csak néha úgy a nyugalom hiányzik kicsit.

Milyen az óvoda megítélése a helyi lakosság körében?

A. L.: - Egy időben jellemző volt, tehát a szülőknek majdnem 100 %-a, mintegy 98 %-a cigány származású, hogy mindig azt mondták más szülők, hogy nem hozzák a gyerekeket cigány óvodába, és azt hiszem, nem is voltak igazán megelégedve az óvoda munkájával, és kialakult egy olyan helyzet, hogy inkább átvitték őket a Teleki Óvodába vagy a Frankel Óvodába a gyerekek egy részét, tehát nem mindenki járt ide. Egy ideje kialakult egy olyan tendencia, hogy szinte visszaírárták ide a gyerekeket. Elterjedt a híre, hogy milyen jó és hogy igyekszünk olyan programokat szervezni, ahol a szülők is részt vehetnek, gyakorlatilag bármikor bejöhetnek hozzánk a szülők. Szeretik ezeket a programokat és azt hiszem, meg vannak elégedve az óvónők munkájával is, nyilván ezért írárták vissza ezeket a gyerekeket. Most is majdnem 100% a beóvodázásunk, ezt a védőnőtől tudom, mert csinálunk egy közös felmérést arról, hogy a környéken ki nem került be még óvodába, hiszen az a lényeg, hogy ezek a gyerekek minél hamarabb bekerüljenek az óvodai környezetbe. Itt azokról a gyerekekről van szó, akik már elmúltak háromévesek. És kettő maradt ki ebből az idén, a többiek mind jelentkeztek, tehát 11 fő íratkozott be megint, így ismét 100 %-kal kezdjük a tanévet. Ez tényleg nagyon jó. Csináljuk a minőségbiztosítást, nyilván a szülőket is bevonjuk, ők sokkal jobban ítélnék meg minket, mint ahogy azt mi látjuk. Nyilván az ő lakókörnyezetükhöz képest ez az óvoda sokkal-sokkal szebb, mint náluk otthon. Furcsálljuk is, hogy mindenre 5-t adnak a szülők, ami az óvodával kapcsolatban felmerül, legyen az a fizikai környezetre vagy az itt folyó munkára vonatkozó kérdés. Nagyon jól felszerelték vagyunk, itt tényleg szinte minden meg van, ami a mozgáshoz vagy akár a fejlesztésekhez kell. Mindez tulajdonképpen ebből a két pályázatból van, ez abszolút látszik, a hozzáállásunkon is. Sokszor tartunk a két programnak köszönhetően bemutató foglalkozásokat, jönnek hozzánk vidékről és a városból is látogatóba, ezek mintegy szakmai napok. Szeretnénk minél több jó gyakorlatot, szeretnénk referenciaintézmény lenni, szóval ilyen célokat tűztünk ki. Ezt szeretnénk a jövő tanévtől útjára indítani, hiszen, ha tartjuk a továbbképzéseket és ilyen

színvonalú a munka, akkor ezt miért ne mutassuk meg másoknak is? A Biztos Kezdet Programmal való együttműködés majdnem véletlenszerűen alakult ki, mert innen azért kevesen hordják le a gyerekeket a Szeptember 6. téren található Vadrózsába (Biztos Kezdet Gyermekház), és gyakorlatilag úgy került be a három óvoda (Teleki, Frankel, Óvoda utca), nem is tudom, hogy szinte véletlenszerűen. A gyerekházhoz legközelebb lévő három óvoda került be. Igazándiból mi ezt nem nagyon forszíroztuk, hogy mi ezt nagyon szeretnénk, de most már egyáltalán nem bánjuk, mert nagyon jó. Szeretnénk, ha maradna is így ez a program, úgyhogy azt is csináljuk.

Hogyan értékeled a hatékonyságodat? Elértetek-e azokhoz a csoportokhoz, akiket becéloltatok?

A. L.: - A szülőket abszolút. Mióta bevezették azt a törvényt, hogy a gyerekeket 2,5 éves kortól be lehet írni óvodába, azóta már tényleg itt vannak a 2,5 évesek is. Ez a védőnővel való közös együttműködés eredménye és nagyot nyomott még ezen az óvodáztatási támogatás is, a beóvodázási, mert ha beírja tanköteles kora előtt a szülő a gyermekét, akkor jár az az egyszeri alkalommal 20.000 Ft, és utána minden tanévben 10-10.000 Ft-ot kap utána, ha óvodaköteles kor előtt írta be. Úgyhogy ez is segített, meg nekünk is érdekünk, hogy a gyerek minél hamarabb bekerüljön az intézménybe.

Hogy látod a Hősök terén élők helyzetét?

A. L.: - Az abszolút mélyszegénység a jellemző. Sokszor mérgelődök azon, hogy adódnak lehetőségek, de az nekik úgy ahogy megfelel. Nagyon sokat látogatok családokat, nagyon sok mindent kapnak a Baptista Szeretetszolgálattól, akikkel kiépítettem egy elég jól működő kapcsolatot. Bútor, vagy ha nincs fűtéshez kályhájuk, élelmiszercsomag, bármit osztunk, ezek néha eladásra kerülnek, tehát nem igazán használják fel őket, pénzt csinálnak belőle. Vannak rendezettebb családok, ahol legalább az egyik szülő dolgozik. 42, bocsánat 52 gyerekünk van, az ő szülei közül körülbelül 4-5-nek van munkája. És igazándiból, és őszintén mondom, úgy látom, hogy nem is igazán akarnak. Nehéz rávenni őket, akár arra is, hogy a saját környezetüket is rendben tartsák. Ez ugyanúgy benne van a gyerekben is, ugyanúgy eldobja a szemetet. Tehát ahogy bejön az oviba, nagyon sok mindent át kell alakítani, tehát el

kell kezdeni kicsit alkalmazkodni az óvodai dolgokhoz. Az biztos, hogy jellemzően a családi pótlékból élnek, rendszeresen a segélyekből, és akkor ezt hó elején abszolút elköltik, a hónap végére élnek és nem hosszú távon gondolkodnak előre, még két hónapra se terveznek előre. Többségében nagycsaládosok, benne van a 14 gyerekes Bogdán-kislány is, a három gyerek, az majdnem mindenütt jellemző. Olyan ritka, ha egy család egy vagy két gyerekes. Én azt hiszem, hogy itt Hősök terén is jelen van az uzsora. Konkrétan nem tudom, csak érzékeljük. Voltunk családot látogatni, és gyönyörű új ház, minden, és felszedik a padlót (Lakmusz-program házai).

Említetted a munkanélküliséget, mint a Hősök terének egyik fő problémáját. Mit látsz még problémaként ezen a környéken?

A. L.: - Igen, abszolút a munkanélküliség. Ez egyértelmű. Az óvodásokon is látszik, hogy így él a család, a segélyből. Tudják is a gyerekek. Sokszor a gyerekek mesélik, hogy lopások történnek. Sok szülő, főként apukák, börtönben ülnek. Visszamennek, bujkálnak... Mindezt csak hallomásból, a gyerekeken keresztül tudjuk. Ez a bűnözés, sajnos. És akkor ez ott is megmutatkozik, hogy nálunk is, itt az óvodában nagyon sok minden tűnik el. Annyira nem jellemző, de gyakran előfordul: a másoknak az új benti cipője, a ruhája, az óvodai játékok közül tűnnek el. Nem csak ez az érdeklődés, mesélik, hogy most szedünk cseresznyét és voltunk lopni, legutóbb azért nem voltam óvodában. Sajnos ebbe születnek bele, ebben nőnek fel, nagyon nehéz ezt befolyásolni. Még talán alsó tagozatban is ezek a gyerekek úgy a helyükön vannak, tudják a normákat, de ... Pénteken volt egy olyan tapasztalatom, hogy volt egy nagyon aranyos kis óvodásom, egy kislány, most második osztályos, és eddig őszintén, aranyosan, tehát megszokott mindent, mit hogyan kell csinálni, mert látják a mintát, tehát, hogy mintául szolgál. Kiesik hétvégén, visszatér a családba, és újra kell kezdeni minden hétfőn a dolgokat. Pláne a hosszabb szünetek után. Tapasztalom, hogy éhesek ezek a gyerekek. Amikor hétfőn visszajönnek, zömében nem győznek kenyeret enni. A mit főzött otthon anya? kérdésre annyi a válasz, hát, hogy főzött. Van, aki előző nap nem is vacsorázik, tehát kimarad egy étkezés, vagy éppen kapott valami kenyeret vagy bármit, de nagyon-nagyon éhesek hétfőnként. És napközben is, nem győznek enni, vannak olyan gyerekek, akiken ezt abszolút le tudjuk mérni. Ilyenkor be kell pótolnia. Szerencsére van repeta, jut nekik bőven ennivaló, hiszen nem lehet ezt követni, hogy hiányzás - nem hiányzás, mert nem szólnak azért, hogy hiányzunk,

ilyenkor nyilván több ebéd van lefőzve, mert azt hisszük, hogy jön, és ezért tudunk többet osztani. Gyakorlatilag egy fizetős gyerekünk van az 52-ből, a többi mind ingyenesen étkezik. Van minden óvodának egy kerete, amiből gazdálkodhatnak a „segélyes”, rászorultsági alapon történő étkezési támogatás elbírálásai felett. Ezek azok a gyerekek, akiknek a szülei a rendszeres gyermekvédelmi támogatást nem tudták valamilyen okból beszerezni, nem voltak rá jogosultak. Ez az év úgy alakult, hogy mindenkinek van, egy gyerek kivételével. A Cintia nevű kislányunknak ezért nem volt meg, mert nem rendelkeztek érvényes lakcímkártyával. Ha már így kérdezted, itt baj van a papírokkal. Főleg a lakcímeikkel kapcsolatban. Van, aki nem is ide van bejelentve, vannak önkényes lakásfoglalók, ideiglenes lakcímkártyájuk van, de van, amikor nem arról szól a gyereknek, mint a szülőnek. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásos papíron más cím van, mint ahol valójában lakik, és sokszor a nevekkel is probléma van. Gondol egyet a szülő, és nem az a név van a rendszeres gyermekvédelmi papíron, mint ami a gyerek születési anyakönyvi kivonatán. A papírokkal helyenként nagy gubanc van. Borzasztó, hogy milyen papírokat látunk, volt, hogy a gyerek már nagycsoportos volt, mikor rendeződött egy papírja. Gyakran elhagyják a papírokat és vannak még analfabéták is. Nyilván, nálunk, ha a szülőnek alá kell írnia valamit, akkor kiderül, hogy mi is van. Rengeteg segítséget igényelnek abban ezek a szülők, hogy bármilyen papír kapcsán magyarázzuk el nekik, hogy mi van rajta, mit is kell majd csinálniuk. Nyilván van, aki nem tud értelmezni egy-egy hivatalos levelet. Csináltam én is ilyen jellegű felmérést, ami a szülők végzettségére irányult. És a szülők többsége nem fejezte be a 8 általánost, 6 vagy 7 osztály a legjellemzőbb. Megszületett az első baba, és ott a szülő abbahagyta az iskolát. Azt hiszem, ez most is így van. Az, hogy bejött az, hogy elveszik a családi pótlékot, ha a gyerek nem jár rendszeresen iskolába, hát, hogy úgy mondjam, nem veszik túl komolyan. Egy darabig járnak ebe az iskolába, de ha eggyel lejjebb kell menni, oda már nem járnak be rendszeresen. Nem egy gyerekről tudok, akinek a hiányzásai miatt vették el a családi pótlékot. Szoros kapcsolatban vagyunk a családsegítővel, ott abszolút vannak védelembevétel, különböző ügyek, amik kapcsán kéri a szakvéleményeket, szinte heti rendszerességgel.

Kikkel álltok kapcsolatban? Milyen intézményekkel vagy szervezetekkel?

A. L.: - A helyi családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal, akkor a területi szociális központtal, nyilván itt az óvodáztatási támogatás és a rendszeres gyermekvédelmi támogatás kapcsán. Itt is telefonos kapcsolatban vagyunk szinte mindig, hiszen egy gyerek nem lehet mindig egy hónapban rendszeres vagy fizetős, szólunk mindig előre egy hónappal, hogy lejár a rendszeres (gyermekvédelmi támogatás), de nem mennek be, van amikor azt mondják, hogy bement és mégse, tehát nem maradhat ingyenes papíron, mert gépre visszük, illetve a gazdaságis óvoda gépre viszi, hát kénytelen vagyok odatelefonálni: valóban volt ott a szülő? Ha megszakad, akkor nyilván probléma van, mert fizetőssé lép vissza és csak a következő hónaptól indíthatja megint rendszeressel (gyermekvédelmi támogatással). De nem fizetik ki, volt olyan, hogy megszakadt abszolút a gyermekvédelmi támogatás. Szóval velük állunk rendszeres kapcsolatban, akkor fejlesztő pedagógus jár ki hozzánk heti rendszerességgel, ő az SNI-s (sajátos nevelési igényű) gyerekekkel foglalkozik. A logopédus ettől a tanévtől ide jár le hozzánk az óvodába, mert nem hordták le őket sehova, a gyerekek érdekében ezt így beszéltük meg. A Budai Városkapu helyi általános iskolájával, velük vannak közös programjaink, pl. közös gyereknap, meg aztán után követjük az elsősöket az iskolában. Szoros a kapcsolatunk még a már említett Baptista Szeretetszolgálattal, a Tibor nagyon sok mindenben segít nekünk és a szülőknek. Aztán az Origó Házzal, itt a Komlói úton. Most szeretnénk majd a máltaisokkal is felvenni a kapcsolatot, hiszen itt vannak helyben. Ebben a tanévben szembesültünk azzal, hogy tényleg nagyon sok programot szerveznek gyerekeknek, csak ez néha üti az óvodai programjainkat. Például pont azon a napon volt náluk gyereknap, amikor nálunk évzáró, és a szülők inkább oda vitték a gyerekeket. Gyakorlatilag a fél óvoda hiányzott. Meg is beszéltük az Angélával (Fehér Angéla, a Máltai Szeretetszolgálat munkatársa), hogy szeptemberben kötünk egy együttműködési megállapodást. Ami még új kapcsolat lesz szeptemberben, az az – nem tudom az iskola nevét – értelmi fogyatékosoknak szakmát nyújtó iskola, ami ott a Frankel Óvoda környékén van. A Budai Városkapuhoz tartozik, mert itt a festés kapcsán próbáltam keresni őket, hogy ki az, aki önkéntes alapon kifesti az ovit, mi megvennénk a festéket. Most gyakorlatilag vége van a tanévnek, de az igazgatónő örült, és megbeszéltük, hogy szeptembertől közös projekteket csinálunk, és például ősszel majd azzal kezdjük, hogy vannak náluk kertésznek tanulók, illetve igazából ilyen parkgondozók lesznek. Ők jönnek és befásítanak, bokrot nyírnak majd és egyéb. Lesz egy ilyen közös együttműködés, és

ezek a diákok gyakorlatilag ide jönnek majd gyakorlatra. És van még a Biztos Kezdet Gyerekház, akivel szintén kapcsolatban vagyunk.

Tudsz arról mondani valamit, hogy az ide járó gyerekek között milyen arányban vannak beás ill. lovári származásúak?

A. L.: - Ez itt az ellentétekben jelentkezik ez. Abszolút itt a konfliktus, és hogy ne kerüljön az adott szülő gyereke abba és abba a csoportba ... stb. Van, hogy azt mondják a másokra, hogy az a bűdös cigány. Sajnos az itt az óvodában is lecsapódik, épp úgy, mint a szülő és szülő közötti konfliktusok. De annyira nem tudom a kéréseiket teljesíteni, mert most, hogy a 2,5 évesek bejöttek, az egyik csoport az kicsi és középső, és a másik meg a középső és a nagycsoport egyben. A 2,5 évest nem tehetem egybe a 6 vagy a visszamaradt 7 éves gyerekekkel. Mert eddig úgy volt, hogy ahol kiürült a csoport, oda töltöttem fel az újakat. Csak most egy kicsit bonyolultabb az élet, mert nem lehet őket annyira keverni az életkoruk miatt.

Volt-e arra példa, hogy valakit felvettetek volna ide dolgozni, de az illető esetleg nem jött el, mert nem szeretett volna cigány gyerekekkel foglalkozni vagy áthelyeztette magát?

A. L.: - Nem volt rá példa. Mielőtt idejönne valaki dolgozni, előtte az óvoda vezetése megkérdezi őket, hogy tudnak-e itt dolgozni. Nyilván ez nagyon nehéz, hisz kevés a sikerélmény és sokkal több a konfliktus, de aki úgy érzi, hogy ezt nem tudja tovább csinálni, azt megbeszéljük, hogy az nyugodtan kérheti magát más óvodába. De ilyen még nem volt, hogy elment volna valaki. A gyerekek aranyosak, hálásak, azért itt bennük van a sikerélmény. A gyerekek abszolút szeretetehesek és kötődnek nagyon az óvónőkhöz. Amióta én itt vagyok, gyakorlatilag nem volt olyan év, hogy ugyanaz az állandó munkatársi csapat lett volna. Na most ez annak köszönhető, hogy fiatal kolléganők vannak és a gyermekvállalásnak köszönhető. Az első a család, és e szülés előtt álló munkatársak estek ki, és most is van egy ilyen helyettesítő kolléganőnk. Állandó munkaviszonyuk van, egyedül a helyettesítő szerződéses. A következő tanév annyiban jó lesz, hogy ugyanazok lesznek a munkatársak, mint az idén, bár egy dajkám készül nyugdíjba. A konyhán, aki van, ő a Környezetvédő Kft. alkalmazottja, ott is lesz változás, pedig ő nagyon jóban van a gyerekekkel. Nyugdíjast nem lehet

alkalmazni, és úgy néz ki, hogy az udvarosunknak decembertől nem hosszabbítják meg a munkaviszonyát. Mindig van csere-bere, de a szülőknél is. Sokszor tényleg olyan jön érte, a gyerekért, akit életünkben nem láttunk, és ezért a szülőknél le kell adniuk, hogy ki viheti haza az oviból a gyereket, mert mindenkit nem ismerhetünk. Azt is megkötöttük, hogy az iskolás testvér hány éves kortól viheti haza a kisebbet az oviból.

Milyen a viszonyotok az önkormányzattal, a helyi képviselővel?

A. L.: - Nagyon jó, bármit meg lehet velük beszélni. Ez a mecsekszabolcsi önkormányzat. Én Marikával tartom a kapcsolatot, ő már évek óta ott van. Ő tanított az iskolában is, ő szokott jönni a rendezvényeinkre is, segít ebben-abbban. Ő volt az, aki révén fénymásolóhoz jutottunk évekkor ezelőtt, ő vásárolt nekünk egyet. A gyereknapot, a karácsonyt évek óta szponzorálják, ajándékokkal, nagyon sok mindennel. A pécsi önkormányzattal az óvodavezető áll szinte napi kapcsolatban. Ő tájékoztat minket az aktuális fejleményekről, nyilván ott kell a pályázatokat aláírni, az együttműködéseket. Ezt a kapcsolatot nem mondanám annyira szorosnak, de hát nyilván szorosabb nekik a központi óvodával. Nem is lehetne olyan szoros kapcsolatot ápolni velük, hiszen rengeteg óvoda van Pécsen, és szinte mindegyik hozzájuk tartozik. Négy óvodakörzet van, és azoknak a vezetői bemennek oda mindig egy rendszeres megbeszélésre. Ha oda irányul egy kérés, akkor nekem először az óvodavezetővel kell egyeztetnem, aki ezt közvetíti az önkormányzat felé. Tehát nem léphetem át a szolgálati utat. Nyilván a főnökömmel beszélem meg, ha valamilyen problémánk van.

Hogy látod Hősök tere jövőjét?

A. L.: - Egyre rosszabbnak, egyre szemetesebbnek, egyre leromlottabbnak látom ezt a környéket. Mindent szétszednek, lelopják az aknafedőket, csak azért, hogy az a vas elkerüljön. Kivágják a fenyőfákat, ha szükségük van rá. Ezért is van, hogy mi itt mindent zárunk. Egymás kerékpárját is elviszik, nem, hogy az óvodáét. Most olyan kerékpárokat rendeltem, amik 50-70.000-es tételek darabonként, most lesz belőle egy jó pár darab, arra nagyon vigyázni kell majd. Az a szörnyű, hogy gyakran a szülő sem szól rá a gyerekére, ha nem a saját holmiját viszi haza, ebből rengeteg ellentét fakad.

Most láttam, hogy a helyi lakosságból szerveződött valami őrjárat-féle, bejárják a környéket. Nem tudom igazán, hogy nevezik őket, de látom őket nap mint nap, járkálnak. Itt a közbiztonság nagyon fontos. Beindult valamiféle élet, és Györgyteleppel is szeretnének valamit kezdeni. Az egyik ottani szülő hozta beírni a gyereket, és ő mesélte, hogy létre szeretnének ott hozni valami olyat, ami nem bölcsőde, nem is óvoda, hanem a szülőkkel együtt valami foglalkoztató, felvigyázó valami lenne. Még sokat nem hallottam róla, úgy látom, hogy mozdul valamerre a dolog, aztán hogy az embereket ebbe hogyan lehet belevonni, és hogyan tudnak ehhez alkalmazkodni, azt nem tudom. A szegénységet

igazándiból semmivel nem lehet ellensúlyozni. Nem érzik magukénak azokat a lakásokat sem, ahol laknak. Kérnek egy másikat, ha az előző állapota már nagyon leromlott. Pedig az elején kötnek egy szerződést, hogy a bérlő köteles rendben tartani, ápolni, amíg benne lakik, de sokszor látom, hogy átköltöznek kettővel arrébb, mert az előző már nem alkalmas arra, hogy benne lakjanak.

Hogy látod az óvoda jövőjét?

A. L: - Én úgy gondolom, hogy az óvoda be van biztosítva mindenféle szempontból. Moór Eszter (PMJV Önk. Szociális Bizottság Elnöke) volt kint nálunk látogatóban egy-két hete, ők abszolút azon dolgoznak, hogy felhozzanak ide szociális ellátó helyeket. Pl. felnőttorvos van, de gyerekorvos itt nincs. Sokszor nem viszik le a beteg gyereket, hanem inkább otthon kezelik a gyerekeket. Ez meg nálunk nagy probléma, mert betegen érkezik vissza a gyerek a csoportba. Egy bölcsődére is nagy szükség lenne, mert sok a pici gyerek. Eszter most azon is dolgozik, hogy akár az is legyen itt. Ez nekünk nagyon jó lenne, mert akkor már mi onnan kapnánk a gyerekeket, nem nekünk kellene ellátni a 2,5 évesen még pelenkás gyerekek gondozási feladatait. Egy ideig volt, hogy volt 5-6 bölcsiből jövő gyerekünk, de most már nem, mert nem viszik le a gyerekeket bölcsibe. Nem utaznak, nem viszik le őket sehova, nekik tényleg az a jó, ha itt helyben mindent el tudnak látni. Nincs pénzük a szülőknek buszjegyre vagy bérletre.

4. sz. Interjú

Interjúalany: K-né ZI Pécs, Török I. u-i lakos.

Mióta laknak itt?

10 éve lakunk itt, 2001 óta.

Honnan, melyik városrészből költöztek ide?

Vidékről költöztünk erre a városrésze, a mama pedig Uránvárosból.

Mekkora ennek a lakásnak az alapterülete?

Úgy van bejegyezve, hogy 65 négyzetméter hasznos alapterületű, és ehhez kapcsolódik a felső szint. A felső szint nincs hozzászámítva.

A lakás közművesített, víz, villany, csatornarendszerrel ellátott?

Igen, minden megtalálható.

A lakás felszerelését milyennek ítéli meg?

Szerintem jó a lakás felszereltsége. A probléma az, hogy elöregedett, a vezetékek most kezdenek leégni a falban. Minden felszerelés megvan, csak nem ehhez az életmódhoz illeszkedik. Ezek régen épült házak és valószínűleg ki kellett volna cserélni a vezetékeket, a vízcsöveket. A vízcsövek törtek el éppen az elmúlt héten, elromlott a bojler, ezért most katasztrofális a helyzetünk.

A háztartás ilyen felszereltségéhez elavult az a gépészeti rendszer, ami a házban jelenleg van?

Igen, sajnos elavult a rendszer, felújításra szorul.

Ez a lakás saját tulajdonban áll?

Igen.

Hányan laknak a lakásban?

A két gyerek, a mama, és időnként a volt férjem is itt van. Hol itt van, hol nincs.

Ön mivel foglalkoznak a családtagok?

A mama nyugdíjas (70 év felett), én (40 év) rokkantsági nyugdíjas vagyok, a gyerekek iskolába járnak, mindkettő (1 fiú -14 év, 1 lány-12 év) felső tagozatos.

Ön mióta nyugdíjas?

12 éve vagyok nyugdíjas, előtte dolgoztam.

Mi volt a foglalkozása?

Aneszteziológus asszisztensként dolgoztam, amikor beteg lettem és ezt a munkát nem végezhettem, egy cég pénzügyi osztályán dolgoztam titkárnőként.

Milyen iskolai végzettséggel rendelkezik?

Felsőfokú végzettségem van.

Vannak baráti, jószomszédi kapcsolataik itt a lakóterületen?

Mindenkivel jóban vagyunk, köszönőviszonyban, de nem járunk össze. Ennek az az oka, hogy a közvetlen környezetünkben lakók idősebbek, mint én. Itt lakik a keresztlányom anyósa is, aki hasonló korosztály, de ők nem barátkoznak velünk.

Milyen intézményekkel állnak kapcsolatban?

Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálattal, Területi Szociális Központtal és a szociális gondozóval.

Milyen gyakorisággal jön a szociális gondozó?

Egy héten 1 órát, vagy ritkábban, illetve a pszichiátriai gondozóból is jön néha egy segítő, aki a betegségem miatti lelki problémák kezelésében segít, mivel most a látásom is sokat romlott és ezt nehezen viselem. Most már csak három hetente jön el, mert annyira sok a munkájuk, hogy nem ér rá gyakrabban jönni.

Tehát intézményes segítő kapcsolatokkal rendelkezik.

Igen.

Találkoztak a területen helyi önkormányzati képviselővel?

Nem jellemző.

Ki az a szakember, aki jelen van a területen, és Ön megbízik benne (óvoda, iskola, rendőr)?

Mivel a gyermekeim már nem óvodások, iskolába pedig, a város más területére járnak, ezekkel az intézményekkel nincs kapcsolatunk, rendőri segítségre nem volt még szükségünk. A háziorvossal van jó kapcsolatunk, rá bármikor számíthatunk.

A területi védőnővel van kapcsolatuk?

Nincs, mivel a gyermekek már iskolába járnak, így az iskolai védőnővel van kapcsolat, amikor kicsik voltak természetesen rendszeres kapcsolatunk volt vele.

Lakókörnyezetükben vannak szervezett programok?

Előfordulnak programok, most, hogy jobb az idő, de elsősorban a gyerekek látogatják, de ők sem gyakran, mert az emberek itt időnként beavadulnak, rendőri beavatkozásra kerül sor. Emiatt már előfordult, hogy a kislányom rémülten jött haza. Előfordult, hogy összeverekedtek és ez sem a gyermekeknek nem jó, és én sem szeretem az agressziót. Én sem szeretném azt látni, hogy patakokban folyik a vér.

És ez előfordul?

Mostanában is volt egy rendezvény, amikor a teret átadták és akkor is a másik utcában valakit összeverték. A kislányom jött a barátnőjével és sírva jöttek haza.

Ez nappal történ?

Igen nappal.

Nem biztonságos a terület?

Én nem azt mondom, én sokáig kijártam rendezvényekre, de most már nem. A gyerekeim egyedül közlekednek, senki nem bántotta őket. Néha, néha beszólogatnak, de egyebet nem tapasztaltam. Szerintem Kertvárosban sem biztos, hogy jobb a helyzet.

Milyenek tartja a közbiztonságot?

Nappal is és este is biztonságosnak tartom, inkább alkalmanként fordulnak elő zűrök, családi perpatvar, de egyéb nem. Nem rosszabb, mint másutt.

Milyenek tartja az életkörülményeket. Van, akié nagyon rossz, ez biztos. Vannak ismerőseink, akik bérlakásban laknak, szépen megcsinálták a lakást, de nem egy luxus. Vannak olyanok is, akik az udvart használják WC-nek, de ez attól is függ, hogy ki milyen igényes. Szélsőséges életkörülmények vannak itt. Ez attól függ, hogy ki milyen igényes, hogyan viselkedik, nincs összefüggésben a származással.

A saját életkörülményeit milyenek érzi, hova sorolná be?

Így amit lát, egy középosztálybeli életkörülménynek látszik. De annyi az adósságom és törlesztésem, hogy élelemre alig marad pénzünk. Tehát napi szinten a vizet alig tudjuk kifizetni, azt senki nem látja, hogy a falból mennyi víz folyik, vagy van-e meleg vízre pénzem, vagy egy kiló kenyérre, akkor azt mondom, hogy nagyon lesüllyedtünk, nem jók az életkörülményeink. Ne tekintse nagyra vágyásnak, de én azt mondom, hogy minden gyereknek megjárna, hogy egy nyáron egy kicsit valahova elmenjen, ami ne legyen egy luxus, de legalább egy táborba el tudja küldeni az anyukája. Van olyan gyerek, aki sose látta a Balatont. Mások, pedig Krétára és Horvátországba járnak nyaralni. Szerintem nekik is azért van a nyár, hogy ne lézengjenek, meg vízbe fulladjanak a bányatavakba, hanem, hogy valahova kicsit elmehetnének szervezeten, de ezek jóformán már megfizethetetlenek a mi számunkra is. Egyedül a Szivárvány van, de az olyan, mint egy gyűjtő tábor.

Az van jelenleg, ami az előző jobb életszínvonalból megmaradt, ezt próbáljuk valahogy fenntartani, beosztani, megélni és túlélni a mindennapokat. Tehát én most úgy vagyok,

hogy nincs is kedvem kéregetni, küldenek a Máltához, ott sorba kell állni, lelöknek a lépcsőn, nem így nem megyek sehova és majd lesz valahogy. Nagyon rossz az életszínvonal, nem mondhatom, hogy jó, akárhogy is akarom. Örülök, ha enni tudok adni a gyerekeknek.

A házon is sok probléma van, potyog a csempe, a közüzemi díjakat is fizetni kell, az összes pénzemet beleadom ezekbe a költségekbe. Aztán enni is kell. Itt a kisfiam, aki fejlődésben van, minden gyereknek joga van a megfelelő étkezéshez. Kéne gyümölcs, reggeli, ebédre főtt étel, egy kis tej, ezeket nem mindig tudom megadni.

A mennyiségi és minőségi étkezéssel is problémák vannak?

Minőségire egyáltalán nem telik, de gyümölcsre is kevés jut, a gyümölcs is olyan, mintha kuriózum számba menne.

Milyen problémákat lát a lakókörnyezetében?

Itt azért vannak néha problémák, gondolom arra fölfelé (Hősök tere északi, keleti fele), például nyílt itt egy Disco, amiben mindenki bízott, mert azt gondoltuk, hogy ez a lakóterület megfelel egy olyan lakóterületnek, amilyen mondjuk nem a Belváros, de talán Kertváros. Biztonsági őrkkel, rendőrökkel ellátták, nagyon szépen megcsinálták. Nem működött egy hónapig, mert szétverték, tehát itt mégis van probléma. Lehet, hogy ez Kertvárosban nem így végződött volna. Pedig mi azt vártuk, hogy a fiatalok eljönnek ide, mert nagyon szép ez a tér, szépen rendbe tették, tehát örültünk, hogy egy kicsit ezt a részt feldobja ez a dolog, de nem sikerült, mert szétverték. Tehát vannak olyan emberek, olyan réteg, akik nem tudnak a közösségbe beilleszkedni.

Mi az, amit jónak ítéel meg amióta itt laknak?

Szeretünk itt lakni, a gyerekek sem szeretnének elmenni, mert ezt felvettem, hogy eladjuk, megpróbálom a jelzalogot kifizetni és akkor valami olcsóbb panellakást vennénk. Amit tudom, hogy sok lenne, mert magas a rezsi. De ez a csönd, ami itt kint van, ez jó, tisztaság is van, nagy probléma nincs, persze ez relatív. Ki lehet menni az udvarra, a busz jól közlekedik, megközelíthető az orvos, a bolt az ÁBC, rendőrség, tehát ha elmegyek pl. vasasra ez nem így van. Tehát ezek jó dolgok.

Ha optimistán tekint a jövőbe, akkor milyennek látja?

Nem vagyok optimista. A napi problémák miatt nagyon ki vagyok fáradva.

Köszönöm szépen az interjút!

5. sz. Interjú

Válaszadók: élettársak Györgytelepről

V: Anyám, apám meghalt, és nekem itt volt a 28-ban a lakásom, és mivel anyám, apám meghalt, akkor én azt leadtam és igényeltem ezt. Így tudtam meg.

K: A bányánál dolgozott?

V: Igen. Most már nyugdíjas vagyok.

K: És milyen volt a bányánál dolgozni? Milyen volt ez a telep?

V: Én szerettem. Szerettem a bányában dolgozni.

K: És mit dolgozott? Vájár volt?

V: Igen.

K: Az én apám is az volt, csak úgy mondom. Csak mi Várpalotáról jöttünk egyébként. Vagy hát ott laktam, ott is nagy bánya volt. És akkor, hogy éltek itt vagy milyen volt az élet akkor, amikor még aktívan működött?

V: Nagyon jó élet volt itt. Itt nem volt rablás, nem volt lopás, szóval nyitva lehetett hagyni az ajtókat, mindent, és senki nem lopott. Virágok, tele volt a ??? virágokkal. De most már nem. Képzeljék el! Eltáposzák, kitépkedik, vandálok laknak. Vandálok. Egy az egyben vandálok vannak.

Vnő: Valamikor én is laktam itt, előtte. Nem mióta a Lajos, előtte laktam itt. Hát egészen más volt. Egészen más. Az embernek szép kis virágos kertje volt, előtte rend volt, tisztaság volt, hát kint lehetett bármit hagyni. Hát most sajnos nem lehet.

K: És dolgozott akkor? Dolgozott valamit.

Vnő: Igen, igen. Én a Rét utcában, takarítónőként a kórházban.

K: De jó volt ugye, hogy volt rendszeren mindenkinek munkája?

Vnő: Igen, igen.

K: Biztos, hogy talán ezért is nem. Hogy jobban vigyáztak az emberek a saját dolgaikra.

Vnő: Hát nem tudom, lehet. Csak most unalmukban nem tudják, hogy mit csináljanak, ugye, mert itten csak lógó emberek vannak, ugye. Nem sokan dolgoznak, sajnos.

K: És furcsa, hogy a fiatalok nem. Nem?

V: A mostani törvény kényszeríti az időseket, hogy tovább dolgozzanak.

K: Hát a helyett, hogy a fiataloknak adnának munkát?

Vnő: Nem a fiatalokkal foglalkoznak, hogy nekik legyen munka, nem? Az időseket, akik már ledolgozták, kidolgozták magukat, az életüket.

V: Hát szóval az a helyzet, hogy nézze, itt volt nálam, éveken keresztül, meg anyámmal a bútorok. Még azt sem csinálták meg. Elvitték.

Vnő: Szóval, minden, ami vontatható, ami kint van, mindent elvittek.

V: Mindent elvisznek.

K: És családjuk van?

V: Egy percre nem lehet kint hagyni semmit.

Vnő: Nekem is, neki is volt.

K: Nagyok már.

Vnő: Hát persze.

K: És hol laknak a gyerekek?

V: Hát a lányom, az Németországban van.

K: Hol?

V: Hamburgban. Oda ment férjhez.

K: Tényleg?

V: A fiam Kecskeméten. A másik lányom Kertvárosban itt, Pécsen.

K: Nem tartják a kapcsolatot ezek szerint, mert nem vidáman mondja, hogy itt van a közelben, tehát nem.

Vnő: Az anyémek is férjhez mentek, megnősültek.

K: És nem rossz így, hogy nem vagy nincsenek kapcsolatban, vagy csak?

Vnő: Nem, én tartottam velük állandóan a kapcsolatot. Mind Komlón laknak szinte. Egy fiam lakik Dunaszekcsőn.

K: Hány gyereke van?

Vnő: Hat.

K: Hat? Na, ez szép. És gratulálok. Nem látszik.

Vnő: Köszönöm. A gyerekek?

K: Ez jó. És akkor magának négy? Négy az a gyerek? Vagy öt?

V: Három.

K: Olyan soknak tűnt így felsorolva.

V: Ja.

K: Három.

V: Ja, gondolkodni kell.

K: Na tessék, ugye? Hogy hol, mennyi gyerek született?

V: Három.

K: Hát, és akkor a gyerekek nem tudnak segíteni vagy ilyesmi? Vagy?

Vnő: Hát.

V: Nem is támaszkodtunk rá.

Vnő: Nem, abszolút nem. Én soha.

V: Sőt. Majdnem, hogy inkább a gyerekek támaszkodnának.

K: Akik Komlón laknak, van munkájuk? Mert ott is...

Vnő: Van, mert aki Németországban dolgozik, kint. Nagyon jól, anyagilag nagyon jól megvannak. Hát a lányom, az egyik, a kisebbnél van el???, mert ő albérletben lakik. Hát a fiam, az meg ilyen csámborgó, ugye. Ők külön mentek a nejétől. Na még a kisebbik fiam az, aki még el van ott, Dunaszekcsőn.

K: Hát, mondjuk, a gyerekek helyett már nem is lehetne dolgozni?

Vnő: Ott is úgy van, hogy nincs munkalehetőség.

K: Igen.

Vnő: Ugye néha behívják dolgozni, ugye, mert munkanélkülin van. Azért úgy elvannak.

K: Nagyon megváltozott itt a környék.

V: Hát, nézze meg! Beáztunk már tavaly. Azt mondták a Közüzemi Rt-nél, hogy mi ne csináljunk a lakásban semmit. Süllyed is a lakás, meg is látszik ez?.

K: Igen. Meg nincs is alapja, úgy tudom, ezeknek nincsen, mert ezeket átmenetileg csinálták annak idején.

V: Egypár téglá van alatta, ugye. Egyszer majd össze fog dőlni.

K: Igen. És olyasmit, biztos adtak be ilyet, hogy cserére. Gondolom. Több éve.

V: Igen. Igen.

V: Meg a másik az, hogy penészesek a falak, ugye, betegesek vagyunk, ő is asztmás, én is az vagyok. Szilikózisom van ugye, a bányától.

K: Igen.

V: És nagyon puhul a fal. Ez végett ugye nem egészséges ez a lakás.

K: Nem, nem. És az ilyen politikusok, meg ilyesmi? Valaha is kijönnek vagy mondanak valamit, hogy segítenek?

Vnő: Egyszer kijöttek, egy kis hölgy, és mondta, hogy majd többször ki fog jönni, de hát azóta nem láttuk. Ez már volt két hónapja.

V: Ha normálisan körülnéznének benne. De nem igen.

K: Hát, megnézte, hogy majd.

Vnő: Mert ő is úgy mondta, hogy majd mindent megmozgat, amit csak lehet, hogy ne ilyen körülmények között lakjanak itt.

K: Aha.

V: Az épület romos, szóval nem egészségesek a lakások.

K: Igen.

Vnő: Ígéret az van. Rengeteg, hát az.

K: Az van, gondolom, bőven. És orvoshoz tudnak innen menni? Hova szoktak menni? Hova járnak?

V: A Hősök terére.

K: A Hősök terére?

Vnő: Én Komlóra jártam.

K: Ja, hogy mert oda van bejelentve.

Vnő: Igen, igen. Én Komlóra jártam.

K: A Hősök terei, ez egy rendes orvos?

V: Igen, rendes. Uruguay-i.

K: Tehát övele azért lehet.

Vnő: Most átjöttem hozzá. Most én is átjöttem. Szeretem, tök aranyos, normális kis fiatalember még, mert még kis fiatalember még.

V: Hát ja, hozzánk képest.

K: És be szoktak menni a városba valamit intézni, vagy?

V: Igen.

K: Vagy a közlekedés, az?

V: A közlekedés, az busszal, meg mikor megvolt az autóm, akkor autóval jártunk mindenhová.

K: És azt, hogy tudta? Le lehet ide kocsival jönni?

Vnő: Le.

K: Vagy a másik? Mert itt, ahol följöttünk, ezt itt?

V: Itt is föl lehet jönni, meg a Bánya utcában, ahonnan jöttek.

Vnő: Persze, persze.

K: Jól van. Mert azért néztem, hogy Jézusom, azért nem annyira. Tehát nem egy aszfalt út vezet ide.

V: Télen nagyon rossz a közlekedés itt.

K: És az ilyen víz-, villanyellátással, hogy vannak? Vizet, azt kintről kell.

V: Én fizetem is a villanyszámlát, ugye. De hát itt...

K: A szemetet is elviszik rendesen, nem?

V: Nem, nem.

Vnő: Mi lehordjuk a faluba, szó szerint a konténerbe, mert itt van fönt egyetlen egy konténer, de hát az is örökké tele van, meg mellette tele van. Hát egy konténer van az egész, itt lent, az egész rigliben? Hát azért ez túlzás. Egyetlen egy.

V: Én már kértem ide, hogy konténer legyen, megcsináltam neki a helyet is, meg mindent, de nem hoznak.

Vnő: Ja, ja. Azért ez túlzás. V. Köszönöm szépen az interjút!

6. sz. Interjú

Interjúalany: PMJVÖ Esztergár Lajos Családsegítő és Gyermejköléti Szolgálat Meszesi Egységének munkatársa (B.K.)

Kérem, mutassa be az intézmény tevékenységét, a rendelkezésre álló anyagi és humán erőforrását.

„A Családsegítő és Gyermejköléti Szolgálat együtt egy intézményben dolgozik Pécssett 4 telephellyel. Hozzánk tartozik intézményi szinten a pécsi kistérség is, így összesen 5 egység működik együtt. A Családsegítő és Gyermejköléti Szolgálat családsegítő része azoknak a hozzánk forduló családoknak nyújt segítséget, ahol a veszélyeztetettség nem merül fel problémaként, hanem más, anyagi, életvezetési, egészségügyi vagy szociális nehézségekkel küzdő családokról van szó, akiknél, ha van is gyermek a családban, az nem veszélyeztetett. Ha a veszélyeztetettség megjelenik, akkor a gyermejköléti szolgálat foglalkozik a családdal.

Összintézményi szinten becslés alapján 90 dolgozó van, a meszesi egységben kb. 20-an dolgozunk. 9-10 a gyermejköléti szolgálatnál, 9-10 fő a családsegítő szolgálatnál dolgozik. Továbbá van 1 szociális asszisztensünk, plusz 2 közfoglalkoztatásban részt vevő asszisztens jön havonta hozzánk.

A családsegítő szolgáltatásnál van az alapszolgáltatás, ahol családgondozóként dolgozunk hárman és a szakmai vezetőnk, adósságkezelő szolgáltatásban dolgozik két fő adósságkezelő, és szociális segélyezettekkel, valamint bérpótló juttatásban részesülőkkel foglalkozik egy fő és van az Országos Foglalkoztatási Alapítványnál pályázatunk, amely keretében van 1 fő pályakezdő munkatársunk.

A PMJVÖ a fenntartója az intézménynek, az igazgatója a kertvárosi telephelyen van. Két szakmai vezető felügyeli a szakmai munkát, egy gyermejköléti és egy családsegítő.

Valahol le van szabályozva, hogy mekkora városra hány családgondozó jutna, de úgy tudom, hogy nagyon régóta létszám alatt van az intézményünk, ha jól tudom, 8-10 fő közötti létszám elmaradásunk van összintézményi szinten, de lehet, hogy keveset mondok, ennyi családgondozóval kellene pótolni a dolgozói létszámot, ahhoz, hogy elláthassuk ezt a mennyiségű klienst. Volt olyan időszak, hogy 18 fő hátránnyal dolgoztunk, ami a kb. 80 főhöz képest elég nagy hátrányt jelentett. Pályázatok segítségével néha jönnek emberek. A meszesi egység területén, erre a létszámra mennyiségileg és probléma összetételben sem hasonlítható össze olyan tereppel, ami infrastrukturálisan és a klienst tekintve is más problémákkal küzd, mint pl. belváros vagy kertváros. Ezen két dolgoz érték: Nekünk nincs szolgálati autónk, amellyel terepre járhatnánk, mint pl. az önkormányzat lakásosztályának, vagy bármelyik városházához tartozó cégnek, intézménynek. Mi autóbusszal járunk és olyan külterületek is hozzánk (meszeshez) tartoznak, mint István-akna, Rucker-akna, György-telep, ahová nem hagyományos sűrűséggel járnak a helyi járatok. Gyakran kimegyünk egy pl. rucker-aknai területre, gyakran a visszafelé induló busz 2-3 óra múlva indul. Ezzel egy egész délelőtt elmegy, és közben csak két család fél bele az utazás miatt. Ezzel szemben egy kertvárosi vagy belvárosi egység esetében egy óra alatt akár több családot is meg lehet látogatni, hiszen a városi tömbházakban akár több családdal is kapcsolatban van a családgondozó.

A problémák mennyiségét tekintve is halmozottan hátrányosabb ez a terület, mert itt a klienseinket tekintve olyan családok élnek, akik többnyire önkormányzati bérlakásban élnek, többnyire alacsony iskolai végzettségűek, rossz munkaerő-piaci helyzettel bírnak, amúgy is a keleti városrész olyan területein laknak, ami területi szegregációban is hátrányosan érinti őket, tehát halmozódtak a problémák is, amelyek ezeket a családokat érintik, illetve a közlekedési lehetőségek is minket érintően.

Nem tudom pontosan, hogy mekkora klienslétszámmal lehetne számolni, elvileg Pécsre vonatkoztatva, a város létszámával számolva, hiszen bárki lehet kliens, aki átmenetileg nehéz élethelyzetbe kerül. Igazán féléves, illetve éves KSH-s statisztikákban lehetne megnézni, hogy mekkora pontosan mekkora forgalmunk volt, ezt én így fejből nem tudom megmondani. Ezt az elmaradást sajnos már régóta nem pótolja az önkormányzat.

Van egy része a munkánknak, amikor itt bent az intézményben dolgozunk ügyeleti rendszerben, akkor nem járunk terepre, másik napokon itt is tudunk találkozni a klienseinkkel, illetve a terepen is. Amióta ilyen mértékben romlott a gazdasági helyzet és ennyi munkanélküli család van ezen a területen, még az is nehézség, hogy ezekről a területekről bejárjanak hozzánk busszal a kliensek, hiszen drága a buszjegy. Ha valaki 28 500 Ft-ból él (bérpótló juttatásból), egy napi utazásával azt a pénzt költi el, amiből 1-1,5 napig élne. Ezért, ha tehetjük, mi megyünk ki az ő otthonaikba, hogy egy a többletköltség ne terhelje őket. Vannak olyan feladatok, amelyeket kényszerűen itt tudunk elvégezni, mint pl. a fénymásolást, de többnyire megpróbálunk mi kimenni. Az átlagos családgondozók egy főre eső családszámát tekintve az a mennyiség, ahányszor mi ki tudunk menni a családokhoz néha nem biztos, a hatékony és gördülékeny esetmunkához elegendő. Valahol a hátrányát szenvedni meg valamelyik oldal: vagy az adminisztrációs kötelezettségeink, amin a legfőképpen „spórolunk”, hogy inkább klienseket tudjunk fogadni itt, vagy a kiegészítő dolgok, amelyek hozzátartoznak a munkavégzéshez, mint jogszabályolvasás, napi sajtó követése, megfelelő tájékozódás a változásokról, jogszabály tervezetek olvasása, megismerése, ezek mind háttérbe szorulnak, hogy a napi munkát a családokkal el tudjuk végezni. Pedig a felsoroltaknak az értelmiségi létben jelentős szerepe lenne.

Az adósságkezelési szolgáltatás esetében úgy kerülnek hozzánk, hogy vagy egymástól hallottak a szolgáltatásról, vagy más közüzemi szolgáltató vagy az önkormányzat lakásosztálya, illetve a területi szociális központ. delegálja felénk. Ezek a kliensek is önkéntes alapon dolgoznak velünk együtt. Az adósságkezelő szolgáltatás jogszabályi feltételek szerint működő lehetőség. Ha ezeknek az adott kliens megfelel, akkor részesülhet ebben a segítségben. Nagyon szigorú keretek között zajlik (csekkbemutatás, rendszeres kapcsolattartás), amit ha elmulaszt, az adósságkezelő szolgáltatás megszűnésével jár. Az ezen területen élő klienseknél elég nagy gondot okoz, mivel pl. buszköltség finanszírozás nem jár hozzá, pedig folyamatosan be kell járni, bemutatni a csekket. Gyakran megtörténik, hogy időpontot kap délutánra, de délelőtt jelenik meg a kliens, mert a családi kötelezettségek, gyermek miatt nem tud jönni máskor, de olyan szigorú ütemben dolgoznak a munkatársak, hogy nem tudják fogadni előbb. Ez okoz némi ellentétet a kliens és a családgondozó között. Vannak gondok az időpont betartásával, betartatásával. Ez hosszabb idő, mire jól fog működni.”

Intézményekkel való kapcsolat:

„Területi szociális központ, munkaügyi központ, iskolák, a területen lévő háziorvosok, szociális otthonok, bentlakásos intézmények, gondozási központ, olyan szolgáltatást

nyújtó intézmények, melyek házi segítségnyújtást végeznek, ezek lehetnek alapítványok (INDIT Közalapítvány Tér közösségi szolgálata; Máltai Szeretetszolgálat), vagy most megjelenő egyéb szervezetek (Életkristály, EPKOCM) önkormányzat különböző osztályai, gyámhivatal, gondnokság alá helyezés kapcsán a bíróság (környezettanulmányt részükre a gyermekelhelyezés vagy válóper esetén mi készítjük el kérésükre), rendőrség.

Ezekkel a szervezetekkel rendszeres és kommunikatív a kapcsolat a kliens delegálását illetően is, illetve a támogatási formák felvételével kapcsolatban is segítőkész és nyílt kommunikáció zajlik.

Az intézménynek sokkal többet kellene csoportfoglalkozást tartania véleményem szerint. A csoport erejét felhasználva segíteni a klienseket, de jelenleg hangsúlyosabb az egyéni esetmunka. Ez részben abból fakad, hogy vannak olyan kliensek, akik nem alkalmasak a csoportmunkára, illetve azok esetében, akik alkalmasak lennének legfőképp azért nem valósul meg, mert az intézmény infrastrukturális hiányossága (kevés interjúszobája van az egységnek) nem teszi lehetővé. Ezért ki kellene vinni a csoportot pl. egy együttműködő szervezett által nyújtott helyiségbe. Ugyanakkor az emberi erőforrás sem teszi lehetővé, hogy megfelelő mennyiségű csoportot tartsunk. Ezt erősíteni kellene szolgálatunknak. Ami jó változást hozott, az az OFA pályázaton belül nálunk dolgozó kolléganő, aki sok csoportot meg tud tartani a mentor kollégával együtt, ami egy felfelé ívelés az intézmény csoporttörténetében. A másik rész, ami elmaradó, a prevenciós munkánk. Ezt a területen családsegítő szolgálatként meg kellene tenni, akár óvodákban, iskolákban hangsúlyos lenne a prevenció, akár szexuális felvilágosítás, akár szerhasználat, drogfogyasztás és alkoholproblémák megelőzése terén.

A legideálisabb az lenne, ha a csoportmunka a kliensek lakókörnyezetében lenne, nem pedig egy attól távol eső intézményben. Ezen kívül szükség lenne közösségfejlesztésre, közösségi munkára is.

Gyakorta találkozunk az átlagnál fiatalabb korban történő gyermekvállalással, melyekre erőforrás hiánya miatt nem tud úgy reagálni az intézményünk, ahogy kellene.”

Melyek a telep legnagyobb problémái? Hogyan látja a telepen élők helyzetét?

„Ahogy mondtam, elég speciális ez a terület, mert a legtöbb kliens, ki hozzánk kerül, elsősorban anyagi problémával küzd. Lehet beszélni a szociális munka kapcsán a szükségletek piramisáról és lehet beszélni kapcsolati problémákról, családon belüli konfliktusokról, gyermeknevelési problémákról és sok egyéb másról, de amíg a létszükséglet hiánya jellemzi ezeket a családokat, addig elsősorban arra a szintre kell reagálni. Az összes többi más problémát, amit ugyan észlelünk, de nem tudunk eljutni odáig, hogy azokkal foglalkozzunk, amíg ezek nincsenek valamilyen szinten biztonságosan megoldva. Ebbe beletartozik az is, hogy nagyrészt ezek a kliensek alacsony iskolai végzettségűek, 8 általános iskolai végzettséggel, vagy annál kevesebbel rendelkeznek, nem rendelkeznek munkahellyel és a munkaerő-piaci integrációjuk nagyon nehéz. Kifejezetten olyan programok kellenének az ő segítségükre, amelyek ilyen alacsony iskolai végzettségűekkel is stabil munkavégzést adna nekik. Alkalmi munkát szoktak végezni, feketén, ennek minden hátrányával: nem fizetik ki őket, visszaélnék a kiszolgáltatott helyzetükkel, ha nem megy annyi napot dolgozni és annyi órát, amennyit a főnök mond, akkor mehet haza, mert „van helyette más”. Ez kiszámíthatatlan jövedelemforrás a családok számára. Az egyetlen

kiszámítható jövedelem a gyermekekhez kapcsolódó pénz. Olyannal is sokszor találkozunk, hogy nem regisztrál a kliens a munkaügyi központban és nem működik együtt azzal, ami feltétele lenne annak, hogy az önkormányzattól igényelhesse a bérpótló juttatást. Sokszor nem tudják, hogy a munkaügyi központba regisztráltatnia kell magát. Amikor kapcsolatba kerülünk egy családdal, az az első, hogy megnézzük, milyen jövedelemmel rendelkezik, hogyan lehetne még jövedelemre szert tenni, valamilyen munkavégzési tevékenység felkutatásában segítséget nyújtunk és a lakhatási helyzetben (ha éppen bizonytalan, önkényesen élnek a lakásban, vagy jogcím nélküli lakók) segítséget nyújtunk. Kevés az a család, aki albérletet tudna fizetni ezen a területen. Legtöbbször önkormányzati bérlakásban élnek, amely lakások ezeken a területeken nagyon elhanyagolt állapotban vannak, régóta nem költött erre az önkormányzat. Bizonyára ezért is alacsonyok a lakbérek, amelyeket a bérlőktől kérnek, de az ebből befolyt lakbérékből bármi nemű felújításra nagyon ritkán számíthatnak a lakók. Ezek a lakások többnyire komfort nélküliek, kinti wc-vel, a csatornázottság nem megoldott, szippantás nem megfelelő mennyiségben történik, ez főleg akkor okoz gondot, amikor ezeken a területeken terjednek a szagok törvényszerűen ebből a megoldásból.

Ezekhez a problémákhoz társulnak olyan életvezetési nehézségek, adósságok, közüzemi szolgáltatókkal lévő problémák, közkút, szemétszolgáltatás rendezetlensége, családon belüli problémák (sokan élnek egy háztartásban és kis lakásban, többgenerációs családok, sokgyermekes családok), alkoholfüggőség a családban, ehhez kapcsolódnak családon belüli erőszakos cselekmények, munkahely hiánya, lakhatási nehézségek, gyermekek felügyeletének kérdése, hivatalos ügyintézés, utazás, buszkieljárás, iskolai hiányzás, idősek helyzete.

Jó lenne a szolgáltatások egy részét kivinni a Hősök terei területre, hogy ott elérhető legyen a családok számára az a szolgáltatás, amit mi tudunk nyújtani. Ez sajnos még nem valósult meg. A Tér közösségi szolgálat (INDIT Közalapítvány) viszont kint van és egy részét a mi feladatainknak el tudja látni, pl. kérelmek megfogalmazása, ügyintézésben való segítségnyújtás.

Intézményünkben jogi segítségnyújtás is elérhető a kliensek számára. A jogászunk heti egy délelőttöt tölt el egységünkben, ahová előreláthatólag hetekre előre be vannak osztva a kliensek.”

Mire lenne szükség ahhoz, hogy a telepi viszonyok javuljanak?

„Nagyon sok olyan szolgáltatás, amely a család jövedelmi helyzetén javítana, akkor érhető el a családok számára, ha legális lakhatási jogviszonnal rendelkeznek. Ezért volt egy olyan kezdeményezés az önkormányzat részéről, hogy ezeket a lakhatási jogviszonyokat rendezze és az önkényes lakók valamilyen szempontrendszer kidolgozása után legális lakásszerződéshez jussanak. Első körben az volt, hogy egy környezettanulmány elkészítése után a családsegítő szolgálat javaslatot tegyen arra, hogy ki kapjon lakásszerződést és ki sem. Ezt szakmai szempontból nem tartottuk helyesnek. Ekkor kezdődött a Máltai Szeretetszolgálat Jelenlét programjával és az INDIT Közalapítvány Tér Közösségi szolgálattal egy közös szakmai munka, ahol közösen kidolgoztunk egy olyan kritériumrendszert a Lakhatási tanácsadás program néven, ami mindegyik család számára egy egységes, 6 hónapig tartó együttműködést jelent, mérhető követelményekkel, és hogyha azt teljesítették, akkor javasoltuk a családot arra, hogy a feltételeket teljesítve bizottság elé kerülhessen az ő lakhatási kérdése. Így a 14 önkényesen lakó családból 10 család lakhatási szerződéshez jutott, ami elég jó arány szerintem. Ha ez megvan és van érvényes lakásszerződés, még ha

nem is bérleti, hanem csak lakhatási, akkor is már el lehet jönni adósságkezelési szolgáltatásra intézményünkhöz. Ugyanis anélkül nem vehetik igénybe ezt a szolgáltatást.

A jelenlegi méltatlan lakhatási, lakási viszonyokat mindenképpen rendezni kellene, amelyhez pénzre lenne szükség, viszont a családoknak anyagi erőforrásai nincsenek.

A szemétszállításon mindenképpen javítani kellene, ugyanis György-telepen jelenleg 1 gyűjtő konténer található, amit havi 1-szer ürítenek.

Az útviszonyok szintén borzalmasak, nagyon rossz állapotban van az úttest.

Nehézséget okoz, hogy nincs olyan anyagi forrásunk, amit felhasználhatunk egy-egy család megsegítésére akut helyzetben. Amiben tudunk még segíteni az a más intézményekhez való delegálás.

Ami még egy nagy probléma szerintem a telepieket illetően. Hogy is fogalmazzam ezt? Van egy követelményrendszer, amit elvárnának a lakóktól, rendes, jogkövető polgár szerinti viselkedést, csak az ő körülményeik, a telep viszonyok, az egész csalárendszer nem arra szocializálta ezeket a klienseket, hogy ezt a magatartásmódot, ami talán joggal elvárható lenne önkormányzat és más intézmények részéről, hogy ők ezt teljesíteni tudják. Emiatt elég negatívan, hátrányosan különböztetik meg az ott lakókat.”

Milyen a családsegítő szolgálat megítélése a kliensek szemében?

„Családgondozóként olyan családokkal kerülünk kapcsolatba, akik önként vállalják a családsegítő szolgálattal való együttműködést és addig tart az együttműködés, amíg ők is és mi is azt akarjuk, hogy működjön a családgondozási folyamat. Ebből a szempontból és a szociális munka szempontjából szerencsések vagyunk, mert nincsenek olyan klienseink, akik a velünk való kapcsolatot valamely jogszabályi előírás miatt tartják fenn.

Azok, akiket a munkaügyi központ delegált és bérpótló juttatásban részesülnek, illetve akik rendszeres szociális segélyben részesülnek kötelezően előírt a családsegítő szolgálattal való együttműködés. Ennek megvannak a maga hátrányai és előnyei, amelyet nyilván az adott kolléga felhasznál az adott segítői kapcsolatban, illetve próbál mérsékelni.

Lehet, hogy elsősorban kis százalékban elutasítóak azok a kliensek, akiket úgy keresünk föl, hogy nem ők kezdeményezik az együttműködést, hanem jelzőrendszeri tag jelzésére (pl. rendőrségi jelzés, iskolai hiányzás, házi orvos jelzése), de ha már kommunikációra nyitottak egy ilyen helyzetben a kliensek, akkor hamar észlelik, hogy segítő szándék van bennünk és nem hatósági ellenőrző funkciók szerepünk van, hanem segíteni szeretnénk a problémáikon.

Amikor úgy éli meg a kliens, hogy nem kapott segítséget, az tulajdonképpen az intézményünkön kívül álló okok miatt éli meg úgy. Például az adósságkezelő szolgáltatást ugyan mi nyújtjuk, de annak van egy jogszabályi háttere. Mivel ezek a kliensek alacsony iskolai végzettségűek, más kommunikációs befogadó készséggel rendelkeznek gyakorta nehéz megértetnünk azt, hogy a meglévő feltételek mellett hiába érezzük jogosnak az igényét, hiába próbálnánk és szeretnénk segíteni, sajnos nem áll módunkban és nincs lehetőségünk. Ezt lehet, hogy az adott kliens úgy éli meg, hogy hiába jött ide, mégsem tudtunk változtatni rajta. Ha ide is jön és más intézményhez kell delegálnunk, gyakorta ott is van egy fajta elutasítás, mivel gyakorta máshogy értelmezik más intézményben a jogszabályt, mint ahogy mi, és emiatt úgy

érezheti a kliens, hogy félre lett vezetve. Ezt úgy élheti meg a kliens, hogy nem kapott igazán segítséget. Például tőlünk pénzbeli segítséget nem kap, mert olyat nem tudunk adni. Nem mi adjuk a segítyt, mi csupán nyomtatvány kitöltésben, információnyújtásban tudunk segíteni, de emiatt úgy gondolhatja a kliens, hogy a családsegítő semmit sem csinált érte. Ez a forráshiány jellemzi az intézményt. Ha a családsegítő szolgálat egy kisebb költségvetéssel bírna, amelyet az átmeneti krízishelyzetekre fordíthatna, vagy minimális befolyásoltsággal bírna a forráselosztásban, pl. tüzelő támogatás esetében, akkor talán a kliensek is úgy élnék meg, úgy, hogy hatékony, konkrét segítséget kapott. De azt gondolom, hogy azt azért érzik, hogy az ügyintézésben, vagy a delegálásban és után követésben igyekszünk minél hatékonyak lenni. Eszköztelennek érezzük magunkat, úgy gondolom, hogy a hatósági döntést igénylő helyzetekben (pl. lakhatás) nem olyan mértékű a szavunk, mint ami a kliensek élethelyzetében történő tényleges változását pozitívan befolyásolhatná.

Összességében elmondható, hogy azok számára, akikkel kapcsolatban állunk és konkrétan ismerik a munkánkat, jelzőrendszeri tagok, vagy együttműködő partnerek, azokkal egyrészt olyan a viszony és az együttműködés, hogy látják a munkánkat, ismerik, hogy milyen tevékenységet végzünk. Azok számára, akik nem kerültek közvetlen kapcsolatba az intézményünkkel, azok számára nem megfogható a profilunk. Vagy csak a szegényekkel foglalkozó, segélyezéssel, adóságokkal foglalkozó szolgálat képzetét keltjük bennük, ahová a jobb anyagi helyzetű, jól szituált, vagy biztos anyagi bázissal rendelkező, de egyébként meglévő családi kapcsolati, vagy más problémákkal bíró családok nem szívesen jönnek be. Azt gondolom, hogy mint családsegítő szolgálat, ez egy rossz image. Lehet, hogy egy kertvárosi egységben egy jobban működő képet tud kialakítani magáról a családsegítő szolgálat, viszont a meszesi területen van egy olyan felhangja azon családok számára, akik nem a nagyon rossz anyagi helyzetű, sok problémával küzdő család, és így őket kevésbé tudjuk elérni. Ezen jó lenne változtatni, valamint a prevención, és jó lenne változtatni azon is, hogy elérjük a fiatalokat az iskolában, óvodákban ezúton és egy befogadó, nyitott intézmény képét keltsük, ahová nem csak a sokproblémás, rossz anyagi helyzettel küzdők jöhetnek, hanem az olyanok is, akik átmeneti nehézséggel küzdenek, de egyébként jó anyagi helyzettel bírnak. Ezen változtatni kell. A másik az, hogy más, velünk közvetlenül kapcsolatba nem kerülő intézmények számára is megfogható, világos arculata legyen a családsegítő szolgálatnak. Sokszor halljuk, hogy a családsegítő nem csinál semmit. Ez nagyon negatív vízhang. Azért is rossz ez, mert a problémákon komplexen segíteni csak több partnerrel együttműködve lehetne. Ezen a véleményen lehet, hogy tudnánk változtatni, ha nagyobb sajtó megjelenési lehetőségünk lenne, illetve, ha ezen nem partnerszervezetek számára is szakmai beszámolókkal ismertethetnénk a mi munkánkat, hogy mit tettünk eddig, mit tudunk ajánlani, és hogy mit tervezünk a jövőre nézve. Ehhez lehetne csatlakozni. Mi nyitottsággal fogadnánk ezt. Ez ismét az erőforrás hiány és a leterheltség következménye. A napi munka mellett nincs arculattervezésre és az arculat megmutatására és a nem partnerszervezetek felé nyitásra idő.”

Hogy látja a telep jövőjét?

„Ha egy hosszabb időszakot nézek abban a tekintetben nagyon fontos elmozdulás, hogy különböző szolgáltatások megjelentek a telepen. Ott van a Máltának a Jelenlét programja, ami napi szinten elérhető a lakók számára, nincs utazás, nincs utazási költség, vagy a Tér közösségi szolgálat Hősök terén, ami gyalogosan is megközelíthető az ott élők számára. Olyan szociális szolgáltatásokat nyújtanak

helyben, amelyek a telepiek helyzetét sokban segítik. Ez nagyon dolog. Az ő munkájuk is akkor lenne igazán hatékony, ami a mi munkánkat is segíteni, ha ez egy rendszeres, partnerként kezelt önkormányzati munkával társulna és a lakhatási jogviszonyok rendezése után a telepiek életét meghatározó konkrét életkörülményeken lenne szándéka az önkormányzatnak változtatni. A lakások felújítása tekintetében, a vízszolgáltatás bevezetése tekintetében, a szennyvízszippantásokba való segédkezés, a szemét kérdés elintézése mind egy közös munkának lehetne az eredménye. Úgy gondolom, hogy akkor fog a telepen élők életkörülményeiben változás történni, ha e kérdéskörökben párbeszéd indul, ahol minden részt vevő részt vesz. A kezdeményezés elindult (Origó-Ház Egyesület. A keleti városrész rehabilitációja program), az önkormányzat részéről is van hajlandóság, az ott lévő szervezetek részéről is, részünkről is és a Biokom részéről is, a Holding egy kicsit visszavonulós a megfigyelésem szerint. Nem tudom ez milyen fejleményeket fog maga után vonni. A mi intézményünknek a közösségi munkában hatékonyan tudna bekapcsolódni, ehhez viszont plusz erőforrásra lenne szükség. Több ember vagy meglévő családgondozók tehermentesítése, hogy kevesebb egyéni esetmunka jusson arra a családgondozóra, hogy ő el tudja végezni a közösségi munka követelményeit. Egyébként, ha mindez nem kapcsolódik egy foglalkoztatottság bővüléssel is, vagy bármi olyan programmal, amely ezeknek a lakóknak konkrét jövedelemszerzési lehetőséget adna, akkor a jövedelmek változása nélkül ezek a problémák kényelmi szempontból kezelhetők, de hosszabb távon nem fognak változni és újra fognak termelődni. Ugyanúgy lesznek adósságok és közüzemi szolgáltatásokkal problémák. Amit lehet változtatni önkormányzat részéről meg egy ilyen párbeszédéses folyamatban, az a lakásfelújítás kérdése, illetve a vízszolgáltatás kérdése és a szemétkérdés. A családok napi élete, a szegénységből fakadó élethelyzet csak egy komplex szociális rehabilitációval kezelhető csupán. Ehhez egy speciális foglalkoztatási program kidolgozása szükséges.”

„Szeretném még valamivel kiegészíteni az eddig elmondottakat. Mivel a telep családokban több probléma fordul elő, a jövedelmi, anyagi jellegű problémákon kívül családi konfliktusok, együttélésből fakadó konfliktusok, vagy a telepiek egymás közötti konfliktusai (amelyek akár rendőrségi intézkedésig is vezetnek) nagyon hosszú folyamat eredményeképpen lehetne csupán elérni külső segítségnyújtó szerv által. Akár egy egyesület, akár egy családsegítő szolgálat. Ezek a problémák nem rövid idő alatt keletkeztek és nem is lehet rövid időn belül azokon változtatni. Az, hogy felütötte a fejét néhány olyan szervezet, amelyek olyan eredményeket szeretnének elérni a telepen, hogy oda visszatérjen a törvényesség, hogy visszatérjen a rend, egy konfliktus mentesebb együttélés legyen, az ezen összetett problémák (anyagi, családi, munkaerő-piaci helyzet) kezelése nélkül nem lehet elképzelni. Az, hogy polgárőrség megerősítésével, rendőri jelenlét megerősítésével és egy éb más hatósági eszközzel változást érjünk el, az ideig-óráig lehetséges, de ez alapvetően nem közbiztonsági kérdés. Lehet, hogy a telepiek életformája, vagy a Hősök terén (Füst utca, Péksor) lakóknak van egy közbiztonsági kérdést is érintő viselkedése, amire reagálni kell polgárőrséggel, rendőri jelenléttel a törvények betartatásával. Vannak olyan segítő szervezetek, akik egy erősebb kontroll funkcióval próbálják elképzelni ennek a helyzetnek a javítását, én ezzel szakmailag nem tudok egyetérteni, mivel ezek nem elsősorban közbiztonsági kérdések, hanem ez egy speciális társadalmi és egy területi elhelyezkedésből fakadó szegregált állapot, amelyen többirányú szociális munkával képzelhető el változás, nem pedig polgárőrséggel, rendőrséggel és „fegyelmezzük meg a György-telepieket, viselkedjenek normál átlagpolgár módjára”, de nem normál,

átlagpolgári bérből, nem normál átlagpolgári lakásokban és nem rendes, normál átlagpolgári családi viszonyok között. Ez így nem megy!”

7. sz. Interjú

Interjúalany: óvodavezető

K: Itt vagytok a keleti városrészben, 11 tagóvodával.

V: Igen.

K: A cigány gyerekek, hátrányos helyzetű gyerekek speciálisan valamelyik óvodákba járnak? Tehát azt azért lehet tudni? A terület, mert éppen közel laknak vagy széteszlik a 11 óvoda között?

V: Hát, igazából tehát vannak óvodák, ahol szegregálódnak, ezt ki lehet mondani. Hát most tény. Ez Hősök tere, a Fürj utca, a Frankel olyan 60-70%-ban változó. Pécsbányára én inkább nem a cigányságot mondanám, hanem a mélyszegénységet. Ott nagyon nagy a fluktuáció, különben. Akkor a Buzsáki, a Zsolnai, tehát itt mindenhol már megjelennek és évről évre magasabb számban. Talán a Bártfa, ami egy kicsit ilyen, ebből ... Meg a szabolcsfalusi óvoda. Tehát ott nem igen. Mert azért tudod, a faluba is kiköltöztek, Kertvárosba, stb. tehát ott egy más réteg alakult ki, egy kicsit középrétegnek mondható. De például itt, a Telekiben már nálunk is most már, az idén 65 volt a hátrányos helyzetű. Tehát ez azt jelenti, hogy majdnem a fele.

K: És ez érezhető sok mindenben? Tehát a gyerekek viselkedésétől, felkészültségétől.

V: Igen, igen. Tehát pontosan az a... Ebben az egészben, amit észre lehet venni, hogy attól, hogy amit ugye a szegény családoknak a szocializációjára mondunk, Erika, hogy ők milyen módon kommunikálnak, milyen nyelvezetet használnak. Tehát ez érezhető, hogy ezek a gyerekek mentálisan is szegényebbek. És az a hároméves gyerek már nem az a 15 évvel ezelőtti hároméves gyerek, amit a fejlődéslélektan kimond. Tehát olyan alapvető szükséglet-

- kielégítésben vannak hiányosságaik, mint hogy étkezés. Nem csak a tartalmára gondolok, a technikájára. A tisztálkodásnál úgyszintén a technikájára. Mert milyen körülmények között laknak. Azon kívül nyilvánvaló, hogy a szocializációjukban, az, hogy milyen módon tudnak kapcsolatot alakítani. Nem tudják kifejezni az alapvető szükségleteiket, hogy a mosdóba kell mennem vagy éhes vagyok, hogy elegendem van. Tehát a legalapvetőbb dolgokat. Hogy tudod, mint hogy ha a kommunikációt az alapszintről kellene elkezdni, mint egy másfél-két éves gyereknél, aki el kezd beszélni. Tehát nagyon sok gyerek ilyen szinten érkezik.

K: És erre rákészültök? Tehát az óvónők, mondjuk, ezzel tisztában vannak, és akkor ...

V: Hát, tudod, ez egy folyamat. Hát a szükséglet, ahogy előhívja. Mert nyilvánvaló, hogy hogyan történt először. Először szembesülsz azzal és jönnek az óvónői reakciók, hogy hát ezt se tudja, hát azt se tudja. Nem érti, hogy mit mondok, én se értem, hogy ő mit mond. És akkor a szülő is más, a gyerek is más. Na most ez egyre jobban megérlelődik. Először ott áll előtte, hogy most mit csináljak, de az élet kikényszeríti azokat a dolgokat, hogy erre másképp kell gondolkodni, másképp kell hozzáállni. És ez nem úgy van, hogy most szeptemberben ilyen gyerek jött, és akkor így ment, hanem azért én úgy gondolom, hogy egy több éves folyamat során... Mert itt korán

megjelentek. Tehát az, hogy máma már itt, a keleti városrészben igen, tudják az óvónők, hogy hogyan kell ehhez hozzáállni, azt a szükséglet alakította ki. És rákényszerültünk arra, hogy ez így működjön. Hogy el kell fogadni.

K: És jönnek a gyerekek egyébként? Tehát hogy ... Mert ugye azt szokták mondani, hogy nem viszik el óvodába a hátrányos helyzetű gyerekeket.

V: A nyáron.

K: Főleg a cigány?

V: Különbön jönnek. Jönnek. Hát én azt gondolom, hogy ezt magyarázza a szegénység is, és azért itt kap enni, mindene megvan.

K: Volt most ez a beóvodázási támogatás.

V: A beóvodázási támogatás megint. Igen, igen. Na most annak azért nagyon ... A támogatás mértéke, ahogy a hiányzás mértékéhez kötötték. Az a baj, hogy három-hat éves gyerek életkori sajátosságát, hogy az bekerül egy közösségbe, akkor az immunrendszere akkor fog alakulni és igazodni. Tehát sokszor beteg. És itt a hiányzások miatt tehát ... Most ezt csak magadnak feszed föl, ugye?

K: Igen, persze.

V: Tehát tulajdonképpen az az igazság. A nyáron, amikor ... És érdekes módon az Óvoda utcában, Pécsbányán, a Buzsákiban, mert azért ugye itt is a ... Hát azért ugye inkább azok a gyerekek, akik sehova máshova nem értek be ... István-aknáról is. Itt most egy több éves folyamat eredménye az, Erika, hogy a szülőket rátukmáltuk arra, hogy hozzák őket. Azt képzeld el, ha az óvodában, mit tudom én, takarítás után, augusztus 20-án nyitott, akkor szeptemberig gyereket nem láttál ott. Mert egyszerűen nem jöttek el. Na most azért ez már megszűnt, mert azért arra már ráálltunk, hogy rábeszéljük őket.

K: És milyen a kapcsolatuk az óvodáknak a szülőkkel? Tehát van családlátogatás, vagy az már nem fér bele? Vagy pedig az a kapcsolat, amikor bemennek, beviszik a gyereket reggel, meg elviszik délután, akkor vannak beszélgetések.

V: Van. Most az a gyakorlat alakult ki nálunk, hogy amikor óvodába kerül, és ilyenkor augusztus végétől van egy úgymond hivatalos beszoktatás, tehát családostól jönnek. De ezeknél a hátrányos helyzetű családoknál folyamatos. Amikor jönnek, akkor örülünk neki. Ha nyáron eszébe jut és odajön, akkor is jó és bevezetjük őket az óvodába. Viszont a családlátogatást, azt megemlíjtük. De ha elfogadják. Tehát nem lehet rájuk ... Ezt nagyon tapintatosan kell kezelni. Amit engednek. Különbön, hogy a TÁMOP-ra utaljak, azért ebben az aktív szociális támogató programban ez egy jó dolog. Az az ellentmondás, hogy mondjuk, nekünk nem kell csalogatni a gyerekeket. De valójában a szemlélete az, hogy amikor még nem óvodás, amikor kétéves, két és fél éves. És tartod ezeket a ... Mi oviklubnak neveztük el. És tényleg volt ilyen, Erika, hogy jöttek a családsegítőben. Ugye jött a védőnő, és akkor délután négy óra után jöhettek a gyerekekkel. Az óvónők egy része játszott a gyerekekkel, a másik része ott volt, amikor a családsegítő munkatársa elmesélte azt, hogy milyen támogatásokra jogosult, milyen módon igényelheti, hova kell mennie. Akkor a védőnő nagyon sokat segít ebben, és ebben a két évben ez most rohadtul jól működött, komolyan.

K: Nagyon fontos lenne tovább valamilyen módon tovább vinni majd.

V: Ezt a legnagyobb eredményének tartom, mert tényleg az a célja, hogy megtudd azt, hogy miért nem fog jönni. És addig az ember arra nem is gondolt, hogy tényleg azért,

mert nincs ruhája. Pedig azt gondoljuk, hogy máma már annyi ilyen karitatív egyesület működik, hogy ez nem lehet probléma. De az.

K: Igen, mert azt is meg kell találni, vagy ...

V: Ha így találkozok vele, nem fogja megmondani, de ha a védőnővel együtt ... Mert őt már azért elfogadta, korán. Avval keresed meg, vele beszélgetsz, fokozatosan kialakul egy ilyen kapcsolat. Az elfogadás sokkal könnyebb. Kölcsönös.

K: És akkor ez azt jelenti ... Nagyon jó, együttműködés létezik.

V: Igen, van, van. Én a védőnőkről nagyon pozitívan nyilatkozhatok egyébként, mert tényleg szuper.

K: Nekik itt van igazán dolguk, gondolom

V: Igen, igen. És akkor azért önekik is van ilyen esélyteremtő feladatuk vagy egyébek. Szóval ebben az egészben én ezt látom a legnagyobb értéknek, mert ...

K: Ez továbbviendő programelem, amire érdemes odafigyelni.

V: Mert valahol egy kicsit az elemei itt-ott megvoltak, de ez most ilyen célirányosan és tudatosan összeállt, hogy mit is kell csinálni. És először így az óvónők ajúldoztak, hogy most be. Az különben rohamosan, az három-négy év alatt lett mondjuk kész.

K: Most már gyakorlatilag szinte mindenhol ...

V: Mert a Vadász volt ilyen, ami kilógott ebből. Bártfa? Na most a Vadász kilépett, és ez a kettő?

K: Pénzügyileg az óvodák jól el vannak látva?

V: Szóval, ha nem lenne az IPR, ha nem lenne a „Biztos kezdet” arra, hogy villanyégő, meg vízcsap, meg tető, meg izé, meg irodaszer, mert dokumentálni ezer milliót kell, szóval tragikus. Tehát kimondottan alapvető szakmai dolog, hogy festéket vegyél vagy ... Ez a tény. Hát kiszínezed, ahogy akarod.

K: Milyen a kapcsolat a várossal? Tehát a hivatallal?

V: Jó.

K: Tehát az rendben van.

V: Jó. Tehát ezt a részét maximálisan támogatják. De úgy gondolom, hogy tényleg jó, és még azt is mondhatom, hogy úgy azért az utolsó egy-két évben egyre inkább elismerik azt a munkát, ami itt kint van. Értékelik.

K: És hogy ha az óvodát kellene fejleszteni, akkor – most nem az anyagiakra, a dolgokra gondolok, hanem inkább munkaerőben vagy kapacitásban – akkor milyen irányban, mi lenne jó, ha lenne az óvodákban?

V: Fejlesztő pedagógusi állás, óvodánként. Tehát ez az utazó gyógypedagógus, ez nagyon kevés. Évről-évre több az SNI-s gyerek. Mert ez ... Most már van lehetőség, hogy időben kiderüljön. Nem akkor derül ki, amikor iskolába elküldik, hanem ... Pontosan ezzel a preventív fejlesztéssel. Most megint, hogy odajön a gyerek és föltérképezed az állapotát. Hogy milyen a környezethez való viszonya, hogy milyen módon kommunikál, hogy hogyan játszik, és akkor ezekből kiderül az, hogy ennek a gyerekeknek nyelvi gondjai vannak, ne adj Isten, Hősök terén kiderült az, hogy a gyerek és az anyukája nem vette észre négy és fél évig.

K: Valószínűleg mindig hangosan szólt hozzá.

V: Vagy a csoda tudja. Tehát most már hamar kiderülnek ezek a dolgok. De ... És akkor ugye az óvodák igazából nincsenek – bár a törvény azt előírja, hogy amilyen SNI-gyereked van, oda kell biztosítani az eszközt. Na most azért képzeld el, hogy mit kell egy hallássérültnek biztosítani, egy látássérültnek, egy mozgássérültnek. És akkor ezeket ellátja az utazó gyógypedagógus, illetve megkérdezik a szülőt, hogy hol kívánja a fejlesztést? Az óvodában vagy a szolgálaton. Na most a szülők 90%-a az óvodában kéri. Mondjuk ez nem is rossz, mert legalább biztosítva van valamilyen szinten. De ehhez, most, ha jön egy ilyen gyereked, akkor az is gond, hogy hogyan szerezd be tényleg azokat az alapvető eszközöket. És akkor ő is ki van téve annak, hogy a gyerek hiányozhat, mikor ő jön, akkor lehet, hogy nem találkozik vele kétszer egymás után. És kevés, kevés, mert egyáltalán ... Én azt gondolom, hogy csak itt, a keleti városrészben legalább három gyógypedagógus, az nagyon kellene. És a logopédus. Hát az, az. A beszédhibás gyerekek száma megugrott, évről-évre. Tehát ez nagyon. Tehát szakmailag én úgy gondolom, hogy ez a fejlesztésnek az egyik legfontosabb területe. Mert az óvónőknél azért folyamatosan a szemléletváltás megtörtént, odafigyelnek, tehát ez szépen kialakult. Módszertanilag is ez úton képzik magukat tovább ...

K: Az óvodából kikerülő gyerekekre van valami rálátásotok? Hogy látjátok ??? az iskolában?

V: Na mondjuk, most ezt egy kicsit az nehezíti, hogy van x csoportosod, és nem ugyanabba az iskolába megy. Tehát nagyon szétszóródnak a gyerekek. Itt például azért a Csokonaival jól működik. A Frankelből sokan jönnek ide. Hősök terén, ott mindenki a Hősök terei suliba megy. Itt azért a Buzsáki, Frankel, Teleki jön ide. Itt van. Tehát itt mi jövünk. Novemberben már itt vagyunk, itt vagyunk a tavasszal, itt vagyunk az óvodásokkal, láthatják a régi ovisokat. Szóval itt van kapcsolat, itt működik az utánkövetés.

K: És mit láttok?

V: Óralátogatással.

K: Az iskolákban is folytatódik ez a gondoskodás, ami kell a gyerekeknek, vagy valami megszűnik?

V: Úgy látom, hogy igen.

K: Tehát azért vannak programok?

V: Igen. Itt úgy látom, hogy igen. Hát hiszen ők is?

K: És vannak gyerekek, akik elitebb iskolába kerülnek, a szónak ebben a pécsi értelmében?

V: Persze. Ja, mennek a divatos suliba.

K: Igen.

V: Azért itt a szülői értékítéletnek a túlzottsága, az hamar kibukik, a gyerekek azért általában hamar visszakerülnek ide. Illetve hát azért, akik úgy reálisan elmennek, azok

megállják a helyüket. Bármelyikben, tehát a Jókaitól a Gyakorlóig, a Mátyás. Akkor melyik az az egyházi iskola?

K: Szent Mór?

V: Igen, Szent Mór. Igen. Református. Tehát mennek mindenhová. De hát ott azért már előre ki szabad mondani, hogy van egy jó rothadt nagy szűrés.

K: Igen. Hát persze, oda azért nem a Hősök teréről kerülnek be általában. Azt lehet mondani ...

V: Bár Hősök teréről is ment oda.

K: Igen? Maradt? Tehát végig.

V: Igen, igen. Hát a ...-ék lánya is, azt hiszem, odajárt.

K: Aki ott lakik a ...

V: ?

K: Nagyon beteg.

V: Dehogyan beteg.

K: Ja, aki dobta a ...

V: Az óvodában, azt képzeld el.

K: Valaki mesélte, hogy ott fogták el őket.

V: Hát az, na. Óvodásaink voltak.

K: Senki nem akarta elhinni, egyébként. Olyan sokan, akik így ismerik, azt mondták, hogy ez nem lehet.

V: Csak szerintem a lányát, azt nagyon ... És azt még, mint apa, meg is tudom, érteni, hogy ha a lányomat ilyen.

K: Igen. Na jól van. Köszönöm szépen. Köszönöm.

8. sz. interjú

Interjúalany: Varga I. Györgytelepi lakós

Hogyan került ide Györgytelepre?

- 1996-ban ismertem meg édesanyámat, ő itt lakik, én állami gondozásban, nevelőintézetben nőttem fel. 1996 óta semmit nem változott ez a telep.

Milyen kezdeményezései voltak itt a telepen?

- Egy idő után én itt létrehoztam a VÁG Egyesületet (Volt Állami Gondozottak Egyesülete), mindig abba voltam, hogy próbáljak segíteni a cigányságon. Sok ismerősöm, rokonom lakik itt, először azt akartam, hogy a Hősök-terén legyen egy nagytakarítás. Arra gondoltam, hogy kihozatunk pár konténert és összeszedjük a szemetet, aztán folyamatosan gondoskodunk a szemet összeszedéséről, elszállításáról. Az volt a baj, hogy akkor választások előtt voltunk, a pártok ugye mindent megígértek, hogy így segítenek, meg úgy segítenek, aztán nem segítettek. Eltelt legalább 10 év és minden úgy van, ahogy akkor volt. Sőt, talán még rosszabb a helyzet. Azóta persze sok szervezet próbált itt tevékenykedni, de akik valóban segítettek is, azok itt a Gorkij utcában, az Andrásék, ők egyébként a drogosokkal foglalkoznak.

Hogyan került kapcsolatba ezzel a szervezettel?

- Annak idején még a főnöküket, a Máté Zsoltit én hívtam ki ide a területre. Létrehoztam itt a Komlói úton a szipus-klubot, teli volt itt a Hősök-tere szipusokkal. Szereztem egy helyiséget, hogy valahova be tudjanak menni, intéztem nekik oda üdítőt, pogácsát, és kihívtam a Zsoltit, mint szakembert, aki akkor a Drogambulancián dolgozott. Az már nagy eredmény volt, hogy 1-2 órára letették a zacskót. Egy idő után elértük azt, hogy az emberek egy része leszokott a szipuról. Aztán itt vannak az úton a prostik. Összehoztam őket Zsoltiékkal, a védekezés volt az első, amit elérték, hogy most már legalább védekeznek ezek a lányok.

Most azt látom, hogy ez a szervezet kinőtte magát, kaptak itt egy épületet, létrehoztak egy hálózatot. Kulturális programokat is szerveznek itt, de csinálnak ügyintézés azoknak, akiknek ilyen szociális problémáik vannak. De valóban tudnak segíteni, mert amikor én szabadultam, akkor én is rájuk voltam utalva és tudtak segíteni nekem is. Mert itt mások részéről mindig csak ígéret van, hogy lesz itt ilyen, meg olyan ároktisztítás, ez, meg az a képviselő ilyen munkálatokba fog bele, majd lesz itt rehabilitációs program, meg nem tudom én micsoda, aztán nem lesz semmi. Itt ezek az emberek már nagyon sokat csalódtak, nem hisznek senkinek. Ha itt meglátnak a romák fényképezőgépet, meg kamerát menekülnek, mert azt gondolják, hogy ezek csak a pénzt akarják levenni rólunk, mi elmondjuk nekik a problémáinkat, aztán nem történik semmi.

Most is kaptam egy ígéretet a Kis Vargától, hogy állítólag a Máltai Szeretetszolgálattal van nekik egy rehabilitációs programjuk és erre nyertek valami pénzt. Azt kérte tőlem, hogy vegyem fel az itteni családokkal a kapcsolatot. Küldtem neki egy e-mailt, hogy akkor most pontosan mi a feladatom, miért vegyem fel a kapcsolatot, mit kérdezsek tőlük. Erre az e-mailre a mai napig nem érkezett válasz. Úgy, hogy akkor ez a

kapcsolat is ennyi volt. Újságcikkekből, innen-onnan megtudtam, hogy ez a Kis Varga polgármesteri megbízott ebben a körzetben, ezt nem is értem, hogy milyen megbízott, mert azt tapasztalhatta maga is, hogy itt Györgytelepen senki nem ismeri ezt Kis Vargát.

Mi a véleménye az itt működő iskoláról?

- Az iskolával kapcsolatban annyit meg kell, hogy jegyezzek, hogy ide kell az iskola. Szerintem a tanárok jól végzik a munkájukat, Ami viszont nagy probléma az a gyermekorvosi rendelő, azt ugyanis most elvitték innen. Le kell menni Meszesre, oda tartozik ez a szabolcsi körzet is, ott viszont mindig nagyon sokan vannak.

Hogy látja Györgytelep mostani helyzetét?

- Itt szerintem mindenki tudja, hogy melyek a legnagyobb problémák, csak végre tenni kellene már valamit. Hát a legnagyobb probléma az munkanélküliség, munkahelyeket kellene teremteni ezeknek az embereknek. Nekem most van egy ötletem, fel is akarom venni a kapcsolatot az Erdészettel. Mert ugye itt van közel az erdő, ezek az iskolázatlan emberek ott tudnának dolgozni. Az itteniek közül eddig is sokan jártak az erdőbe csigát, bodzát, makkot gyűjteni.

Az az igazság, hogy itt már a kocsmát megszüntették. Tudom, nagyon rossz híre van ennek a környéknek, de ez néhány család agresszivitása miatt van így. Itt felettünk lakik egy magyar család, őket fényes nappal rabolták ki. Itt már nem néznek semmit, a szegénység, az éhség nagy úr.

Ha azt nézzük, hogy itt van 40-50 nagyon helyzetben levő család, akkor először rajtuk kellene segíteni, Családonként 1-1 munkahellyel, az 40-50 munkahelyet jelente, ez már nagyon nagy előrelépés lenne. Szerintem lehetne is teremteni ennyi munkahelyet, például szóba jöhetne itt a takarítás is. Ott van az önkormányzat, az irodákban, intézményeknél mennyi takarítási munka van, amit az itteniek el tudnának végezni. Mert most, hogy van elosztva a munka, kik kapják ezeket: sógor, koma, jóbarát.

Kire lehetne számítani abban, hogy összefogja az itt élő embereket?

- Nem akarom magam futtatni, de mielőtt bementem a börtönbe, nekem nagy szavam volt itt a telepen. Ha kellett, én összegyűjtöttem itt a lakosság 70, de legalább 50%-át. Kiplakátoztam, jöttek, mindenkivel le tudtam ülni beszélgetni. Most az elmúlt 6 évben annyi minden történt. Nem hisznek itt már senkinek, mert annyi hitegetés volt itt. Be lettek oltva, aztán maga is látja, hogy ott lent megeszi őket a csótány, meg a patkány. Persze tudom, az ottaniakkal is sok probléma van. Csak azokon lehet segíteni, akik elfogadják a segítséget. Aki nem fogadja el a segítséget, azon nem lehet segíteni.

Sajnos, én is megbotlottam, bent voltam a börtönben. Itt Hősök-terén az itt élők 50%-a volt már bent. Asszonyok, férfiak egyaránt megfordultak ott.

Sajnos, a gyerekek az óvodába tanulják meg azt, hogy mi az, hogy angol WC.

Ha már ennyi csalódás érte a györgytelepieket, akkor hogyan lehet mégis belekezdeni valamilyen jó programba?

- Ha valamit akarunk itt csinálni, akkor azt alulról kell elkezdni. Ha van egy jó program, akkor minden utcában ki kellene választani egy embert, aki az ott lakókat

összefogja, szervezi. A hosszabb utcákban akár két embert is. Én annak idején is így próbáltam szervezni őket. Mi volt itt korábban? Kijöttek munkások Kertvárosból a fűkaszával, levágták a fűvet, rendet tettek. Mit csinált a cigány? Nem becsülte meg a magyar ember munkáját, ugyanúgy szemeteltek, mint korábban, mindent szétszórtak. Ha azonban ők csinálnának mindig rendet, akkor nyilván máshogy állnának hozzá. A legnagyobb problémának azt látom, hogy ha lenne is egy jó program itt, akkor hogyan lehet őket rávenni arra, hogy részt vegyenek benne. Hogyan lehet elhíttetni velük ennyi csalódás után, hogy most ez majd sikerülni fog? Ez nagyon nehéz lesz.

9. sz. interjú

Interjúalany: A városi Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselője

Eddigi munkája során milyen diszkriminációs jelenségekkel találkozott Pécssett és Baranya megyében?

1994 óta létezik Kisebbségi Önkormányzat. Az egyik legfontosabb tapasztalatunk az, hogy a Városi lakásügyi hivatala nem mindig egyformán kezeli a lakásigénylőket, főleg az önkényes lakásfoglalók ügyét. Ezért kezdeményeztük az illetékes bizottságnál, hogy legyen egy felülvizsgálat, amely egyrészt feltérképezi az önkényes lakásfoglalókat, másrészt pedig rendezi jogi státuszukat. Ez egy eredményes akció volt, mert a lakásügyi bizottság megbízta a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatot, hogy mérje fel a problémát és dolgozzon ki rá valamilyen megoldást is. Ez alapján 250 családnak, köztük nagyon sok roma családnak, rendeződött a jogi státusza. Még 1996 körül volt olyan pozitív megnyilvánulása az önkormányzatnak, hogy a téli időszakban megszűnt a kilakoltatás.

A lakásügyekkel kapcsolatban folyamatosan érkeznek hozzánk olyan jelzések, hogy nem egyformán kezelik az ügyfeleket, vannak olyan esetek, hogy valaki nem felel meg a város lakásrendeletében foglaltaknak, így pl. nem lakik itt legalább 5 éve, nincs gyermeke, és mégis önkormányzati bérlakáshoz tud jutni. Azt látjuk, főleg az elmúlt időszakban, hogy egy-egy ilyen döntés politika alapú és nem mindig a város rendelete szerint működnek a lakáskiutalások. Tettünk ezekkel kapcsolatban jelzéseket, de hát nagyon nehéz ezt nyomon követni, alaposan fel kellene dolgozni, hogy bizonyítani lehessen. Most a Kisebbségi Önkormányzat kezdeményezte a bizottságnál, hogy ezzel a témával foglalkozzon, de még nem kaptunk rá választ.

Annak idején a szociális lakásépítési elképzeléseinkre fogadókész volt a város, támogatták volna, ez elején támogatták is, aztán azért akadt el, mert nem tudtunk szerezni központi támogatásokat, a területfejlesztési forrásokra is hiába pályáztunk, meg aztán az érintett családok sem rendelkeztek olyan önerővel, ami szükséges lett volna, a családok egy része munkanélküli volt, hitelt sem kaphattak. Aztán voltak tiltakozások a lakosság részéről is, főleg Pécsbányán, ahova az építkezést terveztük. Azt mondták az ott lakók, hogy ne az ő területükön legyen ez a lakásépítési program, ott már sok cigány család lakik. Azt nem mondták, hogy hol valósítsuk meg. Tehát a lényeg, hogy nagyon sokan tiltakoztak ez ellen. Ezek a telkek még egyébként a mai napig megvannak.

Sajnos, a cigány családok többsége hitelképtelen, hiába dolgoznak esetleg pl. az ELQUTEC- nél, 3 havonként meghosszabbított szerződésük van, erre egyik pénzügyintézet sem ad hitelt, nem hitelképesek.

Itt Baranya megyében 1 pozitív kezdeményezésről tudok, Alsószentmártonból. A mostani polgármester korábban építési vállalkozó volt, felvásárolt telkeket, azokra építenek most lakásokat és hosszú távon, részletekben lehet ezeket kifizetni, mindenki jól jár. Tehát ő egy magánbank is egyben.

Aztán persze voltak ilyen telepfelszámolási programok is a megyében, a Kisvaszarit annyira nem ismerem, Dencsházán viszont nem a cigányokat érintette ez, egy volt Tsz majort sikerült állami pénzből felépíteni és nem a szegényeknek lakásokat, ez egy kicsit gázos volt.

Ha egy-egy kezdeményezéssel megkeresik az önkormányzatot, akkor ők hogyan viszonyulnak ezekhez a kezdeményezésekhez?

Hát az elején pozitívabban álltak hozzá, akkor még jobb volt a város helyzete, ez ezzel is összefüggésben van. 2002-től változott meg a helyzet, akkor már kevésbé volt fogadó kész a város, most 2006-tól egy kicsit válságos a város pénzügyi helyzete, talán ezért is félték még válaszolni a mi megkeresésünkre. Kezdeményeztük egy Cigány Integrációs Tanács felállítását, ebben szerepet kapnának a cigány szervezetek mellett karitatív civil szervezetek is. Talán a jövő héten sikerül erről tárgyalni az önkormányzattal. Lehet, hogy a svédországi kivándorlás kapcsán is látja a város, hogy valamit tenni kellene. Ebben a ciklusban már pl. foglalkoztatási alap sincs. Ebben a Tanácsban szeretnénk mi megoldani a lakásügyek területén jelentkező diszkriminációs problémákat is.

Egyébként még a lakásügyekhez tartozik, hogy megfigyeltük azt, hogy a cigányok lakásügyeit egységesen kezeli a Lakásügyi hatóság. Hiába vannak olyan cigány családok, ahol mindkét szülő dolgozik, rendesen nevelik a gyerekeket, őket is ezekre a lepusztult területekre irányítja a város, ezeket a problémákat elég erőteljesen jeleztük a városnak, kértük, hogy ezek más területen kapjanak lakást. Nehéz volt megértetni, hogy a cigányok között is van különbség.

Mi a helyzet az oktatással?

Ha itt a városban húznánk egy képzeletbeli vonalat, akkor látnánk azt, hogy a város nyugati részén vannak a jobb iskolák és a keleti városrészben a rosszabb helyzetben levő iskolák. Na most ugye a jogi szabályozásból is adódik, hogy a város keleti területein lakó szegényebb gyerekek az ott levő rosszabb adottságú iskolákba kerülnek és így nyilván gyengébbek a továbbtanulási lehetőségeik. Meg persze a szülők nyilván azt is tudják, hogy a jobb iskolát – pl. a katolikus iskolát – ők nem tudnák finanszírozni.

Sajnos, a rendelkezésre álló ösztöndíjak – természetesen jó hogy vannak – de sok problémát nem oldanak meg mert olyan nagyok a költségek a jobb iskolákban. Azt kell mondani, hogy a cigány gyerekek a középiskolákban és az egyetemeken nem versenyképesek, ezekben az intézményekben még mindig nagyon kevesen vannak. Az egyetemi továbbtanulás szempontjából az sem mindegy, hogy a gyerek melyik középiskolába jár, vagy egyáltalán hová jut be. Mert pl. a Nagy Lajos Gimnáziumból könnyebb az orvosira menni, mint esetleg egy gyengébb gimnáziumból. Vannak középiskolák, ahonnan egyenes az út az egyetemre. Itt van a Gandhi Gimnázium példája. Onnan csak kevesen jutnak a jogi, vagy az orvosi egyetemre, inkább a bölcsész szakokra mennek a végzős gyerekek.

Milyen diszkrimináció éri a romákat a hatóságok részéről?

A rendőrség részéről pozitív hozzáállást tapasztalunk. Van velük együttműködési megállapodásunk, bevonnak bennünket a különböző ügyekbe. Ilyen volt pl. amikor a kommandósok kimentek Györgytelepre és ott mindenkit megverték, ennek a kivizsgálásába is részt vettünk. Még a rendőrségi képzési programokhoz is segítséget nyújtunk.

10. sz. interjú

Interjúalany FA-né Pécs, Népfront u-i lakós.

Mióta laknak itt a területen?

4 éve, 5. éve lesz decemberben.

Honnan kerültek ide, honnan költöztek erre a területre?

Geresdlakról költöztünk ide, mert az az ingatlan már lakhatatlanná vált.

Mekkora a jelenlegi lakásuk?

Másfél szoba és egy kis konyha rész van elkülönítve az egyik helyiségben.

Milyen a lakás felszereltsége?

Sorszekrény, ágy, asztal, tv, konyhaszekrény van a lakásban. Igen szegényesen van berendezve, ezért szeretnénk még bútorokat a későbbiekben.

Hány tagú a család?

A családban 4 kiskorú gyermekem, én és édesapám él.

Mivel foglalkoznak, miből élnek, milyen jövedelmeik vannak, hol dolgoznak, korábban hol dolgoztak?

Én kapom a családi pótlékot és az anyasági támogatást, az édesapám nem kap semmilyen ellátást, ha esetleg hívják, akkor feketén alkalmi munkákat végez a környéken, ebből van bevételünk. Mivel én anyasági támogatást kapok, jelenleg nem dolgozom, korábban iskolában takarítottam meg a baromfifeldolgozóban dolgoztam.

Milyen iskolai végzettsége van Önnek és az édesapjának?

Édesapámnak 8 általánosa van, nekem pedig 6.

Hogy jellemezné a kapcsolatát a telepen élő más családokkal, emberekkel?

Hát én nem foglalkozok velük, beszélni beszélek velük, de szorosabb kapcsolat nincs. Megtartom a három lépés távolságot.

Milyen a kapcsolata különböző intézményekkel, szervezetekkel: CSSK, Iskola, Óvoda, Bölcsőde, CKÖ, MMSZ, Polgármesteri Hivatal Területi Szociális Központja, stb.?

A Szociális Központban nagyon segítőkészek, az iskolában sincs semmi probléma, megértetem magam a tanárokkal.

Helyi politikusokat ismer-e, akik esetleg járnak ki az Önök területére? Ha igen hogyan értékelné eddigi tevékenységüket?

Nem ismerek egyetlen politikusot sem, csak a Lakásosztályról ismerem az ügyintézőket.

Kik azok a telepen dolgozó szakemberek (orvos, védőnő, tanár, óvónő, rendőr, szociális munkás, stb.) közül, akikben megbíznak és bizalommal fordulnának probléma esetén?

Én, ha valamilyen problémám van a Családsegítőbe jövök, ott mindig segítenek, vagy Caritas-os papírt adnak, ha kérem vagy lehet vinni ruhát, ha van.

Milyen a társadalmi, közösségi élet a telepen? Milyen itt az élet nappal és este?

Hát nálunk összefogás az nincs, én úgy látom, arról, hogy este mi megy ott arról én nem tudok, mert én olyankor már nem mászkálok.

És esetleg hallott-e történeteket arról, hogy este, éjszaka mi történik a telepen?

Hát vannak ilyen mesék meg ilyen történetek, hogy az egyik megverte a másikat, de én ezt csak hallomásból tudom.

Tehát bűncselekmények előfordulnak itt Hősök Terén az éjszaka folyamán?

Hát biztos, de ezt nem tudom, mert csak úgy hallomásból értesülök az ilyenekről.

Mit gondol milyenek az életkörülmények itt a Hősök Terén?

Nagy a szegénység, kevés az emberek pénze, emiatt sok a tartozásuk a Lakásosztály felé, sok a közüzemi tartozásuk is.

Azon túl, hogy szegénység van, még mit tudna elmondani?

- Hát, hogy nincs munkalehetőség.

Az Ön családjának milyen problémákkal kell megküzdenie?

Hát nekünk lakásproblémánk van, nagyon kicsi ez a lakás hat embernek, jelenleg anyaságin vagyok és elmennék 4 órába dolgozni, de nem találok sehol állást. Ezenkívül, nagyon kevés pénzből élünk, szegények vagyunk.

Van érvényes lakásszerződésük?

Nincsen, önkényesek vagyunk.

Mit gondol, milyen problémákkal küzd maga a Hősök Tere és környéke?

Hát rengeteg a szemét, mindenki oda rakja le a szemetét ahova akarja, sok a hajléktalan, az alkoholista. Hát a gyerekek ebben nőnek fel, rossz példát mutatnak a gyerekeknek. Én, ha tudnék elszöknék onnan, csak nincs hova.

Milyen pozitív tapasztalata volt mióta itt lakik?

Hát úgy igazán nem volt.

És mi az, amit negatívan értékel, mióta itt lakik?

Ez az egész környezet úgy, ahogy van. A sok szemét, a szegénység, az agresszív, alkoholista emberek.

Milyen tervei vannak a jövőre nézve? Mit gondol javulni fog a helyzet?

Javulni? Ez mindig csak rosszabb lesz, én biztos vagyok benne.

És Ön mit szeretne a jövőjére nézve?

Én elköltözni.

És arra van valami terve, hogy hova szeretne költözni?

Jelenleg nincs.

11. sz. Interjú

Interjúalany: Györgytelepen szolgálatot teljesítő rendőr KMB (közveti megbízott) csoportvezető

Megkérlek, hogy mutasd be a rendőrség működését, a Hősök tere és Györgytelep területen milyen módon van jelen a rendőrség?

A város szervezetileg 5 területi egységre van felosztva a terület Központi, Gyárvárosi, Kertvárosi és Uránvárosi Őrs és az ötödik az Orfűi rendőrőrs (idényjelleggel), ami a gyakorlatban az Uránvárosi Őrshöz tartozik. Hősök terén működik egy KMB csoport öt fővel. Hősök terén 2002 nyarán önkormányzati segítséggel KMB iroda felavatására került sor, ahol rendszeresen tartunk fogadóórát. Az öt szolgálatot teljesítő munkatárs beosztását próbáljuk úgy szervezni, hogy minden nap legyen ott ember, és a nappalok és éjszakák lefedettsége is lehetőleg biztosítva legyen. Ezen túl külön közveti megbízottak teljesítenek szolgálatot Ledinán, Mohácsi út területén, Vasason és Hirden. A területeken a szolgálat teljesítése során vannak átfedések, a kollégák besegítenek egymásnak. 2010 augusztusa óta a tulajdon elleni szabálysértési ügyekben az eljáró hatóságnak a rendőrséget jelölték meg, ezért bővült az ellátandó feladatok köre, ezekben az ügyekben a KMB-s munkatársak dolgoznak.

A Hősök terei településrész a munkatársak között további területekre van felosztva a feladatok hatékonyabb ellátása céljából.

Milyen ügyekkel foglalkozik a KMB-s rendőr?

Nagyon szerteágazó a feladatkör, van az alap közrendvédelmi feladat, ezen felül kapunk bűnügyi megkereséseket, mely során vidéki rendőrkapitányságok különböző résznyomozati cselekmények elvégzését kérik. Tanú-, valamint gyanúsított-kihallgatásokat hajtunk végre házkutatásokat végzünk a vidéki kapitányságok kérésére. A tulajdon elleni szabálysértési ügyekben, jellemzően a 20.000.- forint értékhatár alatti lopás, csalás, szándékos rongálás miatt tett feljelentéseket vizsgáljuk. Előfordulnak bűnügyek is, melyekben nyomozást folytatunk.

A lakosság milyen problémával fordul hozzátok?

Bármilyen problémával fordulhatnak hozzánk. Sok esetben olyan jellegű problémával keresnek meg, ami nem a rendőrségi, hanem pl. a bírósági hatáskörbe tartozik, ilyen esetekben tájékoztatást kapnak az ügy további vitelével, az ügyintézés helyével kapcsolatosan. Gyakori probléma a családon belüli erőszak és az ahhoz vezető problémák, ezekben az ügyekben tartjuk a kapcsolatot a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal. Tulajdonképpen változatos problémakörrel keresnek fel minket, sokszor csak felvilágosítást, tájékoztatást kérnek tőlünk, sok esetben a problémájuk nem is tartozik a rendőrség hatáskörébe. Ilyen esetekben továbbirányítjuk a lakosokat azokhoz a szervezetekhez, akik az adott problémában segítséget tudnak nyújtani a számukra.

Hogyan fogadták a helyi lakosok a területre kihelyezett irodákat és az ott dolgozó rendőröket?

Szerintem többet vártak a területen élő lakosok, mert ők úgy gondolták, hogy egy komplett rendőrőrs kerül kialakításra, és hogy ott napi 24 órában mindig lesz valaki. Jelenleg szerencsére megvan az öt fő, de ez nem volt mindig így, mert régebben

előfordult, hogy csak 3 fő látta el a területet, akikkel nehezebb volt havi szinten megoldani a területi jelenlétet. Tehát ők úgy gondolták, hogy állandóan lesz ott rendőri jelenlét, bármikor lehet a rendőrökhöz fordulni. A helység elhelyezése sem éppen ideális, kissé eldugott helyen van, de sajnos másként nem lehetett megoldani az elhelyezést. Az irodát kevesen keresik fel, másrészt az ott lakók egy része azért nem jön, mert attól tart, hogy az együttműködésük ellenszenvet vált ki a többi ott lakóban. Volt, aki örült a jelenlétnek, volt, aki kevésnek tartotta, és voltak olyanok, aki kimondottan nem örültek ennek.

A legnagyobb probléma, ami az egész rendőrség problémája, függetlenül az ellátott településtől, hogy jelzik a problémát, de nem vállalják fel a probléma jelzését, feljelentést nem tesznek, de elvárják az intézkedést. Névtelen bejelentésre is folytatunk vizsgálatot, de ezekben az esetekben, tanuk hiányában az eredményesség nem az elvárt.

A bejelentésekkel kapcsolatban a felelősségvállalás gyakran hiányzik?

Igen. Egyes cselekmények bejelentését követően, mikor kiérkezünk, mindenki ott van, de mindenki csak akkor érkezett, senki nem látott semmit, és senki nem tud semmit. Sajnos ez egy általános szituáció, hogy nem avatkoznak be más dolgába. Így az ügyek vizsgálata nehéz.

Ezen a területen az 5 fő rendőr elegendő a feladatok ellátására?

Az egész rendőrség létszáma nem elegendő a feladatok ellátására, ha semmi más dolgunk nem lenne, csak a területi jelenlét és a közbiztonság fenntartása, még akkor is kevesen vagyunk. Ez földrajzilag is egy nagy terület, mert hozzá tartozik Szabolcsfalva és Csertető is.

A külterületeken gyalogos szolgálatteljesítés folyik?

Többnyire autóval vagyunk kinn a területen, ez két ok miatt is célszerű, mert így nagyobb területet tudunk ellátni, másrészt, ha gyalog megyünk, akkor semmilyen sürgős küldésre nem tudunk reagálni. Ezek miatt az okok miatt 99%-ban autóval járjuk a területet. A gyalogos szolgálat nagyon ritka, akkor fordul elő, ha egy bizonyos területet kell bejárni.

A civilek körében gyakran hallható, hogy akár a rendőri állomány megduplázására lenne szükség. Ez tényleg így van?

A létszám fejlesztésnek a technikai fejlesztéssel együttesen lenne értelme, tehát a személyi, tárgyi és technikai fejlesztésre is szükség lenne.

Milyen problémákkal talákoztok leggyakrabban ezen a területen?

A bejelentések nagy része hangoskodás miatt történik, ami zene hallgatás, baráti társaságok hangoskodása miatt alakul ki. Gyakoriak a házastársak közötti veszekedések, melyek az alkoholfogyasztásával függnek össze. Kiseb lopások is előfordulnak, színesfém lopások, csatorna fedlapok lopása is előfordult az utóbbi időben. Ezen felül a betörések, garázsok, melléképületek feltörése, illetve a hétvégi házas területeken a hétvégi ház betörések szoktak előfordulni.

Ezek nagy értékű eltulajdonítások?

Az ott lakók többségének nincsenek olyan nagy értékeik, de azért előfordulnak nagyobb értékű lopások is.

Említetted a családon belüli erőszakot, kialakulásában mennyire játszik szerepet az alkoholfogyasztás?

Az esetek jelentős részében jelen van, nem is emlékszem olyanra, ahol nem. A munkanélküliség és a szegénység mellett alkoholra valahogy mindig jut pénz. Az alkohol fogyasztásának többnyire mindig konfliktus helyzet az eredménye.

Mennyire vagytok sikeresek a családon belüli erőszak akut kezelésében, előfordul, hogy vissza kell menni, vagy a megjelenéseket követően lecsillapodnak a kedélyek?

Az esetek döntő többségében elég egyszer kimenni, ekkor tájékoztatjuk a feleket cselekményük jogkövetkezményeiről, esetenként őrizetbe vesszük az egyik felet (max: 72 órára), ennek van egy kis visszatartó hatása. De vannak olyan családok, akiknek a problémái nem kezelhetők, az ő lakásukba rendszeresen vissza kell térnünk.

Előfordulnak olyan időszakok, amikor gyakoribbak az ilyen konfliktus helyzetek, gondolok itt a jövedelemhez jutás időszakára?

Statisztikánk erre vonatkozólag nincs, de a tapasztalatok azt igazolják, hogy amikor jobbak a jövedelem viszonyok, hónap elején, akkor a családi veszekedések, valamint a rendbontások felerősödnek, amikor elfogy a pénz, akkor talán magasabb a lopásos ügyek száma.

Sokan mondják, hogy a keleti városrészben vannak bandázó, drogozó fiatalok, mi a tapasztalatod ezzel kapcsolatban?

Szerintem bandázó fiatalok mindenhol vannak, főleg most a nyári szünidő alatt. Hősök tere, Györgytelep egy viszonylag zárt közösség, ahol a fiatalok körében mindenki ismer mindenkit, és a hasonló korosztályhoz tartozók keresik egymás társaságát. A gyerekek jönnek, mennek, elfoglalják magukat, de ez minden területen előfordul. Az italozás előfordul, drog fogyasztást nem tapasztaltunk, ami előfordul időnként az a szerves oldószerek használata.

A csellengő gyermekek felkutatására, megelőzésére és egyéb prevenciók tevékenységekre van programotok?

A rendőrségnek van bűnmegelőzési programja, amivel egy külön osztály foglalkozik. Itt változatos előadássorozatot, táborozásokat, rendezvényeket szerveznek az iskolákban, ami az egész város területét lefedi.

Milyen szervezetekkel álltok munkakapcsolatban?

Az önkormányzat szerveivel szabálysértési és egyéb ügyek kapcsán. A családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal szinte napi kapcsolatot tartunk. A munkánkhoz kapcsolódó hatóságokkal gyámhatóság, ügyészség, bíróság. Kapcsolatban állunk a polgárőrség szerveivel, a helyi szervezetekkel és a kistérségi településeken is, folyamatos közös munkakapcsolatban állunk.

Civil szervezetekkel kapcsolatban álltok?

Együttműködünk a civil szervezetekkel is olyan programok kapcsán, ami a rendőrség működésével összeegyeztethető.

Területi önkormányzati képviselők keresnek benneteket?

Nem egy általános dolog, régebbi időszakokban gyakrabban előfordult.

A te véleményed szerint hogyan lehetne a telep viszonyait javítani?

A helyi lakosokat ösztönözni kellene arra, hogy legyenek igényesebbek a lakókörnyezetükkel kapcsolatban, itt gondolok a szemét felhalmozásra, annak eltakarítására, de ennek megoldása nem rendőrségi feladat. Az emberek jelentős hányada közömbös ezzel a problémával szemben. Talán a szemlélet változására lenne szükség.

A jövőbeni feladatellátás tekintetében a jelenlegi ellátási rendszert megfelelőnek tartod, vagy ennél jobb elképzelések is vannak a fejlesztés terén?

A mi kötelességünk a rendőrségi feladatok ellátása. A hatékonyság szempontjából sokat jelentene a lakossági szerveződés, összefogás, az együttműködési hajlandóság fejlesztése. Nem utolsó szempont az sem, hogy az emberek figyeljenek oda egymásra, segítsék egymást, ne legyenek közömbösek a másik problémájára. Mi tesszük a dolgunkat, de a lakossági együttműködés nem pótolható. A szemléletváltásra ezen a területen is szükség lenne, ez ügyben szerveztünk lakossági fórumot és előadást is a területen.

Elmondható az, hogy annak ellenére, hogy aránylag kis területen sok ember lakik, mégsem működnek közösségként?

Nagyon ritkán fognak össze, többnyire pillanatnyi fellángolások vannak, ami gyorsan elmúlik. Nem igazán tudnak összefogni, összedolgozni.

A közbiztonság javítása a rendőrség és a lakosság közös munkája?

Igen, legalább abban, hogy a helyi lakosok bejelentik a problémákat, együttműködnek, mert mi ezekre tudunk reagálni, intézkedéseket tenni, de ehhez szükséges a lakosság aktivitása is.

Ez azért is fontos mert nagy az ellátási terület?

Az ellátási terület is nagy, de magas a lakosságszám is, változó összetételű, változó kultúrájú emberek laknak a területen, ez is befolyásolja a személyes viszonyokat.

12. sz. interjú

Interjúalany: dr. Kékes Ferenc, aki György-telepi bányászcsaládból származik, 1955 – 1971 között élt ott. Különböző beosztásokban dolgozott a bányavállalatnál, 1994-1998 között városi önkormányzati képviselő, majd 1998 – 2006 között a Baranya Megyei Közgyűlés elnöke, 2002–2006 között a Meszest és Györgytelepet is magában foglaló választókerület országgyűlési képviselője volt.

Mit tudunk ezekről a györgytelepi lakásokról?

- Ezek a bányászlakások ugye vállalati lakások voltak. Ezeknek használatát a lakástörvény, pontosabban az állami bérlakásokról szóló törvény szabályozta. Ebben a következő fő kategóriák voltak: vállalati bérlakás, szolgálati lakás, tanácsi bérlakás. A vállalati bérlakás egyik jellegzetessége volt, hogy a munkáltató, ebben az esetben a Szénbánya Vállalat mondhatta meg, hogy ki költözhet be, ki kivel cserélhet, és mondhatta meg, hogy milyen esetekben ismeri el a bérleti jogviszonynak a folytatását. Tehát a rendelkezési jog az a bányáé volt, az üzemeltetés és a működtetés joga az a tanácsé. A lakbérek a tanácshoz folytak be, neki kellett gondoskodni a felújításról, a tanács ezeket a feladatait a Pécsi Ingatlankezelő Vállalatra (PIK) bízta.

Ez mikor volt így?

- Hát az 1970-es években már így volt. 1983-84-ben aztán született egy megállapodás a bányavállalat és a tanács között, hogy a rendelkezési jogot is átadja a vállalat a tanácsnak, így aztán ezek a lakások tanácsi bérlakások lettek. Ez azt is jelentette, hogy a lakóterületek tisztaságáról, a személyszállításról, az utak karbantartásáról is a tanácsnak kellett gondoskodni. Tehát alapvetően a tanács rendelkezett a lakásokról, de kötöttek egy olyan megállapodást is, hogy éves szinten hány lakásra lesz bérlőkijelölési joga a bányavállalatnak. Ezt a megállapodást azzal lehetett alátámasztani, hogy ezekben a lakásokban már egyre csökkenő számban laktak bányászok. Az aktív bányászok az ún. Munkáslakás-építési akciók keretében inkább a Lvov-Kertvárosi lakótelepen kaptak már lakásokat, felgyorsult a régi bányásztelepekről való elköltözés folyamata. Pécsbányatelepen, a vasasi, vagy a szabolcsi telepeken már alig lakik olyan, aki valamikor a bányánál dolgozott. Tehát ez volt a magyarázata ennek a megállapodásnak.

Kanyarodjunk egy kicsit vissza még az 1960-as évekre. Hogy kerültek be a városkörnyéki cigánytelepekről a cigányok a bányászkolóniákra?

- A romákat egyrészt azokra a településrészekre költöztették akkor, ahol voltak komfort nélküli lakások, másrészt voltak, akik ingyen telket kaptak és arra építkeztek. Komfort nélküli lakása több helyen volt a városban a tanácsnak. A Mohácsi úton, a belvárosban és hát a bányatelepeken is. Abban az időben a bányavállalat egy lakással négyféle embernek próbált segíteni. Ha épített a bánya egy lakást mondjuk a Mecsekoldalban, akkor oda beköltöztetett valakit a Lvov-Kertvárosi lakótelepről. Az ő lakásába valaki olyan került, aki Meszesen egy komfortos lakásban lakott, az ő lakásába pedig egy olyan dolgozót tettek, aki Györgytelepen, vagy Pécsbányatelepen egy komfort nélküli lakásban lakott. Ebbe a komfort nélküli telepi lakásba pedig olyan családot költöztettek, amely semmivel

sem rendelkezett. Tehát egy új lakás megépítésével, minőségi cserékkel működött ez a rendszer a vállalati lakáselosztásnál. A városnak sok komfort nélküli lakása volt a városban a Király utcában, a Felsővámház utcában is, oda sok roma költözött a városkörnyéki cigánytelepek megszüntetése után. Ők aztán a 70-es, 80-as években kerülnek ki a bányászkolóniákra és Meszesre nagyobb számban, akkor, amikor onnan már a bányászok többsége elköltözött jobb lakásokba. Kezdetben a kolóniákra csak azok a cigányok kerültek, akik a bányavállalatnál kaptak munkát. Ezek egy része aztán innen tovább költözhetett jobb lakásokba.

A bányához kerülő cigányok milyen munkakörökben dolgoztak?

- A többség nem földalatti munkakörökben kapott munkát először. Az Építési Üzemben dolgoztak sokan, a szállításnál és szénelőkészítő üzemben, valamint a külszíni fejtésekben. A roma ember nem nagyon szeretett lemenni a sötét, zárt világba. Volt néhány roma vájár, segédvájár, de a többség a felszínen dolgozott. Aztán volt persze egy vonzerő, ez a kiemelt bányászlakás-építési akció. Ez nem vonatkozott mindenkire, csak azokra, akik a föld alatt dolgoztak. Volt egy olyan, hogy aki a külszínen már kipróbálta magát és fizikailag alkalmas volt, az ez miatt az akció miatt kérte magának a földalatti munkát, ugyanis készpénz befizetése nélkül vehetett részt ebben a lakásépítési akcióban. Aztán volt egy másik kedvezmény is, ez pedig a katonai szolgálat alóli mentesítés.

Ön a 60-as, 70-es években György-telepen lakott. Ezek a lakáspolitikai folyamatok hogyan érintették akkor ezt a telepet?

- Mi György-telepen, a füstölő felett laktunk. Barátaim, játszótársaim is azokból tevődött össze, akik ott laktak. Sok roma barátom is volt, akikkel együtt bicikliztünk, szánkóztunk, csibéskedtünk. Valamikor a 60-es évek második felében, a 70-es évek első felében indult egy olyan folyamat, hogy azokat a régi, öreg bányászokat, akik ott laktak György-telepen – mert azért nehéz volt ott az életük, mert például sokat kellett gyalogolni a lépcsőkön főleg azoknak, akik lent laktak a Riegli-ben – nos ezeket az idősebb bányászokat elvitték Meszesre, majd később Kertvárosba jobb minőségű lakásokba, vagy családi házat építhettek az említett bányász-lakásépítési akció keretében.

És milyen kapcsolat volt ekkor a György-telep melletti cigánytelepek lakóival?

- Apámnak még jó kapcsolatai voltak a Majális téri cigánytelep lakóival, nagyon jól ismerte itt a vajdát is. Apám vadásztársasági ember volt, velük szedette a makkot, vadgesztenyét, télen ők voltak a hajtók, ezért fizettek is nekik. Hozzánk napi bejárása volt a cigányoknak, apámmal mindig megbeszéltek, hogy éppen mi a feladat.

A Hősök terén laktak a bányavállalat tisztviselői, különböző rangú vezetői, mi is ugye ott laktunk, apám ott is született, nagyon jól ismerte a roma családokat. Két, vagy három családdal volt szorosabb kapcsolatunk, közreműködtünk megélhetésük biztosításában. Mindig hoztak különböző erdei terményeket, gyümölcsöket, gombát, ezt-azt. Ezért apám mindig fizetett nekik. Aztán voltak roma asszonyok, akiket mindig megkínáltunk étellel, ha jöttek hozzánk ruhákért, használt holmikért. Apám ezt fontosnak tartotta. Egyetlenegy követelménye volt, az, hogy a hozzánk járó roma

asszonyoknak és gyerekeknek külön tányérja és evőeszköze legyen. Ezt persze nem csak a mi családuknak csinálta, a többi családhoz is bejárása volt romáknak.

Mikor kezdődhetett el György-telep szociális és fizikai leépülése?

- Hát valamikor a hatvanas évek második felében, 70-es évek első felében. Én ott születtem 1955-ben és 1971-ben költöztünk el onnan. 1974-től aztán György-aknán kezdtem el dolgozni, ott volt a kutatási és a geofizikai részleg, ott lett munkahelyem. Onnan jártunk ki a bányüzemekbe. 1974-től 1981-ig mindennap mentem ki a 31-es busszal oda, ahol születtem és ahol sokáig laktunk, így láttam, hogy hogyan változik a telep helyzete a korábbiakhoz képest. Érzékelhető volt, hogy a minőségi lakások iránti igénye a régi bányászoknak azt eredményezte, hogy szép lassan ők kiköltöznek onnan jobb lakásokba, helyükre egyrészt fiatalabb bányászok, másrészt – mivel ezek a lakások ugye már állami tulajdonban vannak – a tanács kezd el beköltöztetni rosszabb helyzetű családokat, akiknek már a bányához semmi közük nincsen. Aztán ugye abban az időszakban nyitja meg a bánya külfejtési üzemeit, ennek kapcsán Pécsbányatelepen sok bérlakást kell szanálni, akik itt laknak, azoknak lakást kell biztosítani. Ezeknek a lakásoknak a többsége komfort nélküli, vagy félkomfortos, a lakók inkább hasonló minőségi cserelakásokra tartanak igényt. Közülük sokan akarnak kimenni György-telepre, Rücker-aknára, Somogyra, Vasasra annak ellenére, hogy többségüknek semmi köze nincs a bányához.

Én 1981-ben kezdtem el lakásügyekkel foglalkozni a bányavállalatnál. Sokan ismertek ott engem és jöttek hozzám régi öreg bányászok György-telepről is, hogy drága Ferikém, én már öreg vagyok, nem tudom mindennap megjárni azt a sok lépcsőt, segítsél abban, hogy valahol máshol kapjak lakást. Akik így elkerültek onnan, azok helyére már inkább szegényebb családok kerültek, őket a tanács helyezte el ott.

György-telepen inkább állami tulajdonú lakások voltak?

- Igen, és ezek rosszabb minőségű lakások voltak. Talán az 1960-as, 70-es években volt egy próbálkozás arra, hogy a régi bányászlakások eladásra kerüljenek az OTP-n keresztül. Több, viszonylag jó minőségű lakást értékesítettek is, pl. Erzsébet-telepen, a rosszabbakat viszont nem sikerült eladni.

Ott alakultak ki szegregált lakóterületek, ahol korábban nem sikerült magántulajdonba adni a bányászlakásokat?

- Igen, ez látható is. Ugye a tanácsnak az volt a feladata, hogy fedelelet adjon a legszegényebb családok feje fölé is. Nem vihette őket az akkor épülő modern lakótelepi lakásokba, ezért maradtak ezek a rosszabb minőségű, megüresedő bányászlakások, ide rakták őket.

Milyen volt az élet György-telepen az Ön gyermekkorában?

- Emlékszek ilyen nyárestékre, amikor atlétatrikós férfiak és nők jönnek-mennek a házak között, beszélgetnek, hol magyarul, hol tótul, hol németül. Gyakran értették is egymás nyelvét, tehát ilyen alapszinten tudtak is kommunikálni. Aztán előkerült egy harmonika, egy-két palack bor.

Kocsma az ott volt Hősök terén, ahol most is van, akkor volt még egy a Kénesi út sarkán is meg lent Szabolcsba.

Művelődési ház a Puskin, az ott volt a Hősök-terén. Volt ott zenekar, mozi, ping-pongozni lehetett. Aztán voltak sportpályák. A Majális-téren tartották mindig ezeket a nagyobb közösségi rendezvényeket, az iskola is nagyon jó rendezvényeket szervezett. Akkor még összejártak a családok esténként beszélgetni. Arra emlékszek még, hogy nagyon sokat jártunk kirándulni. Hétvégén fogtuk a kis hátizsákot és irány az erdő. Nagypám hozott rendbe egy forrást, ez a Rigó-kút, ez ott van az István-aknai leágazás közelében ez volt ez egyik célpont. Aztán a Tripaner-fa, és a fehérkuti turistaház még.

A DGT annak idején kialakított egy vállalati kultúrát. Mi maradt meg ebből a szocializmus időszakára?

- Amikor én a vállalathoz kerültem az 1970-es években, a hatásait még mindig lehetett érezni. Azok az idősebb kollégák, akik már dolgoztak a DGT-időszakban, vagy huzamosabb dolgoztak régi DGT-s kollégákkal, ezek nagyon mélyen vitték ezt a kultúrát, amelynek alapjai a lojalitás, a szorgalom, a szolidaritás és a precizitás voltak. Csak egy példát mondok. A köszönés. Sokan tegeződtek a vállalatnál, de inkább magázódtak. Amikor én bekerültem a központba fiatal huszonéves jogászként, többen felajánlották a tegezést. Közülük többen még gyerekként ismertek meg engem apám révén. Apám akkor azt mondta, hogy egy nálad huszonvalahány évvel idősebb embernek nem mondhatod az, hogy Józsikám, legfeljebb azt, hogy Józsi bátyám. Tehát a tiszteletteljes tegezés volt inkább a szokás. Nagyon érzékelti lehetett akkor még, hogy ki volt az a kolléga, aki a DGT szellemi és etikai hagyatékát hozta magával. Egy erős önbecsülésre épülő szabályrendszer hoztak magukkal.

4 évig volt önkormányzati képviselő Pécsen. Belülről hogyan látta, hogyan viszonyult a város Györgytelephez és a hasonló leépülő városi területek problémáihoz?

- Szerintem az mindenki látta már, hogy sok mindent nem lehet csinálni ezekkel a területekkel. A legtöbb helyen nem volt csatornahálózat, csak víz és villany, az utak állapota is leromlott. Azt látni lehetett, hogy a város ezekre a területekre tudatosan a leszakadó rétegeket telepítette. Egy olyan spirál alakult ki, amelyben egyre rosszabb és rosszabb helyzetű családok kerültek ezekre a helyekre. Mindenki tudta, hogy itt csak egy megoldás lehet: ezeket a területeket el kell bontani. Még korábban, a LIÁSZ program keretében volt egy „B” verzió is, amely azt javasolta, nem csak dózerolni kellene ezeket a lakásokat, hanem az eredeti állapothoz hasonlóan kellene helyre állítani az épületeket. Komoly tervezési munkák folytak ezzel kapcsolatban. Mivel a LIÁSZ program elhalt, ezek a tervek is feledésbe merültek. A városnak pénze nem volt, hogy újjáépítse ezeket a területeket és hely sem, ahová ezeket az embereket elköltöztethették volna. Ugye nem épültek Pécsen szociális bérlakások, ezeknek az embereknek pedig esélyük sem volt arra, hogy személyi tulajdonú lakásba költözzenek. Ez a város számára egy megoldhatatlan egyenletnek bizonyult. Voltak biztató kísérletek, törekvések, legfőképpen civil szervezetek és az iskola részéről ezeken a területeken – fejleszteni a közösséget, javítani a szolgáltatást, tisztán tartani a környezetet – de komplex módon nem tudta ezt kezelni a város, menekült is tőle mindenki. Ez természetesen a mi kritikánk is. A komplex megoldásnak egyszerűen nem voltak meg a feltételei. Ugye abban az időben, a 90-es évek közepén indul meg az iskolabezárás hullám. Abban az időben a rendelkezésre álló fejlesztési források nagyobb részét viszi el az az örület, ami a mecsekoldalnak belterületté nyilvánításának a következtében

alakult ki. Ugye, ha belterület lett, akkor építési engedélyt kell adni, Egy tehetősebb réteg építkezni kezd a mecsekoldalban, de nincs infrastruktúra. Egy viszonylag szűk, de gazdagabb rétegnek kedvező, több milliárdos fejlesztés indult meg, Ez a város fejlesztési forrásainak egy jelentősebb részét elvitte. Nem volt lehetőség Újhegy, vagy Pécsbánya fejlesztésére. Ez egy 1993-as önkormányzati döntés következménye lett, egy képviselő azt javasolta, hogy ezek a mecsekoldali területek legyenek belterületté nyilvánítva. Ez egy olyan lavínát indított el, ami nagyon sok pénzébe került a városnak, de csak annak a befolyásos, gazdagabb rétegnek kedvezett, akik korábban olcsón hozzájutottak ezekhez a jó fekvésű mecsekoldali területekhez és aztán itt akartak építkezni. Milliárdok mennek a mecsekoldal csatornázására, de közben egy darab szociális bérlakás nem épül.

Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a 90-es évek első felében, amikor ezek a szegregációs folyamatok felgyorsulnak, akkor roppan össze a város gazdasága. Megszűnik a két bányavállalat, a könnyűipar jelentős része, összezsugorodnak a bevételek. Tehát nem egy könnyű szituáció ez. Most, ha ebbe a szituációba behelyezzük György-telepet a maga néhány száz emberével, láthatjuk, hogy ez csak egy marginális probléma. Még ha nagyon rossz körülmények között is, de azért laknak valahol, van fedél a fejük felett. De ott van az a sok-sok tízezer ember, aki az egzisztenciáját veszítette el. Ezeket kellett mérlegelni a városnak akkor.

Én egyébként úgy látom, hogy György-telepen már csak egy megoldás létezik, le kell dózerolni a használhatatlanná vált lakóépületeket. Nincs értelme ilyen-olyan programokkal toldozgatni-foltozgatni ezt a környéket. Ez most nem több, mint 60-80 lakás elbontását, viszont a környék felértékelődését jelentené. Hosszabb távon ez még akár nyereséget és új, családi házak építésére alkalmas területet jelentene a városnak itt is és akár Pécsbányatelepen is.

13. sz. Interjú

Interjúalany: Praks Xénia, gyerekház-vezető (P. X.) Pécs, Szeptember 6. tér 4.

- Hogyan mutatnád be az általad vezetett intézményt, mik a fő tevékenységeitek?

P. X.: - A Vadrózsa Biztos Kezdet Gyerekház a KSZI-hez (Kisgyermek Szociális Intézménye) tartozik. Én a programban gyerekház-vezetőként dolgozom. 0-tól 5 éves korú gyerekekkel, illetve az egész családdal foglalkozunk, nem csak a gyerekekkel. Az a lényeg, hogy a területen élő családokat bevonjuk ebbe a programba. A gyerekháznak tulajdonképpen négy fő feladata van. Egyrészt megcélazzuk a gyerekeket, itt fontos az, hogy a gyerekek fejlődését támogatni tudjuk. Csinálunk egy állapotfelmérést, amikor hozzánk bekerülnek, és hogy ha olyan szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ők fél év múlva is járnak, és akkor vissza tudjuk nézni a fejlődést. Az állapotfelmérésnél megnézzük azokat a területeket, amik esetleg támogatásra szorulnak. Ne úgy képzeld ezt, mint ha itt konkrét fejlesztések folynának, hanem adunk egy olyan környezetet, ami segíti a gyerekek fejlődését. Ugye a hozzánk járóknál nagyon sok esetben otthon hiányoznak a játékeszközök, hiányzik a tér, nagyon sok helyen van az, hogy le se tudják otthon tenni a gyereket, mert nincs hely a mozgásra. Az állapotmérésekhez a tesztek nem a KSZI-től kapjuk, ez egy TÁMOP-os pályázat, a Biztos Kezdet Program kidolgozott egy online dokumentációs rendszert és ők kidolgozták ezeket az úgynevezett megfigyelési lapokat, amik különböző korosztályokra szólnak. Ha egy gyerek egy-két hete már jár hozzánk, akkor elkezdjük ezeket a megfigyelési lapokat kitölteni, amik 5 vagy 6 területet vizsgálnak: a kommunikáció, a testi fejlődés...stb., ezek alapján az online rendszer ad egy százalékos értéket nekünk az adott gyerekről. Mielőtt ez a Támop-os program itt létrejött volna, itt Biztos Kezdet Klub volt, előttünk itt a házban egy évig és előtte itt fent, a meszesi bölcsődében. Ez a program 2009 augusztusa óta működik. A klubnál annyi volt, hogy a Biztos Kezdet elveket vallották, az alapján dolgoztak, de igazándiból túl sok anyagi támogatás nem járt vele. Egyszer vagy kétszer kaptak egy-egy nagyobb összeget arra, hogy játékokat és eszközöket vegyenek, de az igazán jelentős támogatás ennek a gyerekháznak a létrejöttével érkezett, ez egy 42 milliós támogatás, amit fokozatosan kapunk meg. A legtöbb Biztos Kezdet Háznál úgy volt, hogy eleinte kistérségekre, falvakra találták ki, ott is kezdtek először működni, elhagyott közösségi házakat vagy egyáltalán épületeket újjítottak fel és ott nyitották meg a gyerekházakat. Nálunk ez nem így történt. Ezt a helyiséget a KSZI bérelte a pécsi önkormányzattól, és a mai napig is ezt teszi. Régebben ez állatorvosi rendelő, előtte meg valami trafik volt. Szóval egyrészt a gyerekek fejlődése a cél, annak nyomon követése és támogatása, másrészt a szülőkkel kapcsolatos tevékenység. Itt nagyon fontos az, hogy maguk a szülők is bent vannak a házban, ez egy velük egybekötött program. Ha valakinek itt van e gyermeke, az a szülő nem mehet el, hiszen fontos, hogy ő is részt vegyen a gyereke játéktevékenységében, személyes mintát nyújtson neki. Vannak egyéb szolgáltatásaink is. Elvileg feladatunk lenne, de nem nagyon működik, a munkalehetőségek felkutatása a szülők számára, hogy ők vissza tudjanak térni a munka világába. De ez nálunk főleg az apákra vonatkozik, hiszen a hozzánk járó korosztályok anyuja többnyire tartósan otthon van. Mondjuk, van arra lehetőség, hogy itt használhatják az internetet, segítünk nekik önéletrajzot írni, csoportokat csinálunk nekik különböző témákban, mondjuk ez utóbbi leginkább gyerekevelési kérdésekre támaszkodik. Volt már arra példa, hogy családgondozó tartott csoportot, ezt külön

kérték is a szülők, már az első alkalomok valamelyikén, ahol segélyhez jutási, szociális ellátási lehetőségekről volt szó. Kismama-csoportot is csináltunk, ugye ebben az évben nagyon sok minden változott, ami a szülés utáni ellátásokkal kapcsolatos, és akkor arról a témáról beszélgettek. Nagyon sok szakember dolgozik nekünk, ez a pénz lehetőséget ad arra, hogy sokféle szakembert bevonjunk az itteni munkába: családgondozó, pszichológus, védőnő ... stb. Látom is, hogy kik azok, akikkel együtt dolgoznak. A helyi óvodákkal is nagyon jó a kapcsolatunk. Ide tartoznak a Teleki Óvoda, a Frankel Leó utcai Óvoda és az Óvoda utcai Óvoda. Az első kettőből jöttek szülőcsoportra a szülők.

- Milyen anyagi források és humán erőforrások állnak a rendelkezésükre?

P. X.: - A legfőbb forrásunk a már említett Támop-os pályázati programból jön. Ehhez még a KSZI is hozzáteszi a magáét. Igazándiból ez majd akkor lesz érdekes, ha 2012. március 31-én itt befejeződik, lejár a Támop-os program. Az a lényeg, hogy az önkormányzat, illetve a KSZI vállalta azt, hogy a program lejártával még minimum egy évig működtetni fogja ezt a gyerekházat. Annyira nem ismerem a működés anyagi oldalát, de azt biztosan tudom, hogy az itt dolgozók bére és azok járulécai, valamint a közösségi programok a Támop-os támogatásból vannak finanszírozva. Gondolom, hogy abban a bizonyos egy évben nagyobb szerepet fog kapni majd a KSZI, de hogy milyen formában, azt még nem lehet tudni. Most hárman vagyunk, akik itt dolgoznak, pontosabban öten: a projektmenedzser, a szakmai vezető, a két munkatárs és én. És általában van egy RÁT-os (Rendszeres álláskereső támogatásban részesülő), most közfoglalkoztatott néven futó munkatársunk is, aki rendszeresen, időről-időre visszajár hozzánk dolgozni. Így vagyunk mi, az állandó munkatársak, és vannak a külső szakemberek, akikkel szerződést kötöttek a program indulásakor, ők havonta 4 vagy 8 órát vannak itt, illetve attól függ, hogy mire mekkora szükség van. Ilyen a pszichológus vagy a gyógypedagógiai asszisztens, aki havonta 16 órát van itt. Ebbe a körbe tartozik a védőnő is, aki hetente jön, de ő többet is dolgozik itt, mint amennyi a szerződésében szerepel. Akire itt nagyon tudunk támaszkodni a környéken az a védőnő és a gyerekjóléti. Azért, mert azok a családok, akikre mi építünk, ők maguktól nem jönnének be hozzánk, hiszen vannak félelmeik, bizalmatlanok, nem tudják, hogy miről van szó. Amikor indultunk, akkor a védőnőkkel együtt mentünk el a családokhoz István-aknára vagy épp a gyerekház közvetlen szomszédságában lévő két területre. A védőnők folyamatosan végzik a toborzómunkát. Az összes, ezen a területen dolgozó védőnőt elhívtuk, meg a városi vezető védőnővel is beszéltünk, ismertettük a programot, elmondtuk, hogy kiket várunk, és azóta, köszönhetően az ő jól végzett munkájuknak, folyamatosan jönnek a családok. A gyerekjólétihez persze hozzátartozik a családsegítő szolgálat is mint együttműködő partner.

- Milyennek látod a helyiek megítélését a gyerekházzal kapcsolatban, milyen szerepet töltenek be a helyiek életében?

P. X.: - Ez a ház mindenki számára nyitott, aki 0 és 5 év közötti gyermeket nevel és a gyerek nem jár intézménybe, tehát nem bölcsis vagy óvadás. Nyáron még az óvodások is bejöhetnek. Nagyon sok családot elértünk. Családokra vonatkozó számot most nem tudok mondani, de pont most néztem meg, hogy az elmúlt időszakban 110-

envalahány gyerek fordult meg nálunk. Ez különböző rendszerességeket takar, van olyan ezek közt, aki 1-2 alkalommal volt

nálunk, de olyan is, aki a hét öt napján nálunk van. Leginkább azokat akarjuk elérni, akik szociálisan rászorultak, hátrányos helyzetűek, alacsony iskolai végzettségűek. Nehéz ez a cél, hiszen épp ez a réteg mozdul nehezen, sokkal több energiát kell befektetni, mint egyébként, hogy őket megtaláljuk. Most pontos számot nem tudok mondani, de azt gondolom, hogy azért jók vagyunk ezen a téren. Maguktól a középosztálybeli családok jönnek be hozzánk, a többieket azért ide be kell hívni. Vannak olyan jellegű félreértések időnként, hogy a szülők azt hiszik, csak hozzák hozzánk a gyerekeket és itt hagyják. Persze, ha valaki rendszeresen jár be hozzánk és már ismerjük, akkor azért 1-2 óra erejéig el szoktuk vállalni a gyerekefelügyeletet, ha orvoshoz kell mennie, postára vagy olyan helyre, ahova nem tudja magával vinni a gyermekét. Addigra, mire valaki ilyet kér tőlünk, addigra már rend van a fejekben, ilyenkor már tudja a szülő, hogy miről szól ez a program. Ha megszorul, akkor számíthat ránk, nálunk hagyhatja a gyermekét 1-2 órára, hiszen tudja, hogy addig is jó helyen van. De az ilyeneket előre meg szoktuk beszélni a szülőkkel, előtte már kb. egy héttel szoktak szólni, hogy tudjuk-e vállalni. Vagy egy olyan is van, hogy egy anyának én ajánlottam fel, aki lépcsőházban takarít, mert a takarítás alatt a gyereke egyedül lenne otthon a kiságyban, amíg ő a lépcsőházat takarítja. Még az is működik, hogy a hozzánk járó szülők egy másiknak ajánlanak minket, ez a leghatékonyabb szerintem. Mindig meg szoktam kérdezni, ha valaki új érkezik hozzánk, hogy kitől hallott rólunk. Ilyenkor nagy százalékban a védőnőt említik, és utána jön az, hogy XY - től hallottam, hogy milyen jó ez a ház, és ezért jöttem ide én is.

Tízórait biztosítunk a gyerekeknek, teljesen ingyenesen. Ebéd már nincs, mert 8.00-tól 13.00-ig vagyunk nyitva. Ebben az időszakban jöhetnek a gyerekek, délutánonként pedig programok vannak, nem minden nap, de elég gyakran. Ekkor vannak a szülőcsoportok, a közösségi rendezvények vagy egyéb más rendezvények.

Pécsett mi vagyunk az egyetlen Biztos Kezdet Gyerekház. Itt a környéken legközelebb Hegyszentmártonban és Gilvánfán van, valamint Dombóváron és Teklafalun.

- Hogyan látod a környéken élők helyzetét? Mik itt a legfőbb problémák?

P. X.: - Itt sok probléma van, de nem hiszem, hogy ezek kizárólag ennek a városrésznek a problémái. Nagyon-nagy számban vannak itt a környéken munkanélküli szülők.

Természetesen ez még az anyáknál nem jelentkezik, mert ők még GYES-en vagy GYED-en vannak jó esetben. Ez inkább az apák körében jellemző, ill. a nagyobb gyerekek körében. Látjuk a munkanélküliséget és mindazt, amit magával hoz. Nincs megfelelő jövedelem, számlatartozások, kilakoltatási veszély. A hozzánk járó családok önkormányzati bérlakásban vagy albérlésben laknak, az utóbbiak közül már jó pár költözött az elmúlt időszakban. Most az egyik anyu a CSÁO-ba (Családok Átmeneti Otthona) költözött és onnan jár be. Van itt minden egyéb: családi konfliktusok, sokan laknak egy lakásban. Van egy olyan családkunk, ahol heten laknak egy másfél szobás lakásban, náluk napi szinten jelen vannak a konfliktusok. Azt nem tudom, hogy a környék lakossága milyen arányban cigány összetételű, de a ház számaiból azt tudom mondani, hogy a hozzánk járóknak kb. 50%-a cigány származású. A mi gyerekházunk valahol a választóvonalon áll a környéken, mert ugye vannak azok a négyemeletes bérházak a Corvin Ottó utcában és akkor van a másik oldal, a kiskertek oldala. Igazándiból van a Frankel, a Corvin és a négyemeletes téglaházak és vannak a

kiskertek. A kiskerti részből jönnek az olyan dűlők, amik lejjebb vannak. Az már ott egy elég problémás terület: lakhatási problémák, a vezetékes víz hiánya, és közkútról viszik a vizet. Ott a lakáskörülmények is szörnyűek. Volt egy anya, aki azt mesélte, hogy több napon keresztül tömény hypóval mosta a falat, mert tiszta fekete gomba volt, mert egyszerűen kipusztíthatatlan, mert nincs leszigetelve, alapvetően nem lakóháznak épült. Iszonyú egészségtelen körülmények közt laknak ott az emberek.

Benne van még a problémákban az alacsony iskolai végzettség is. Nagyon soknak van 8 általános iskolai végzettsége vagy maximum szakmunkásképző iskolai, de az is inkább valami OKJ-s végzettség, ami semmire nem elég. Nem elég arra, hogy igazából bírjon egy szakmát az illető és nem is tud elhelyezkedni az adott területen. Nagyon sok a fiatal anya a cigány családok körében. 16-17 évesen szülnék, az ő esetükben már a szakma megszerzésére sincs esély. Később se lesz arra esélyük, hogy szakmát szerezzenek, mert 16-17 évesen megszülik az első gyereküket és akkor utána jön a többi. Most pont egy olyan, hát ő már nagymama, nővel beszéltem, aki 40 egy-két éves, és a legkisebb gyereke most 5 éves, van még 3 éve, hogy ő valamilyen jövedelmet kapjon. Utána elvileg el kellene mennie dolgozni. De hát az mondom, hogy gyakorlatilag erre nincsen esélye.

- Mire lenne szükség, hogy javuljanak a viszonyok, szerinted?

P. X.: - Nem tudom. Az biztos, hogy közösségi tereket kellene itt csinálni. De olyan közösségi tereket, amik működnek is, bevonzzák az embereket és értelmes programokat adnak a helyi lakosoknak. A gyerekház jó erre, csak ugye mi egy bizonyos réteget célzunk meg, de azért ott vannak a nyugdíjasok, akiknek nem tudom, hogy van-e egyáltalán valami. Ott van az a Pákolitz Községi Ház (Komját Aladár utca), de azt is hallottam, hogy bezárt, de aztán, hogy most vannak-e ott programok vagy sem, azt nem tudom. Az azért két megállóval lejjebb van tőlünk, Meszes központjában. Én azt látom, hogy ülnek kint a padokon az emberek és gyakorlatilag ez a közösségi tér. A lakások kicsik, ott nem tudnak üldögélni. Így kint üldögélnek és eltöltik a délutánjaikat. Azt gondolom, hogy erre a területre mindenképpen kell olyan közösségi tér, olyan programok, amik értelmes tevékenységeket kínálnak. Munka, persze kellene, de ez nagyon általánosan jellemző, nem a városrész saját problémája. Szinte az egész országot jellemzi.

A programmal elvileg István-akna területét is bevállaltuk, mégpedig heti egy alkalommal játszóházat szeretnénk ott tartani. Beindítottuk ezt a házat, aztán indultunk volna István-akna irányába, ahol egyszerűen nem volt egy épület, egy helyiség, ahol mi meg tudtuk volna csinálni ezt a játszóházat. Ott aztán semmiféle közösségi tér nincs. Ott volt az a Lakmusz-program is. Pár család még lakik kint, voltunk náluk, de a többi részét teljesen széthordták a házaknak. Az a két-három lakás, ahol voltunk, az még működött, rendben volt, de a többinél kiszedték az ablakokat, felszedték a járólapokat, amit lehetett, elvittek. Abszolút a pusztulás volt ott a jellemző, olyan volt, mint egy kísértetház.

- Mi a véleményed az önkormányzat, a helyi önkormányzat képviselőjének itteni tevékenységével kapcsolatban?

P. X.: - Nincs ezzel kapcsolatban semmiféle észrevételem.

- Hogyan látod a környék jövőjét?

P. X.: - Ez a rész, Meszes, nem is annyira katasztrofális. Ez elég közel van még a belvároshoz, jó az infrastrukturális ellátottsága, van orvosi rendelő, védőnői szolgálat, itt vannak az óvodák, van iskola is. István-aknán meg semmi sincs. Fogalmam sincs, hogy mi lesz itt a jövőben. A meszesi rész még istenes az istván-aknaihoz képest, ahonnan mindenért buszra kell ülni.

- Hogyan látod a Vadrózsa Biztos Kezdet Gyerekház jövőjét?

P. X: - 2012. március 31-ig látom a jövőjét. Ugye a KSZI utána egy évig vállalta a további működtetést. Hát hogy ha, vannak azért ígéretet arra, hogy írnak ki újabb pályázatokat, de nem lehet pontosan tudni, hogy mikor. Ezek meghívásos pályázatok lesznek, tehát olyan házak részére írják ki, akik már az előzőekben működtek. Eleinte voltak ezek a biztos kezdet klubok, működött nálunk, meg Szatymáron, azt hiszem. Mikor a pályázatot annak idején kiírták, ezek mind nyertes házak voltak. A következő kört nem lehet tudni, majd még ki fog derülni. Még ki se írták a pályázatot, és fogalmam sincs, hogy egyáltalán, tényleg kiírják-e, de hát ígéretet vannak.

14. sz. Interjú

Interjúalany: 14 gyermekes családanya Györgytelepről

K: Mióta laknak itt?

V: Mi. Na, akkor mondom én. Először is Bogdán Lászlóné vagyok, 14 gyermek édesanyja.

K: Mondhatom erre, hogy egyáltalán nem látszik?

V: Nem.

K: Nagyon jól néz ki.

V: Igen. Inkább most nem, mert édesanyám három hete halt meg.

K: Résztétem.

V: Köszönöm.

K: Az kellemetlen.

V: És énnekem minden vágyam az, hogy elsősorban is innen elköltözni, hogy a gyerekeket normális körülmények között tudjam nevelni, valamint iskolába indítani, valamint nevelni. Mert az, az mindennél fontosabb, hogy van egy fürdőszobánk, meg nem hordjuk a vizet, nem melegítjük a vizet, nem az őskorban élünk.

K: Maga hova járt iskolába?

V: Én Zalaegerszegre jártam iskolába, zalaegerszegi lány vagyok, és én nem szeretném a gyerekeknek azt adni, amit én kaptam. Én ezeket a gyerekeket azért szültem, hogy iskolába járjanak, óvodába járjanak, tanuljanak, tanuljanak, mert én mindig is azt mondtam nekik, hogy mi, romák úgy fogunk kiemelkedni ebből a nyomorúságból, ha csak tanulunk, tanulunk, tanulunk és kész.

K: Maga nyolc osztályt végzett?

V: Nem, hat általánosom van sajnos.

K: És nem akarja befejezni valamikor? Vagy majd meglátja. Tudom, hogy sok a gyerek, tehát most nem ez a legfontosabb, de be lehetne, nem?

V: Hát majd, majd. Most elsősorban szeretném a gyerekeknek kiépíteni egy kicsit úgy az otthonukat, ahogy ...

K: Hány éves egyébként?

V: Én 41 éves vagyok.

K: Akkor az első gyerek hány évesen született?

V: 16.

K: Ugye-ugye?

V: Ő kőműves, kitanulta a kőműves szakmát.

K: Ő már nem is lakik itthon?

V: De igen, itt lakik, 25 éves.

K: És akkor el tud járni dolgozni?

V: Igen, igen. Most jelen pillanatban ő ezen a 28.500 Ft-on van, mert most nincs munkája. Most evvel a lakással ott tartunk, hogy senkinek nincs munkája, három felnőtt van ugye, a férjem, a két fiú és senkinek sincs munkája. Családi pótlék, gyés, ami most aztán ebben a nyári szünetben nagyon oda fog minket vágni.

K: És úgy van, hogy mindenki itthon lakik még?

V: Egy repült ki, a nagylány, a 20 éves, az Évike, ott már van két unoka, de ő nem is itt lakik, ő Nagydeindolban lakik. Hát néha szokott hazajönni látogatóba.

K: És ő rendben van így családiról?

V: Igen, hála a jó Istennek.

K: Tehát az ő férje dolgozik?

V: Dolgozik, igen, és gyönyörű szép, szintes családi házban laknak, úgy, hogy ő jól van. Ő, mondható, hogy igen.

K: És mekkora a legkisebb?

V: A legkisebb kettő éves volt április 24-én. Négy óvodásom van.

K: És most már nem akar több gyereket?

V: Isten őrizzen! Nekem már most több nem kell.

K: Mert most már ... Mert nem azért, mert korban még ilyenkor is lehet, csak ...

V: Nem, nem, nem, hát itt beteg vagyok én is, érszükülem van, lábszárfehélyem van, úgy, hogy minden bajom van már.

K: Akkor vigyázni kell most már.

V: Igen, igen. És azért most már nem lehet több gyerek, mert az már kockázat.

K: És itt vannak ilyen földek, itt. Arra nem gondoltak, hogy valamit termelni? Valami kis palántát vagy valamit?

V: De igen. Korábban még volt énnekem három nagy konyhakertem, de én elmondom magának őszintén, 25 éve költözök György-telepről. És mikor elkezdődik az a szezon, hogy veteményezni kellene, meglátogat engem a Polgármesteri Hivatalból egy különböző személyek és fölajánlják, hogy három héten belül költözöm. És ez miatt most már idegileg kivagyok, jelen pillanatban a Mór Eszternél van az ügyünk, mert ki kellett néznie Szabolcsfaluban egy lakást, hogy az Önkormányzat megveszi, és én majd bérlöm. Ez egy gyönyörű szép, ilyen családi ház féle, de ötszobás, nappalis, kerthelyiséges, külön melléképület, víz, fürdőszoba, gáz, ott minden bent van. 12 millió. A Mór Eszter, az elnök asszonyt ezt meg is nézte, most jelen pillanatban az Önkormányzat azon dolgozik, hogy én jövő hét csütörtökön meghozzák a döntést, hogy jövő hétig valami lesz, hogy elköltözünk. Ez miatt újból nem vetettük be a kertet. De ez a lakás egészségtelen, bűdös, dohos, penészes, a parketta alatt patkányok vannak, itt én nem tudom. De én most már kezdek egy kicsit ebbe nagyon belefáradni, mert heti szinten ígérnek nekem az Önkormányzattól is. Már nem is merek itthon a gyerekeknek, a nagyobbaknak semmit mondani, mert azt mondják a gyerekek, hogy hazudok, holott nem hazudok nekik, mert azt mondom, amit nekem mondanak a Városházán.

K: Akkor most már van konkrétan egy ház.

V: Igen, igen, konkrét van egy gyönyörű szép, bebútorozott ház, ahol szeretnénk egy ilyen jó nagy fordulatot venni az életünkben, mert hiába van Pécsen olyan, hogy nincs az embereknek munkájuk, én akkor is találnék, mert azt mondják, hogy aki keres, az talál. Mert én elmegyek még utcát söpörni is, mert kitalálták az óvodát, bölcsődét, úgy, hogy a gyerekeket el tudom oda helyezni. Na, hogy azért, hogy az Önkormányzattól egyszer kérek egy segítséget, hogy normális körülmények közé bemehessek a gyerekekkel, onnantól kezdve az enyém a felelősség. Az, hogy a rezsit tudjam fizetni, soha ne maradjak el. Amit elkönyveltem magamban, hogy ezt meg fogom tenni. Én meg is fogom tenni, de, de ahhoz egy lépés kellene. Csak egy lépés segítség.

K: És a férje se tud dolgozni most?

V: A férjem most jelen pillanatban maszekként dolgozik az állatvédő egyesületnél.

K: A Misina?

V: Igen, igen. Hát, hogy egy kis besegítő kis kajapénzt hozzanak haza. Most mind a három felnőtt ott van.

K: És naponta főz, vagy hogy?

V: Igen, igen.

K: Hogy mindig. Mennyi? Rengeteget kell.

V: Rengeteget. Hát ma éppen leves készül, krumplisztyó meg rizses hús.

K: És hol főz?

V: Hát most ezen a kályhán fogok főzni, mert kifogyott a palackunk, és most erre nem igazán tudnánk költeni. Mert most, hogy jövő héttől már nincs iskola, szerdától már megszűnik az iskola, és akkor most egész hónapban mindenki itthon van. Négy kenyér naponta.

K: Ők jogosultak voltak az ingyen étkezésre?

V: Igen, de jött egy levelem, hogy azt hiszem, csak négy gyerekre fogok csak kapni, négyre, a többire nem.

K:

Igen?

V: Igen.

K: Hogy néz ki, hogy van az óvodás, tehát négy óvodás, van az ici-pici és utána hány általános iskolás van itt?

V: Öt és egy Gandhis. Az hat.

K: Igen. Tehát így vannak összesen. Tehát 11 olyan van, aki nem felnőtt még.

V: Igen. 11 kiskorú van, igen.

K: Jó. Hát hajrá mindenesetre, mert ez, ebből nehéz így. Nem is dolgozott akkor soha, sehol?

V: De igen, dolgoztam.

K: Hol?

V: Még a gyes-eim előtt, a vasúton, kocsitakarítóként.

K: De ez már itt volt Pécsen.

V: Igen, igen.

K: Hogy került ide? Zalából?

V: Úgy, hogy a férjem nagyon régen a bányánál dolgozott, akkor még működött a szénmosó a Budai vámnál.

K: Igen, igen.

V: És akkor a férjem oda ment dolgozni, és ezek a lakások akkoriban még bányászlakások ...

K: Tehát a férje is zalai, alapvetően.

V: Igen.

K: Csak idejött.

V: A munka miatt.

K: Ja értem.

V: Mert ezek a lakások akkoriban még bányászlakások voltak.

K: Igen.

V: És akkor úgy kaptuk meg a bányától, és akkor utána idővel átvette az Önkormányzat ezeket a lakásokat, a PVV.

K: Igen. És azóta se történt semmi.

V: És azóta se, soha, semmi. És azért most már belefáradtam, mert azért nem is tudom, hogy elmegyek az Önkormányzathoz. Nem is igaz. Idejött az elnök asszony, polgármester úr is.

K: Mindenki szokott.

V: Igen, és itt megígérték nekünk, hogy húsvétra elköltözünk innen, hogy ezt a családot kiemelik, mert hogy rendszeresen járnak iskolába, óvodába, a körülményekhez képest tisztán, rendezetten, és ...

K: És semmi.

V: Sehol semmi. Sehol semmi. Bementem többször az elnök asszonyhoz, meg is mondtam neki, hogy ne azt mondja énnekem, amiért jöttem, amit hallani szeretnék. Föl tudom én fogni, ha azt mondja nekem, hogy maradunk György-telepen. Csak legalább konkrétan mondjon, ne hitegessenek. Nem, nem maradunk György-telepen. Tessék, akkor most várok, csak egy kicsit már romlik az idegállapotom is.

K: Igen, elhiszem.

V: Mert nem tudok egyről a kettőre lépni. Mert nem.

K: És akkor úgy van, hogy a Bea jár a Gandhi-ba, és a következő kislányt, hogy hívják?

V: Annamária.

K: Most megy nyolcba?

V: Most megy nyolcba.

K: Azt tudják biztos, hogy van a Leőwey-ben is egy Arany János Program? A Leőwey Gimnáziumban.

V: Hát legelőször mi azt pályáztuk meg a lánynak, a nagylánynak, de nem sikerült.

K: Kár, hogy akkor nem tudtam, mert akkor szóltam volna. Nem azért, csak ott több mindent kap, tehát hogy sokkal jobb helyzetben lenne, mert ott nagyon sok mindent kapnak. Több mindent.

V: És olyan, hogy bútort egyáltalán nem tudok venni, semmit, mert minden pénzünk az ennivalóra megy el. Ennivaló, a mosószer, a pelenka.

K: Mennyit költ havonta? Hát az rengeteg!

V: Hát nem is elég. 216.000 Ft családi pótlékom, gyes-em nem elég.

K: Nem elég.

V: Nem elég, mert eljön a hónap közepe, énnekem már kölcsön kell kérnem.

K: Elhiszem, hát ez semmi.

V: Hát egy tíz kilós mosóport elmosok két hét alatt.

K: Igen.

V: Mert minden másnap mosnom kell.

K: Milyen mosógép? Vagy kézzel mos?

V: Jaj, ez a Hajdú mosógépem van.

K: Az a tekerős?

V: Igen, mert hát itt bent nincs víz, hanem csapról hordjuk, és még az is folyik, úgy, hogy kint mosok vele, és hogy ha esik az eső, akkor nincs mosás.

K: Ti mit tudtok segíteni az anyunak?

Vgy: Takarítás.

K: Igen? Szoktatok?

V: Söpörni, fát ...

K: Te vagy a Zoli, igaz?

Vgy: Jani.

K: Jani! Ja, bocsánat, már rosszul hallok.

V: Aranyosak ők, mert segítenek, meg amúgy nem is olyan jaj de rosszak, meg van olyan, hogy Istenem, az egyik elesik, és ha valami vér van, vagy valami lehorzsolja a térdét, akkor itt olyan megszeppenés van, hogy ... Olyan van, hogy ha kapnak egy csomag nápolyit, ők már úgy tudják. Soha nem kapnak egyébként egész csokit, mert azt nem lehet megvenni. Akkor kéne venni 11-et.

K: Persze, persze.

V: Egy csomag nápolyit is olyan aranyosan elosztják ők, olyan vita nélkül már. Akkor, hogy ha sütök egy két tepszi valamit, akkor úgy tudják. Anyu, ő már evett? Olyan aranyosak.

K: Ez szép. Látjátok, ez nagyon klassz.

V: Igen.

K: És nem is szoktatok verekedni?

V: Hát egymással ilyen. Ha kell, egy-egy ceruzán is össze tudnak, vagy egy hegyzõn is, van ilyen gond.

K: Zoli, Te mi akarsz lenni, ha nagy leszel?

Vgy: Nem tudom.

K: Még nem tudod? Semmi nem jut eszedbe? Nem? Jani?

Vgy: Én, au?

K: Azon kívül? Nincs semmi, valami, amit titokban ... Nem baj, ha nincs, csak mondom, azért kérdezem ... Kõmûves?

V: Mi szeretnél lenni?

Vgy: Hideg-meleg burkoló.

K: Figyelj, összeálltok, és csináltok egy céget, amiben mindenki ... Tudjátok, hogy építési cég, és akkor Te leszel a kőmûves, Te a burkoló, lehet, hogy valaki még valamit kitanul, és akkor Ti együtt megépítetek egy-egy házat. Az milyen jó lenne, nem?

V: Igen. A nagylánynak, a Beának, aki most a Gandhi-ba jár, annak olyan nagy tervei vannak, csak a jó Isten, remélem, bele fog segíteni. Mert azt mondja, hogy nagyon szeretne tanárnõ lenni, csak imádkozik, anyukám, csak költözzünk addig el innen, hogy ne ilyen környezetben kelljen.

K: Persze. Hát addigra már csak összejön valami, mire. Fõlveszem, miért? Baj? Nekem kell csak. Nem ...

V: Meg hát van olyan, hogy elhozza az osztálytársait. Jaj, Beám, mondom, ne hozd ide õket! De anyu! Most ...

K: Sokan jönnek ám hasonló helyrõl, nem jobb. Alsószentmárton nem jobb például. Meg nagyon. Én járok ezekbe a falvakba, és higgye el, hogy ... Az, hogy a faluban, mondjuk az Ormánságban, ott lent, déli részen, ott nagyobbak ugye a házak, mert régi parasztházak. Ezek csak ... Sok helyen csak a romák tudták megvenni, de szegények. Tehát hogy ott sincs munka, semmi.

V: Igen.

K: Úgy hogy az lenne jó, hogy ha ... És Zalában veteményeztek? Mert ez például egy olyan dolog, hogy ha lehetne egy kis paradicsomot ültetni, azt akkor legalább meg lehetne enni, vagy az ember tudna egy kis disznót. Tudja, hogy van ez a „Minden gyerek lakjon jól!” program. Ebbe nem pályáztak meg egy állatkát vagy nem mertek ide? Vagy hogy?

V: Lett volna, hogy lenne hova, csak hát én nem tudom, mert minket meg se kerestek és Baranya megyében mi vagyunk a második ilyen nagycsalád.

K: Mert ott a kis Gilvánfa, ahol sok szegény ember van, cigányok főleg, ott sokan pályáztak és kapnak egy malacot, két tyúkot, szóval ebben az ügyben nem kereste? Családsegítõs le szokott jönni vagy gyerekjólétis?

V: Hát nagyon ritkán jön le a családsegítő.

K: Ki az?

V: Battyányi Tamás.

K: Rendes?

V: Nagyon aranyos, igen, de legtöbbször én hívom föl a telefonon, hogy hogy van, mi van magával? Ha jön, azt mondja nekem, hogy de most őszintén, Évike, hiányzok én maguknak? Örüljön annak, ha nem megyek le, mert akkor nincs baj.

K: De segíteni nem tud semmit? És illet, hogy mondjuk kapnának valami pelenkát, vagy most már nem kell, mondjuk biztos. Vagy még kell?

V: De igen. Igen. Nézzen oda, ott van.

K: Na, akkor azt kapnak legalább.

V: Nem kapunk, veszem.

K: Ja veszi.

V: És kettőt pelenkázok.

K: Óvodást is?

V: Igen.

K: Miért?

V: Három éves, de nem akar leszokni. Három éves és fiú.

K: De jó illat jött elém. Egy fiatalember ideült, érzem az illatát.

V: Három éves és nem akar leszokni róla, és akkor inkább, hogy ne kelljen a dadusnak az óvodában állandóan fürdetni, ha néha gond van, akkor inkább akkor mondták, hogy vigyek pelenkát meg törlőkendőt.

K: Majd megtanulja.

V: Hát remélem, hogy most a nyáron le fogom tudni szoktatni róla, mert költséges.

K: Biztos, hát nyáron könnyebb, mert akkor csak leveszi, aztán majd lesz valami.

V: Persze. Meg akkor van nagy gond, hogy ha valamelyik beteg, mert akkor mindjárt gyógyszer. Az már mindjárt a kajapénzből. És akkor ugye kisgyerekről van szó, akkor az ember úgyse sajnálja a gyógyszerre, mert azért kell az neki is, akkor ugye babagyógyszerek, azok meg mindjárt drágábbak. Senkinek nincs közgyógy ellátása.

K: És hogy ha Szabolcsfaluba, abba a házba tudnának menni, ott milyen szomszédok várhatóak? Körülnéztek?

V: Jaj, aranyosak, igen, mert az egyik szomszéd néni, már mikor én elmentem

megnézni azt a lakást, és akkor odakukucskált, mert az eladóval mentem. A vezető óvónővel, és akkor odaszólt, hogy jaj, azt mondja, maga jön ide, fiatalasszony? Mondom, igen. Na, azt mondja, ha jön, azt mondja, akkor majd adok magának azt mondja, dughagymát. Jaj, mondom, köszönöm szépen, mondom előre is, és azt mondja, hallom, sok gyerekkel tetszik jönni. Nehogy a legkisebbet azt mondja, bölcsődébe vigye, mert nekem nincs unokám, azt mondja, majd én vigyázok rá.

K: Hát ez ritkaság, nem? Mert nem így szokták fogadni. Cigányok ők is vagy nem?

V: Nem, magyarok, hanem szerintem az óvónő, a vezető óvónő ismer, és ő mondta, hogy ezek a gyerekek aranyosak, meg nem szemtelenek, meg nem olyanok, hogy a másét elvinni. Én a gyerekeket arra tanítottam, gyerekek, soha, senkitől semmit nem vesztek el. Ha valamire szükségetek van, ha akkor nem tudom megvenni, megvárjátok az időt, megkapjátok, vagy elkérni, vagy kölcsönkérni.

K: Így van.

V: Én soha nem tanítottam a gyerekeimet arra, hogy valakiét elvegyék. Soha, mert én azt mondtam, hogy ha mi romák vagyunk, minekünk az a szint, hogy becsületesek vagyunk, tanulunk, nem visszük el a másikat, és ha nincs valami, inkább elmegyünk kérni.

K: Igen.

V: Úgy is van.

K: Bea, mesélj valamit! Mi szeretnél lenni, ha nagy leszel?

Vgy: Orvos.

K: Orvos?

V: Orvos! Az előbb még azt mondta, tanár.

K: Nem baj, az a jó, az a jó. Ahhoz jó sokat kell tanulni.

Vgy: Tudom.

K: És a Gandhi-ban most jó volt ez az év tanulásból? Tehát hogy hogy érzed, tanultál valamit?

Vgy: Hát, nem értem.

K: Hát, hogy nehéz volt? Vagy nem?

Vgy: Nehéz volt, az biztos, mert ebben az iskolában, ahonnan elmentem, nyolcadikból ugyebár, ahhoz képest nagyon nehéz. Még úgy ahogy az alapokat sem tanítják meg. És nekem nagyon sokat kellett pótolnom, ahhoz, hogy szintben legyek.

K: Hát igen. És akkor még milyen sok van még.

Vgy: Hú, és most volt a nulladik, és ...

K: Igen, és akkor most jön.

Vgy: Hát, fú, nagyon sok új van, fizika, meg ilyenek.

K: Igen.

Vgy: Nagyon nehéz lesz.

K: És a Török István nem volt nagyon ... Tehát nem volt nehéz?

Vgy: Nem volt nehéz, mert ha valaki megjelent, már hármast kapott, ha az órán megjelent.

K: Sokan hiányoznak?

Vgy: Igen, meg hát nem kérték rendesen. Egyszer kikérdezték, és aki elfelejti, az elfelejti, és ennyi volt.

K: És jó osztályfőnököd volt ott a Törökben?

Vgy: Igen. Igen, ott nagyon jó volt.

K: Szeretted?

Vgy: Persze.

V: A nagylány éppen mondja, hogy anyu, azt mondja, azt mondta nekem a tanárnő, ha megírom a puskát jól, akkor már kapok egy ötöst, mert foglalkoztam vele.

K: Hát ez nem jó így. Mert ugye így azt gondolja, hogy annyi elég, nem?

Vgy: Igen.

K: Pedig nem.

V: Nagyon nem. Nagyon gyenge ez az iskola, és tapasztalatból is mondom, mert mikor elkerült a fiam innen, a legnagyobbik, aki mindjárt a Pollack-ba ment a nyolcadikból, ő ott is végezte el a kőművest, hát ő minden éven pótvizsgázott. Minden éven. Mert hogy ez egy gyenge iskola.

K: Pedig ez lenne a legfontosabb, nem?

V: Igen.

Vgy: A nyolcadik?

K: Igen, és akkor utána nem is nagyon szoktak már arra időt hagyni. Nem tudod, nem tudod. Így akkor baj van.

V: Hát a Bea, mikor most elkezdett a Gandhi-ban, én, esküszöm magának, minden pénteken már így rettegtem, te jó Isten, jön a Bea, már megint azt fogja nekem mondani, hogy ő nem megy vissza, nem fogja ezt csinálni, mert hogy nehéz volt neki. És már-már tartottam a tanárokkal a kapcsolatot állandóan a telefonon, hogy anyuka, bízassa legyen szíves a Beát. Bízassa!

K: Ki volt az osztályfőnököd most? Vagy ki most?

Vgy: A Ritter Andi.

K: Őt szereted?

Vgy: Persze.

K: Jó, és ő marad is, remélhetőleg. Jó.

Vgy: Igen.

K: Jól van, mert ez fontos.

Vgy: Nem biztos, hogy ő lesz az osztályfőnökünk. Összevonnak az A-sokkal.

K: Hányan voltatok most az osztályban?

Vgy: 18-an, de elmennek hatan.

K: Most?

Vgy: Több mint hatan. Maradunk nyolcan.

K: És a másiktól is így, sokan?

Vgy: sokan.

K: Hát ez tényleg nem sok. Kár, kár. Jó, hát figyelj, én azt mindenesetre mondom így mindenen kívül, hogy mielőtt úgy döntenél, hogy ott akarod hagyni, előtte mindenképp szóljál, az Angélaékon keresztül el fogsz tudni érní a Máltán keresztül. Jó? Mert azért nehogy nekem otthagyd valahogy, hanem akkor beszéljük meg, hogy mit tudsz csinálni. Mert van ebben a városban ám lehetőség, szóval nem kell megállni egy ...

Vgy: Hát úgy gondoltam, hogy még ezt az évet, aztán elmegyek valahova.

K: Jó, hát.

V: A nagylány is most jövőre végez. Nem tudom, neki is kell keresni.

K: Azt kellene csinálni egyébként, hogy ő már most nyolcadikban valahogy fölkötni a gatyaszárat, besegítő tanárral, mert akkor meg lehet a Leőwey-t próbálni, a tehetséggondozót, mert Te is azt próbáltad először. Azért az lényegesen jobb.

Vgy: Persze.

K: Az még nehezebb, tehát bizonyos értelemben még nehezebb, de azért az sokat számít, hogy bent vagy egy városi iskolában. Tehát tudod, azért... Én vezetem a Gandhi-t és szerettem is mindig, de azt mondom, hogy aki csak lehet, az menjen vegyes környezetbe. Mert ott több mindent tanulsz.

Vgy: Persze, meg hát mondjuk, itt, a Gandhi-ról nem gondoltam volna. Azt hittem, hogy jobb lesz, meg minden, de éppen azért mentem cigány iskolába, hogy ne legyen semmi. És az emberek még bunkóbbak, mint egy magyar iskolában.

K: Tehát voltak ilyen veszekedéseitek?

Vgy: Nagyon sok. Sokan kijönnek. Vannak nálam gyengébbek, és azokat állandóan piszkálják. És sokan azt hitték, eljöttek cigány iskolába, és ??? jobb lesz, mert nem fogja őket senki kinézni. Még rosszabb lett. Rendesen elzavarják a lányokat a többi lány és ezért.

K: Ez nem jó.

Vgy: Nem, és én nem szeretek ebbe a környezetbe tartozni. Mondom, még ez az év, és ennyi.

K: Csak tudod, az az egy év is hosszú, tehát vigyázni kell. Biztos, most ebben az évben is volt olyan többször, hogy inkább nem mész.

V: Persze, ó, hányszor.

K: Tehát ilyenkor ...

Vgy: Nyolcadikban nagyon szerettem tanulni. Több tantárgyat szerettem. Meg elvették a kedvemet a tanulástól.

K: Pedig ez a lényeg, hogy az még megmaradjon.

Vgy: És nem volt kedvem tanulni, volt, amikor leültem, tudtam a feladatot, nem volt kedvem. Mert a tanárok nem úgy álltak a dolgokhoz, ahogy kellett volna. Jó, mondjuk nekem sem úgy kellett volna törődnöm, de akkor is.

K: Jó, de hát azért vannak ők ott, hogy segítsenek, vagy hát én így gondolom, vagy így gondoltuk.

Vgy: Persze, hát én azon gondolkoztam, hogy mehetek sokból korrepetálásra, akkor is tudom, még rám férne, biztos. És azt vettem észre, hogy eltelt fél év, és senki nem szólt, hogy nincs is korrepetálás.

K: Na, hát ez lett volna az Arany János Program lényege.

Vgy: Igen, és az volt furcsa, hogy semmi. Jóformán most vettük a kilencedikes anyagot. A felét vettük. Az, hogy, vagyis hát az egyik tanár azt mondta, hogy nekiállunk venni nem úgy alakult. Hogy vegyünk utána még többet, érti?

K: Értem.

Vgy: És viszont annak semmi értelme nincs.

K: Hát szerintem se. Így volt ez régebben is, de sajnálom. Itt olyan Arany Jánosos osztályból végzett, amiből ketten Amerikában tanultak tovább.

V: Az igen!

K: És mindenkit fölvettek valahova, és ebben van munka előtte. És nem így.

Vgy: Én sem.

K: Tehát hogy igazából azért mondtam, hogy ne hogy az legyen, mert a kedved, az egyre jobban el fog menni, akkor nem úgy dönteni, hogy akkor nem megyek, nem megyek, nem megyek, hanem szóljal és akkor körbejárjuk, hogy mit lehet még. Én egyébként azt javaslom, hogy minél előbb, mert ahogy megy az idő, annál kevésbé tudsz máshova bekerülni, tudod? Mert azt fogják mondani, hogy ó, hát már mit tudom én, hány éves, 17, már nem. Szóval tudod, ahogy megy az idő. Jó? Úgyhogy nem elkeseredni meg nem azt mondani, hogy nem foglalkozom vele, hanem akkor beszélgetünk és akkor megnézzük. Szia, törpike, helló! Itt? Mi van ott? Itt vagyok én vagy ott van valami? De szép vagy!

V: Kaptál Angélatól málnát?

Vgy: Ja.

V: Nénitől? Jó.

K: Mit szeretnél mondani?

Vgy: ?

K: Hova? Ki? Ki menjen ki? Eper? Vagy ebbe?

V: Drágám, mondd meg a néninek, hány éves vagy?

K: Akkor én nem tudom kitalálni.

V: Szabinám, mondd meg!

K: Na, akkor én kitalálom, jó? Egy. Nem.

V: Mondd meg, hány éves vagy?

K: Hát nem mondja meg. Most mit szóljak ehhez?

Vgy: Azért.

K: Azért? Csak azért nem mondd meg? Még nem is jársz óvodába? Nem? Nem? Akarsz menni óvodába?

Vgy: Ja.

K: Mondd, hogy igen. Úgy, szép.

V: Mondd meg, drágám, hány éves vagy?

K: Kettő? Akkor jó, akkor nem is gondolkodok. Mi a neved? Neved? Szabina?

V: Tudja ám, olyan szépen mondja.

Vgy: Szabi.

K: Szabi, jól van. Nagyon aranyos. ??? néni vagyok. Erika. Erika. Anyát hogy hívják?

V: Hogy hívnak engem?

K: Mi a neve anyának? Nem Bea. Ő a Bea.

Vgy: Mondd, hogy anya. Mi az anyának a neve? Na, mi?

Vgy: ?

K: Szégyenlős vagy.

Vgy: Nem szabad.

K: Nem.

V: Menj Angélához! Mért nem mész?

Vgy: Azért.

K: Jó. Oké, értjük. Hova járnak boltba és hogyan?

V: Ide a Hősök terére.

K: És hogy vásárolnak? Nagy csomaggal jön le?

V: Igen, de nem mindig szoktam ide menni, mert az nagyon drága bolt, hanem inkább a vásárcsarnok, mert az olcsóbb, meg a Budai vámi hentes, meg a Penny azért.

K: És akkor vesz bérletet minden ...?

V: Nem, veszek buszjegyet.

K: És akkor egyszer-egyszer. De hát akkor nagyon sokat kell cipelni.

V: Igen. Igen. De hát úgy szoktam, hogy olyankor szólok a Máltásoknak, hogy ha nagyon nagy bevásárlás, és akkor ők aranyosak, mert kocsival elhoznak, mert hogy ha itt vannak mindjárt és akkor ingyen.

K: Igen, mert hát azért az rengeteg.

V: Igen, hát most kimaradt ebben a hónapban, de amúgy úgy szoktam, hogy 20 kiló cukor, 20 kiló liszt, nagy mosószer.

K: Persze.

V: Pelenka, zöldségek, krumplics, zsákos krumplics meg ilyesmi, és akkor, hogy hogy ne kelljen mindig elmenni vásárolni. Mert van olyan is, hogy egyedül maradok a kislánnyal itthon.

K: Hát akkor meg főleg.

V: Egyik kézben őt, mert elém fut, hogy anya, ölbe.

K: De hát még kenyeret is elég lehet hozni vagy azt segít valaki?

V: Nem, hát úgy szoktam, hogy én elmegyek a pékségbe, takarítok érte, és akkor én 30 Ft-ért vehetek ott egy kiló kenyeret, hogy ha takarítok érte.

K: Ez úgy, hogy ha aznap, ha takarít, vagy?

V: Igen, igen.

K: És záráskor kell takarítani vagy reggel?

V: Hát szokott telefonálni a főnök, hogy most nagyon sok meló van, és akkor menjek be, és akkor...

K: És ez melyik pékség, hol van?

V: Az Engels út 10, a Mohácsi úttól befelé van az a Dunántúli Naplós meg a Tűzoltóság is.

K: Igen, igen igen, tudom. Az a nagy pékség.

V: Igen, igen.

K: Na, ez jó, hogy ez a lehetőség van. És ha orvoshoz kell szaladni, akkor merre szaladnak? Vagy idejön az orvos?

V: Nem, hanem itt, Szabolcsfaluban. Van, hogy gyalog lemegyünk, mert akkor nem kell buszjegyet venni, mert innen olyan 20 percnnyire van gyalog, ha jó idő van. Ha nem, akkor meg Hősök tere felé a 31-es busszal és akkor úgy le a 21-essel Szabolcsfaluba.

K: És védőnő jár ki?

V: Nagy ritka, nem, mert tényleg ??? szól, hogy ... Mert én ennyi gyereket nem tudok megjegyezni, és akkor szól, hogy melyiket akarja látni, melyiket mikor vigyem és akkor kész. De tudja, hogy hát a körülményekhez képest el vannak látva, hogy nem betegek, hogy ha meg olyan van, úgyis elviszem őket.

K: És akkor hány éve laknak itt most már? 25?

V: 87 óta.

K: Tehát az első gyerek már itt született, Pécsen?

V: Nem, nem. A legelső Zalaegerszegen, a Laci.

K: És akkor lett a bánya, akkor.

V: Igen, igen, és amikor már a második született, 88. júniusban, már előtte akkor itt laktunk, mert a Zsolti már itt, Pécssett született.

K: És hogy ha mondjuk vissza kell nézni erre a 20-24-25 évre, itt ez, romlott a helyzet vagy jobb vagy?

V: Nagyon romlott, ez nagyon, igen, gyönyörű szép volt ez a György-telep. Gyönyörű, olyan volt, hogy a városból a kirándulók idejöttek le. De most már nem, és ez mind azért lett, itt, a György-telepen ilyen sok, szedett-vedett ember jött ide lakni. Olyanok, hogy akik a városban nem tudták fizetni a rezsit, az Önkormányzat iderakta őket. De régen ez nem volt itt ilyen. Régen olyan volt...

K: Virágok is voltak, azt mondják.

V: Gyönyörű szép virágok. Mindenki előtt virágok. Meg olyan volt, hogy mi elmentünk Zala megyébe, édesanyámékhoz látogatóba, nyitva felejtettük az ajtót, és innen semmi nem tűnt el. De most ezt már nem lehet megtenni. Ezek, amióta ilyen szedett-vedett emberek jöttek ide, meg olyan van, hogy mondjuk délután, olyan hat-hét óra felé már senki nem mehet sehova, mert tele van itt, Hősök tere szipósokkal, akkor, akkor verekednek itt, fönt az emberek. Mondjuk, ha a nagylányt... Nem is merem boltba küldeni, mert meg is verik, meg ??? a pénzt is elvonnák tőle, meg még, még, még más, csúnya dologra is elfajulnának itt a dolgok. Akkor úgy csinálunk, ha nincs az itthon, délután, akkor kész, nincs, nem megyünk boltba, kész.

K: És ezek följebb van ilyen?

V: Följebb, igen.

K: Tehát, hogy inkább a felső részre jellemző?

V: Igen, igen.

K: És itt vannak barátok vagy valami baráti társaság? Vagy nem? Nincsen? Neked, például mint fiatalnak, Bea?

Vgy: Nincs.

K: Nincs.

Vgy: ?

K: Tehát nem olyan ???

V: Á, itt nem lehet.

K: Ez is olyan rossz, nem, hogy itt nem lehet?

V: Persze, olyan, hogy valami szomszédasszonyom vagy valami, hogy beszélgetni, ááá.

K: Beszélgetni, hogy mi van.

V: Nem, nem lehet, mert nem. Most, most én például mit beszéljek ott avval, legelől, a szomszédasszonyommal, amikor ő rendszeresen iszik. Hát én meg nem találom meg vele azt a skálát, mert... Én meg nem iszok, akkor most mit beszéljek egy részeg asszonnyal?

K: Hát ez az. ??? másik. És hogy ha mondjuk maguknak kéne eldönteni, hogy mi legyen a György-teleppel, mit csinálnának?

V: Én megmondom, mit. Én szívem szerint, mivel itt lakok 25 éve, én azt csinálnám, hogy elsősorban az Önkormányzat... Például legyek én egy polgármester. Adnék munkát az embereknek. Onnan kezdeném, és ha már van munkájuk, olyat, hogy mindenki alakítsa ki a környezetét normális lakóvá, lakhatóvá, szépen, gyönyörűen, és meg megoldanám nekik a lakáshelyzeti problémájukat.

K: És itt? Tehát, hogy itt legyen, csak más vagy inkább elvinné innen őket?

V: Akit látnám, hogy olyan, olyan nem szétszórt, nem dobálja el a gyerekeit, nem hanyag a gyerekeire, azt, azt egy kicsit kiemelném.

K: Tehát, hogy máshol adna nekik valami?

V: Igen, egy másik környezetben. Mert most én gondolok arra is, mert van nekem a Polgármesteri Hivatalban egy kis barátnőm, és nekem azt mondta a múlt héten a telefonban, hogy fél az Önkormányzat attól, hogy egy roma családok kiemelni. Hát, mondom, én is tudom, hogy a rántott húst, hogy kell megsütni.

K: Persze. Igen, attól félnek, amit nem ismernek.

V: Igen.

K: Mert hogy ugye nem, tehát, hogy ő nem tudja, hogy mi van, csak a félelem van, hogy jaj, Istenem, mit fog?

V: Igen, jaj, Istenem, mert hogy ezek 14 gyerekes roma asszony, hogy hogy ezek zsványok meg rablók meg lopósok meg.

K: Ugye a másik oldalon meg ott van az a rossz tapasztalat, amit maga is megtapasztal, hogy igen, vannak olyanok, akik ... Tehát, hogy ez a kettő együtt.

V: Igen, és olyan is, olyan, mert, figyeljen ide! A romák között is van normális.

K: Hát persze.

V: Ugyanúgy van a magyarok között is normális meg, meg nem normális is. Igen, igen. Nagyon utálok azt, hogy most én egy roma asszony vagyok, bemegyek az Önkormányzatba. Mert ez is egy büdös cigány. Nem, nem, nem úgy kell ezt. Meg kell látni. Meg nem az irodából kell irányítani, ki kell jönni, meg kell nézni, hogy ez az asszony mit csinál a gyerekeivel, hogy ültet. Nem tudja őket az asztalhoz leültetni. Hiába mondja azt a védőnő, hogy tanítsam meg a gyerekeket asztalnál enni, mert nekem nincsen olyanom, mert én nem tudom nekik azt megmutatni, mert meg szeretném. Énnekem is könnyű volna, hogy megengedném a meleg vizet és a kádban megfürdetném, és minden gyerek után kiönteném azt a vizet, de nem tudom. Mert én megmelegítem a kályhán a vizet és akkor, mikor koszos az a víz, én akkor öntöm ki utána, és én az őskorban nevelem a gyerekeimet.

K: Pedig nem ez a cél.

V: Pedig, igen, igen, nem ezért van az Európa Kulturális Fővárosa.

K: Hát nem. Ide kellett volna kihozni a turistákat.

V: Igen, igen. És akkor nagyon föl vagyok az ilyen en háborodva, meg, meg nem kell minden romát egy kalap alá venni. Én is szeretem, mint egy magyar, a fehéret, például. Nagyon szeretem a fehéret, meg éngem az én édesanyám, Isten nyugosztalja, úgy nevelt, hogy kislányom, amilyen a konyhád, olyan vagy te. Amilyen az udvarod, olyan vagy te. Engem így nevelt az anyám. Nem arra nevelt, hogy menj el lopni meg rabolni, hanem, hanem ilyenre nevelt.

K: Hol laktak Zalában?

V: Zalalövön.

K: Telep volt az? Külső vagy pedig így vegyesen voltak a...

V: Hát olyan, az Önkormányzat vett akkoriban nekünk egy lakást, egy gyönyörű szép családi házat. Édesanyám, édesapám elmentek dolgozni, hogy vissza tudják ezt fizetni, és akkor utána mi voltunk ott, a faluban a normális lakók. Minket nagyon szerettek, mert hogy az Aranka néni is, a Géza bácsi dolgozik, a két lány iskolába jár, és akkor olyan volt, hogy szombat-vasárnap se volt édesanyám otthon, meg édesapám se, mert hívták őket napszámba dolgozni. Akkor nagy kertünk volt nekünk, az meg volt művelve. Mihozzánk szerettek jönni a népek, mert hogy ...

K: Beások ugye, beások?

V: Igen.

K: És beszél is még beásul?

V: Igen, igen. De a gyerekek már nem.

K: De tanultad most, nem, a suliban?

Vgy: Nem. Jövőre.

K:

Jövőre?

V: Szóval, én nem tudom, hogy. Tudja, én olyan, nem is tudom, hogy hogy mondjam magának, hogy annyira le vagyunk úgy nézelve. Például, elmondom magának azt, hogy egy hónappal ezelőtt voltam a Városházán és várni kellett, amíg az elnök asszonynak kezdődött a fogadóórája, és ott olvasok egy ilyen Pécsi Híreket, egy újságot olvasok.

K: Se fas? Nem tudok ám beszélni. Meg azt tudom, hogy Kum tye tyamă? (NEM T'OM BEÁSUL LEÍRNI!!!) Alap.

V: És olvasom, hogy a Városházában megszűnik a hivatal a romák részére, mert a Meszesi Családsegítőnek az irodáját fogják bérelni az időben a hivatalos személyek, amikor ügyfélfogadás lesz. Mit jelentett ez?

K: Hogy nem kell bemenni.

V: Azt, hogy hát már hadd ne menjen be egy roma asszony oda, na jó, megvan nekem is a véleményem, mert amíg ott vártunk, ott, nem igaz, hogy nem tud otthon lenni az az asszony, mért kell ottan cigánykodnia, hogy lemorzászni, meg minden, meg a babakocsin, meg pelenkázni, meg mindent, azt mért nem lehet otthon elintézni? Meg mért kell kivenni a csöcst, hát etesse meg otthon azt a gyereket, hát három óráig bírja ki az a gyerek, vigyen egy cumisüveg teát, azt közben teáztassa meg. Hát nem kell kivenni a didit.

K: Hát biztos meg lehetne ezt mondani és megtanítani, nem? Az embereknek. Vagy nem tudom.

V: Igen. Én például olyan. Én nem tudom, na, én, én néztem az órát, most evett ez a gyerek, büfizett, menjen oda, maradjon a helyén, mert hogy ha én ottan ötpercenként etettem volna, akkor énvelem mi lett volna itthon?

K: Persze, hú, hát. Vége lett volna a világnak.

V: És akkor, ugye ezek miatt vagyunk mi lealázva, mert hogy ugye mindenki egy kalap alá.

K: És a Kalányos Terinél is volt bent? Vagy nem?

V: Hát azt nagyon szeretem, a telefonomban bent is van a száma.

K: Gondolom, ő is ...

V: Roma referens.

K: Igen, igen.

K: Lehet, hogy ő is képviseli ezt a dolgot.

V: Hát a Terit nagyon szeretem, mert a Teri most ezt nem is fogja abbahagyni, hogy én ne menjek el innen, mert a Teri volt a legelső családsegítőm, hogy utána ment a Gandhi-ba.

K: Igen, igen, igen, ott dolgozott nálunk.

V: Igen. Akkor utána a MIOK.

K: Igen, sokfelé, ő már sok terepen dolgozott, úgy, hogy ...

V: Nagyon régóta ismerem a Terikét.

K: Úgy hogy reméljük, hogy most már sikerülni fog valami.

V: Igen, hát most a Teri hozott össze egy, egy, egy rendkívüli ...

K: Biztos valamilyen ülést, hogy megbeszéljék, ugye?

V: Igen, csütörtökre, és akkor még arra a napra most fogok várni, mert a Teri már meg vár engem.

K: Hát elhiszem, elhiszem. Hát most már csak lesz valami.

V: Igen, igen.

K: Jól van. Hát köszönöm szépen mindenesetre. Remélem ...

15. sz. Interjú

Interjúalany: A Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársa

K: A Máltai Szeretetszolgálat miért ment a György-telepre?

V: 2007-ben kerültünk oda, a György-telepre, és azért, mert itt akkor már évek óta működött a Csilla Ház, ami kifejezetten fogyatékkal élőknek a különféle szükségleteit elégíti ki, és ugye a keleti városrészben működik. És napi szinten érezték azt, hogy jönnek erről a területről, ami ugye a keleti városrésznek is a mondhatjuk, hogy a legrosszabb körülmények között vagy a legrosszabb körülmények, igen között lévő területe. Folyamatosan jönnek igényekkel az emberek, tehát nem, ugye a Máltát sokan ismerik arról, hogy adományokat oszt, hogy tartós élelmiszert oszt, ilyesmi, és megtalálták ezt a fogyatékkal élők nappali intézményét, hogy ételment kérjenek, hogy ruhát kérjenek. Tehát nem a mi profilunknak megfelelő igényekkel jöttek, hogy ők hoznának egy sérült, fogyatékkal élő felnőttet vagy fiatalt ide az intézménybe, hanem hogy segítsünk nekik. És akkor irányult a figyelme a Máltának erre a területre, hogy hol is van ez a Hősök tere, hol is van ez a György-telep. Illetve ezzel szinte egy időben volt egy, azért eléggé nagyobb, ilyen balhészterület ugye az István aknai Borbála program kapcsán, amit monitoroztak jó pár évvel az után, hogy ott megtörtént, és itt volt lenn, Pécssett Vecsey Miklós, aki a Máltának az alelnöke, és valaki ott, István aknán megszólította, hogy hát igen, igen, ez egy gázos történet, de hogy mutatok ennél sokkal rosszabbat. És elvitte György-telepre. És akkor Miklós volt az, aki azt mondta, hogy innen nem mehet el úgy a Málta, hogy ne tegyen semmit, tehát itt létre kell hozni egy kis sejtet, létre kell hozni egy jelenlét programirodát. Mert hogy akkor már az országban több helyütt működött ugyanezzel a módszerrel, tehát ezen az állandó jelenléten alapuló módszerrel a Máltának ilyen kis programirodája Monoron, Tarnabodoron, Tásán. Tehát hogy akkor már túl volt néhány ilyen küzdelmes éven ez a program, amikor idekerült Pécsre, György-telepre.

K: Mik a tevékenységek? Tehát amikor azt mondtátok, hogy jelenlét, akkor ez mit jelent annak fényében, hogy már voltak tapasztalatok?

V: Azért sokat alakult az elmúlt négy év során. Tehát egy program is megél ilyen fejlődési szakaszokat, de az egész úgy indult, hogy kaptunk a várostól egy lakást. Tehát én nagyon sokszor úgy mondom, persze egy kis túlzással, hogy a putrisoron egy putrit, mert hogy semmiben nem különbözött vagy különbözik a mai napig sem egyébként a mi irodánknak helyt adó kis lakás attól, mint amiben az emberek élnek. Tehát nálunk sincs benn a víz, jó, nálunk van villany, tehát ez egy előnye, de ugyanúgy külső illemhely van. Tehát sorolhatnám. Ugyanúgy a közkútra járunk a vízért, ha a gyerekek után mosogatni kell vagy ilyesmi, tehát hogy mi is úgy oldjuk meg. Megkaptuk ezt az irodát a várostól, ez két helyiségből áll. Tehát nagyon-nagyon picike, azt hiszem 28 m², de nem akarok hülyeséget mondani, ahol laknak mások öten-hatan-tizenketten. Tehát nekünk ez szolgálat irodának, és elkezdtünk jelen lenni, tehát ketten kezdtük el a programot, kettő szakember kezdett tehát lejárni és kinyitni a napi, tehát napi szinten az irodát. Elkezdni ott jelen lenni, lassan felszerelni, tehát hogy bútorokat vittünk magunknak. A gyerekfoglalkozások ugye a legelejétől fogva működtek, tehát a gyerekeknek mindenféle játékot meg taneszközt meg ilyesmit vinni. Nem adományba, hanem ott, az irodában, hogy valamivel tudjunk dolgozni. És teljesen mi találtuk ki azt, hogy mit szeretnénk csinálni, tehát hogy ez nem volt egy előre leírt szakmai protokoll.

Annyi volt a kérése a Máltának, hogy legyünk ott jelen és próbáljunk meg a lehető leggyorsabban és rugalmasabban válaszolni a megjelenő igényekre.

K: És hogy ismertek meg benneteket?

V: Elkezdtünk családokhoz járni. Tehát ugye apránként. Először a szomszéd, utána nem a közvetlen szomszéd, hanem a következő ház. Tehát így apránként kezdtük el. Szerintem nagyon-nagyon fontos volt, hogy a legelső soron van az iroda. Tehát hogy nem főnről jövünk lefele és sétálunk így végig a telepen, hanem a legelső sorból indulunk fölfelé.

K: Ez jelent valami különbséget?

V: Szerintem tök sokat jelent. Tehát az, hogy a legalján ez nem csak szó szerint, ez fizikailag is meg virtuálisan is így a legalja. Nekünk nagyon-nagyon sokat jelentett így, kicsit így lelkiileg is, hogy meghatározta az a munkánkat, hogy nem egy ilyen főnről jövő beavatkozást akarunk, hanem ott vagyunk lent. Tehát volt úgy, hogy napok csak azzal teltek el, hogy beszélgettünk a családokkal. És persze, lehet, hogy egy kívülálló azt gondolja, hogy nem csináltunk semmit, de ott ilyen ismeretségek kötődtek, meg bizalmi helyzetek alakultak ki, és szerintem tök fontos volt, hogy hozzánk ugyanúgy átjöttek kölcsönkérni egy két kanál cukrot, mint ahogy én is átmehettem kávézni a szomszédba. Tehát mi ennek a végéről fogtuk meg ezt az egész kapcsolati rendszert, és így szépen, apránként vettük föl a családokkal a kontaktot. Fölmértük, hogy milyen erőforrásokkal rendelkeznek, milyen problémákkal küzdenek.

K: Most már elmondható, hogy mindenkit ismertek?

V: A szigorú értelemben vett György-telepen igen. Egy család van, akikkel... Teljesen elzárkóztak, tehát hogy akikkel nem, nincsen a mai napig sem élő kapcsolatunk és nincsen adatfelvételünk sem velük. Ez egy nagyon érdekes dolog, ők... Igen, ezzel majd még foglalkozni kell, mert ők meg teljesen úgy élik meg, mintha mi hagytuk volna ki őket. Legalábbis jött más segítő szervezettől, jött ilyen visszajelzés, úgyhogy ezt majd még tisztázni kell, de rajtuk kívül mindenivel, igen, igen.

K: Amikor elkezdtétek ott a jelenlétet, akkor ki volt tűzve valami cél? Hogy valahány éven belül valami lesz? Vagy szóval...

V: Igen, voltak hosszú távú célkitűzések, amik ugye azért lefedték a városnak az anti-szegregációs tervében lévő koncepciót, meg eleve a városi koncepcióhoz alkalmazkodtak, mert hát nem lehetett máshogy, és mivel azért a Máltán kívül a város is támogatja ezt a programot, így tök normális, hogy követjük a városnak a koncepcióját. És persze ezen belül nekünk is meg voltak határozva lépcsőfokok, hogy hogy akarunk, honnan hova akarunk eljutni. És ez persze így abszolúte megbukott, tehát az egyáltalán nem tartja így magát, mert hogy ilyen apróságokat azért, amik közbejönnek, mint egy gazdasági válság, ami azért begyűrűzött elég rendesen a telepre, azt nem lehetett... Vagy például a szoc. törvény módosítás, vagy minden olyan, ami hatással van ezekre az emberekre, azt nem lehetett előre tudni. Úgyhogy nagyon sokszor úgy érzem, hogy mint például az elmúlt két évben csak szinten tartunk. Tehát hogy léptünk az első két évben nagyokat és azóta csak szinten tartjuk, mert ugye egy csomó megszorító intézkedés jött, amiktől az embereknek rosszabb lett és nem jobb vagy könnyebb. És az elkezdett fejlődési folyamatokat is aláásta.

K: És van egy olyan elképzelés, hogy esetleg a György-telep, az megszűnjön? Tehát most ez a városnak az anti-szegregációs tervében György-telep hogy szerepel?

V: Hát ugye elméletileg a város azt vállalta – én legalábbis úgy tudom -, hogy szegregátumban nem adhat ki új, nem utalhat ki új lakást. Ez azt jelenti, hogy elméletileg György-telepen, Hősök terén és környékén nem lehetne a bérlakásokat. Tehát hogy amikből kiköltöztek vagy mondjuk elhaláloztak, amik megüresednek bérlakások, azokba nem lehetne új lakókat beköltöztetni. De ugye a város is elég gyérül áll így a bérlakás rendszerével, úgy, hogy szerintem ez így most nem valósul meg. És ugye itt már 2011-et írunk, úgy, hogy... Hallok én is mindenféle kósza híreket, hogy 12-13-ra meg kéne, hogy szűnjön György-telep, hogy ez alá lett írva. Nem 13-ra, hanem 2015-re, tehát hogy nem tudom pontosan, hogy mi az, ami mentén kéne, hogy gondolkodj.

K: Te azért már több éve ott vagy, mit gondolsz, hogy ez egy járható út? Tehát hogy föl lehet kapni onnan a családokat és be lehet rakni valahova, valamilyen másik közegbe?

V: Nem. Így nem, az biztos. Mi azt látjuk így, az elmúlt négy év után, hogy leegyszerűsítve, mondjuk, hogy ha csak tíz család lenne. Most úgy mondom számadatokat, hogy érthető legyen. Mondjuk tíz családból, tíz György-telepi családból egy van, akire azt mondanám, hogy most azonnal. Tehát, hogy vigyenek oda egy költöztető autót, rakják be a családot és bárhova lerakják Pécs területén, akkor minden probléma nélkül meg fogja tudni oldani. Tehát fönn fogja tudni tartani a lakást, nem lesz konfliktusa a szomszédokkal, nem fognak feljelentést írni vagy ilyen petíciót írni a szomszédok egy hét múlva, hogy vigyék innen a családot, meg fog tudni élni, a gyerekek iskolába fognak járni. Tízből egy. Ez ugye a legoptimálisabb, ez tök jó, elrakom innen és a probléma megoldva. Ja, és úgy, hogy nem képzem újra azt a szegregátumot, ott, ahova helyezem a családot. Akkor a tízből ugye marad kilenc. Szerintem ebből a kilencből van három, aki nagyon erős kísérő tevékenységgel, tehát ha azt mondom, hogy ma nekifekszünk és egy ember, egy képzett szociális munkás iszonyatos módon, napi szinten kíséri a családnak az életét, és bizony sok ponton beleszól az életébe, akkor az a három család egy év múlva ugyanerre a dologra képes lesz. Tehát egy év múlva, bárhova kerüljenek, akár így, hogy kiemelem, lerakom és éljen meg a jég hátán, képesek lesznek rá. Ugye maradt még hat családunk. Van másik három, igen, talán három, aki egy év múlva ugyan úgy képes lesz rá, de soha nem... Tehát ott kell mellette maradni egy szociális munkásnak, hogy ha hosszú távon meg akarjuk oldani a problémát. Tehát egy év múlva képesek lesznek arra, hogy elköltözzenek, de folyamatosan ott kell mellettük lenni. És ez nem azt jelenti, ha baj van, akkor majd bemegy a családsegítőbe, vagy ha baj van és jelzés érkezik, akkor a gyerekjólétis odamegy. Nem. Ez arról szól, hogy ott van velük egy szociális munkás, aki, ha nem is napi szinten, hanem szépen leváló rendszerben, de heti szinten kapcsolatban van a családdal. És bizony segít megoldani a problémákat, mert csak így lehet azt elkerülni, hogy ott ne képződjön újra ez a helyzet. Tehát az új lakásokban, az új élettérben, és hogy a család ne csússzon vissza egy év múlva ugyanoda, hogy hajléktalan lesz vagy György-telepen föltör egy lakást, vagy máshol, tök mindegy, de hogy elveszíti az önkormányzati bérlakását, ahova áthelyezik, hogy a gyerekekkel ne legyen probléma, hogy meg tudjanak élni, hogy tudja fizetni a rezsit, és sorolhatnám. Ahhoz egy nagyon aktív kísérés, és éveken keresztül, lehet, hogy örökre. Ki tudja? Lehet, hogy amíg a család így funkcionál, akkor 15 évig egy erős kísérés. És szerintem van, van... Hol tartunk, mit mondtam eddig? Hét. Még van három család, aki – ez lehet,

hogy arányaiban nem jó, inkább azt mondanám, hogy mondjuk tízből kettő család, az, aki, de megkockáztatom a hármát, akik így, egy az egyben nem helyezhetőek át más területre. Tehát akik, hiába egy nagyon aktív családkísérés, nekik ez a lakhatási forma... Nem a körülményekről beszélek, tehát nem arról beszélek, hogy nincsen benne víz és szemét borít mindent, tehát nem erről beszélek. Hanem az ilyenfajta olcsó, minimál rezsijú lakhatási forma, ahol kvázi egy kicsit védettebb közösségben vannak, nem, a szó jó értelmében használok félig-meddig társadalmon kívüliek, tehát hogy nincsenek teljes egészében integrálódva a társadalomba, ez az egyetlen lehetőség a túlélésre. Nem az ő gyerekeikről beszélek, akikben van lehetőség, hanem ezekről a felnőtt emberekről. Hogy őket bárhova áthelyeznénk, egyszerűen, vagy csak konzerválnánk és újra is termelnénk ezt a problémát. Tehát fölboltygatnánk egy lakóközösséget. Ott állandóak lennének a konfliktusok, a feljelentések, a vigyék innen ezeket az embereket. Erősödne az előítélet, a gyerekek esetleg nem járnának suliba, nagyobb gondot okozna a rezszi, pillanatok alatt eladósodnának és sorolhatnám. Tehát őket nem bántanám, úgymond, és nem venném ki ebből a környezetből, hanem ott a gyerekekkel kezdenék el nagyon-nagyon komolyan. Hogy esetleg a most ott élő gyerekeknek a gyerekei majd máshogy éljenek. Ez nem egy ilyen öt éves terv.

K: És ez azt is jelentheti, hogy Gyögy-telepbe azért érdemes valamennyit fektetni, tehát érdemes valamit fenntartani. Tehát mást nem lehet tenni. Tehát valamennyi embernek az egy élettere lehet.

V: Nem értek azzal egyet, hogy dózer és hogy egy az egyben el kell pusztítani, mert abban a pillanatban... Tehát hogy nézzük végig a magyarországi szociálpolitikai döntéseket és törekvéseket az elmúlt 20 évben! Annyiszor megcsinálták már ezt. Egy cigánytelepet úgy fölszámolni, hogy ledózerolom, az nem megoldás. Ez ráadásul még csak nem is... György-telep nem is cigánytelep, tehát még csak az a kis összetartó közösség sincsen, ami, mondjuk, egy tradicionális cigánytelepben meglenne. Nem, nem lehet. Tehát hogy ezt be kell látni, hogy nem. Nem így lehet megoldani, hogy eltüntetem a föld színéről, szétszórom a családokat és akkor. De. Ezzel egy dolgot lehet elérni. Akkor a 25 család 25 kis György-telepet fog termelni a város 25 pontján. Ha ezt akarják csinálni, akkor gratulálok hozzá, tényleg.

K: Iskola meg a családsegítő mint két fő szervezet, aki a gyerekekre tudna hatni, ők mit tesznek?

V: A családsegítő is tök aktívan jelen van, tehát nagyon-nagyon számítunk és számíthatunk az ő munkájukra. Csak hát ők ugye hatóság, tehát, hogy nekik nagyon-nagyon sok tekintetben protokollárisan, lehetőségek terén meg van kötve a kezük. Ezért nagyon fontos, hogy ők meg mi együttműködjünk, hiszen nekünk azért civil szervezetként egy kicsivel több... Nem is azt mondom, hogy több lehetőségünk, más lehetőségeink vannak, és sokkal rugalmasabban tudunk dolgozni. Tehát nálunk van egy nagyon-nagyon szoros együttműködés a CSSK-val is, meg a sulival is, és ez nagyon fontos. Érdekes dolog, de persze erről ők tudnának beszélni – nem tudom, hogy velük fogsz-e majd még -, hogy itt, a meszesi egységben dolgozó kollegák hihetetlen módon túl vannak terhelve, mondjuk, egy belvárosi egységhez képest. Tehát itt annyi... Tehát itt kint problémásabbak a családok, több nehézséggel küzdenek, de ugyanannyi az elvárás, meg az esetszám az itt dolgozókra, mint egy belvárosi egységben elvárt. Nem biztos, hogy jó példa most a belvárosi, de mondjuk, egy másik egység, ahol kevesebb a probléma. És szegényeknek sokkal kevesebb idejük jut arra, hogy... Tehát mindenre, mindenre. Amíg évekkal ezelőtt még tudtak

nyári programokat szervezni a gyerekeknek... Nem tudom, például, hogy idén bele fog-e férni az idejükbe. A rengeteg akta mellett, amit intézni kell, és eljárásokon részt venni.

K: ??? vagy a gyereketek viszik?

V: Nem, sokszor jönnek le, meg a gyerekjólétisek, meg a családsegítők, ez két külön dolog. De hogy ők jönnek le, vagy a gyerekeket kell felhozni, tehát ez változó történet.

K: Az iskola? Járnak rendszeresen? Meg hova? Mert akivel én beszéltem, legalább kettő-három is az Éltésben, csak így kószálva, az Éltésben.

V: Igen, igen. Nagy gond ez, mert hogy sokukat áttanácsolták az Éltésbe. Ugye ez főleg a hiányzások miatt. Tehát nagyon sok volt a hiányzás, vagy betegség, vagy egyéb ilyen alulmotiváltság miatt. Hogy ha egy gyerek... Tehát annyira lehet látni, hogy ha elsőben rosszul startol. És ha nagyon-nagyon sok az iskolai kudarca, akkor ő... Tehát ez egy kicsit egy egyenes út, és kicsit így determinálja arra, hogy ha évet ismétel, a többiek csúfolják. Egy idő után, ha esetleg kétszer évet ismétel, ugye, hamar felnőnek a gyerekek, szégyelli azt, hogy akár egy kisebb testvérrel együtt jár osztályba. Ő már ötödikes lenne, de még csak harmadikba jár. Elkezdődnek a lógások. Sajnos a területnek így az ifjúságsegítés terén nyújtott szolgáltatásai minimálisak. Tehát Hősök terén nagyon könnyű elkallódnni, senki észre nem veszi, hogy ha... Tehát nem szólnak rá a helyi felnőttek, hogy neked iskolában lenne a helyed, ami, mondjuk, máshogy működik egy lakótelepen, például, vagy ilyesmi. És tehát könnyű elkallódnni Hősök terén, könnyű olyan magatartásmintákat észrevenni, a szipuzástól kezdve a prostitúcióig minden, ami más alternatíva, mint az iskola.

K: Más ??? tud utánuk nyúlni? Vagy?

V: Kell, és csinálja is. Tehát ebben az iskolában én azt szeretem a legeslegjobban, hogy ugye kevés eszközt hagytak az iskoláknak a kezében. Itt most nem arra gondolok, hogy egy tanár nem üthet meg egy diákot, és hogy ez régen mennyivel változtatta meg a diákokat. Nem ilyenre gondolok, de hogy tényleg, már nem küldheti ki az óráról, mert akkor is az a tanár felelőssége. Ugye, tehát nagyon sok mindent hárítunk a pedagógusra. Legyen érdekes az órája, legyen tényleg az, hogy minden gyereket motiváljon, tehát elég sok rajta a teher, ezt néha így érzem, hogy mindent a pedagógusnak kéne megoldania, nagyon sok esetben, ami lehetetlen is. De hogy itt minden tanár és az igazgató úr is ismeri az odajáró gyerekeknek a szüleit vagy a nagyszüleit is. Tehát hogy jó régóta vannak itt a tanárok, az igazgató úr is, és ez az egyetlen egy eszköz maradt. Én is sokszor úgy érzem, hogy ő a szülővel nem csak az, hogy köszönőviszonyban van, hanem azt is tudja, hogy hányasra végzett x tantárgyból 93-ban vagy nem tudom. Tehát hogy egy csomó olyan dolgot tud a családról, ami sokkal személyesebbé teszi ezt a kapcsolatot. S ez az eszköz, ez a kapcsolat, ami tők élő és ami a szülők és a tanárok között sok esetben van, az, arra alapozni kell. Tehát azt használni kell, mert máshogy nem működik.

K: De tanításban, vagy nem tudom, ez mennyire jut vissza hozzátok? Tehát hogy mennyire fejlődnek a gyerekek, vagy arra pont a rengeteg... Mert ez azért egy szociális attitűd az iskola részéről. Tehát hogy e mellett tudnak-e valamit? Továbbtanulnak-e utána a gyerekek, akik...

V: Igen, ez az érdekes, hogy tanulnak tovább és szép eredményeik vannak azoknak, akik eljutnak odáig. Tehát hogy azt te is érzed, hogy egy csomóan lemorzsolódnak a

továbbtanulás előtt, mert bizony betölti a 16-ot, 18-at, amikor végez a nyolcadikban. És már nem tanköteles. Tehát hogy van ez is, és vagy ugye kiesik, mert, mondjuk, családot alapít, vagy egy csomó minden miatt. Viszont akik eljutnak a nyolcig, azok meg továbbtanulnak. Tehát idén is van, aki a Gandhi-ba megy, de van, aki a Kodályba megy továbbtanulni a Hősök terei suliból, ami szerintem egy tök jó dolog.

K: Majd ott derül ki, hogy mit bírnak velük.

V: Igen.

K: Óvoda? Szóval az Óvoda utcai óvodába járnak többségében? Az jó.

V: Igen, igen. Ennek ugye ilyen financiális okai is vannak, hogy a gyerekek főleg oda, arra a területre járnak suliba, mert bérlet támogatást nem kapnának, és akkor nehéz azt megoldani. De van olyan család, aki kifejezetten lejárhatja, nem lejárhatja, hanem lentebbi suliba járhatja a gyerekét. Ide le, a meszesi tanegységbe, tehát. Mert ugye egy sulit, de megteheti, mert azt mondja, hogy... Ez egy nagyon érdekes dolog, és hűen tükrözi egyébként így Hősök tere – György-telep viszonylatában a kapcsolatokat, a családok közti kapcsolatokat, hogy hát ő ilyen cigányok közé nem járhatja a gyerekeit, mint akik fönt vannak Hősök terén. Mondja egy, ő maga is cigány származású családfő. Ő ilyen közé nem járhatja, úgy, hogy inkább lehozza minden nap. Az anyjuknak semmi más dolga, mint hogy lehozza minden nap a gyerekeket ide. Ez is egy érthető dolog.

K: És van oláh-beás ellentét?

V: Van.

K: Tehát ott, lent, a telepen is laknak vegyesen?

V: Igen. Tehát beás-kolompár ellenét van. Van tehát ezernyi, millió ellentét, családok közti ellentétek, ilyen kis klánok közti ellentétek, akik összeverődnek egy-egy megélhetési forma gyakorlásáért. Tehát hogy vannak, vannak rendesen. Ezek tök mesterségesen gyártott dolgok. Tehát biztos vagyok benne, hogy igazából nem a beás-kolompár ellentétről szól, ami szintén egy mesterséges dolog.

K: És mivel foglalkoznak az oláh cigányok? Tehát hogy van valami külön, amivel ők foglalkoznak, vagy ezt nem lehet?

V: Ezt most már nem lehet, tehát hogy itt megélhetési dolgokról beszélünk. Itt arról beszélünk, hogy mindegy, hogy tradicionálisan, mondjuk, az oláh cigányok foglalkoztak a fémmel, itt most mindenki, aki tud, az vasazik. Tehát hogy amit össze lehet szedni és el lehet adni vagy le lehet adni a MÉH telepen, azt mindegy, hogy beás vagy kolompár vagy romungró vagy magyar vagy román, mert van minden a telepen, csinálja, mert megélhetés. A gombászás ugyanígy, a gyógynövények gyűjtése ugyanígy. Tehát ez most már annyira nem maradt meg ilyen tradicionális mesterségnek.

K: Közösségi érzés van a György-telepen?

V: Minimális, minimális.

K: Összejárás valakik között?

V: Abszolúte nem. Tehát valakik között van. Igen, egy-egy család között, egy-egy

nagyobb család között, mondjuk, van. De én nagyon-nagyon úgy érzem, hogy ezek is ilyen érdekek mentén szerveződő kapcsolatok. Tehát mikor éppen van, mikor éppen nincs, vagy annak most kicsit több van, akkor... Tehát hogy tökre érdekek mentén szerveződik a konfliktus is, de az összejárás is vagy a barátkozás is.

K: Szerinted a politikai mező... Tehát van ugye képviselője a területnek. Tudna valamit tenni? Vagy mit lehet itt várni a, mondjuk, a városnak a különböző osztályaitól, tehát a szociális, a lakás, szóval milyen a viszony?

V: Hát, hogy történjen valami. Tehát nagyon-nagyon nehézkes az eljárásrend, évek óta küzdünk azzal, hogy legalább a családok legalizálva legyenek lakhatás szempontjából, hogy bizonyos jogok is megillessék őket a kötelezettségeik mellett. De hogy egyáltalán... Tök jó lenne, ha végre valaki... Persze mi is megtehetnénk, csak mi nem erre szerződünk. Tehát hogy mi nem azért vagyunk ott, hogy fölmérjük a területet, meg számadatokat szolgáltatassunk, meg ilyesmi. Hogy ha végre valaki pontosan meg tudná azt mondani, hogy mi van lenn. És nem csak számokkal, hanem tényleg azzal, hogy... Tehát hogy összeérjen egy csomó adatbázis. Mert mindenki csinál külön kis felmérést, mert sokan, mert jó terület. Meg hát nem is tudom. Mert most ezek a dolgok így indulnak, tehát hogy most tök ilyen nagy változások vannak, úgy, hogy én bízom benne, hogy létrejön ez a szolgáltatói kerekasztal is. Tehát hogy a területen jelen lévő szolgáltatóknak lesz egy egységes protokollja erre.

K: Ezt kihozza létre?

V: Ezt most az Origo Házások csinálják, tehát hogy ez egy jó része a dolognak, hogy ha velük lehet normálisan tárgyalni. Tehát hogy ne mindig egy-egy szervezet egy-egy családdal rohangáljon, mondjuk, az EON-hoz, hanem akkor ennek legyen egy közös protokollja, és akkor a családsegítők éppúgy tudják használni ezt az eljárásrendet, mint, mondjuk, mi. Hogyha, mondjuk, egy családnak problémája van például az EON-nal vagy ilyesmi. Úgy, hogy ez jó lenne. Hát nem tudom... A város meg... Azért ennek vannak ilyen anyagi fedezetei is, tehát van egy olyan része a dolognak, amihez nem kéne pénz, hanem ami tényleg ilyen hozzáállás, meg hatékonyabb kommunikáció, meg ilyesmi. Meg egyáltalán, hogy tudják, hogy hol van az a terület és hogy itt milyen körülmények között élnek családok. Kicsit az ő kommunikációjukon is változtatni kellene, mert sokszor nem értik meg az ott lakók, hogy mi történik. Hát ez most szégyen, nem szégyen, de nem értik meg, és a városnak, vagy hát inkább azt mondom, hogy sok hivatalnak érdeke, hogy szinte ne kommunikáljon, hogy ez érthető legyen. Néha nekem is gondot okoz, pedig van három diplomám, tehát hogy így nem tudom, hogy... Mindegy, ez tényleg egy problémás dolog. A másik viszont pénzüggő. Tehát az, hogy azért a házakba... Le kell bontani, amelyiket le kell bontani, tehát amelyik életveszélyes, de minimális ráfordítás azért kell. Tehát hogy a családok nem képesek... Amire képesek önerőből, azt megteszik. Tehát hogy nekem senki ne mondja, hogy azt ők nem teszik meg, megteszik. meg megteszik évente a tisztasági festést, nagyon sok mindent, de vannak olyan szerkezeti javítások, amiket egyrészt nem tehetnek meg, mert nincsen hozzá jogosultságuk. Egy évet kell várni arra, hogy a PVV Zrt. kiadja a munkát egy vállalkozónak. Tavaly nyáron tettem, az egyik család, bejelentést, hogy omlik le a vakolat. Ők bérlők, tehát ők rendes, minden évben vagy kétfévente újított lakásbérleti szerződéssel rendelkeznek, fizetnek mindent, tehát mondhatjuk azt, hogy ideális kliensek, és egy évvel később jön ki a vállalkozó, hogy na, végre megkapta, ki lett neki adva a feladat. Tök mindegy, mert a család már

ráköltötte azt a 60-70-80.000 Ft-ot, hiszen ők áznak be, ők penészesednek, náluk esik le a fal és lassan lát ki rajta, tehát hogy...

K: Nincs visszatérítés?

V: Nincsen, hát ilyen nincs.

K: És ti miből gazdálkodtok? Tehát hogy van ez? Igény szerint? Költségvetési terv van? Szóval hogyan?

V: Van, van, de szerencsére ez azért kezelhetjük rugalmasabban, tehát ez egy viszonylag rugalmas költségvetés, mert nem tudhatjuk... Tehát hogy nekünk épp úgy kell reagálnunk, vagy tudnunk kell reagálni olyan igényekre, amikre, mondom, például a családsegítő nem tud. Hogy ha egy család bajba kerül és azonnal gyógyszer kell a gyerekeknek, akkor nekünk mindig legyen arra egy kis elkülönített pénz, hogy például azt a gyógyszert ki tudjuk váltani. Vagy ha menni kell az asszonnyal ügyeket intézni, és ő esetleg nem tudja megvenni a buszjegyet, mert hónap vége van, mert még legalább egy hét, amíg jön a pénz, akkor, akkor tudjunk neki buszjegyet venni, és együtt bemenni a városba. Most ezek csak ilyen példák, de érted. Tehát hogy kell ez a ...

K: Rugalmasan. És hogy van ez financiálisan. Tehát hogy ti, te kéred, vagy van egy kereted, vagy itt a Csilla Házból, ahol ...

V: Hát igen, ez Málta és város együtt. Igen, mert ugye a város is támogatja ezt a programot. Most már, azt hiszem, a működése óta mind a négy évben, de három éve biztosan.

K: Valamennyi pénzt ad?

V: Igen, igen, ad.

K: Havonta vagy egyben?

V: Hű, ezt nem tudom, de szerintem...

K: Valahogy ezt úgy odaadják.

V: Három-négy részletben adhatja. Szerintem nem utal át egyben pénzeszközt a város. És ... De ezt úgy, hogy előre be kell nyújtanunk egy költségvetést. Tehát hogy mire fogunk... A rugalmas pénzek, tehát ami így, mondjuk, egy gyógyszerre vagy buszjegyre, az általában Máltai részről van, mert onnan tudunk ilyen dolgokat könnyebben ... Tehát hogy amiket nem tudok előre kikalkulálni, hogy na, ebben az évben mennyi buszjegy kell. Tehát én különíthetnék el egy hatalmas nagy keretet, de ha nem tudom kihasználni, akkor az a város felé megmaradna, az a pénz. Hogy ha alul lőném és ugye sokkal több kellene, akkor pedig nem tudnám hova elszámolni azt a sok buszjegyet, vagy egy ... Vagy, mondjuk, júniusban azt kéne mondanom, jó, akkor most decemberig nem megyünk sehova, mert nincsen buszjegyre pénz. De enni lehet, amennyit akartok, mert arra még van rengeteg pénz. Igen. Érted. Tehát hogy a merev költségvetésnek sajnos egy ilyen program, az, az a kettő együtt nem működik.

K: És hogy képzeled el a Málta jövőjét itt?

V: A telepen?

K: Igen. Tehát hogy mi a ti feladatotok? Vagy lehet-e majd váltani feladatot? Vagy mit vállalnátok be egy ilyen komplex feladatstruktúrából?

V: Sok mindent megtanultunk az elmúlt négy évben, tehát sok mindenre képesek vagyunk. Itt most nem csak arra gondolok, hogy ha kell, akkor haját vágunk, ha kell, akkor füvet nyírunk. Tehát hogy mikor mi a segítség, mert ugye azért ez egy nagyon fontos eleme volt ennek a programnak, hogy nem, nem 100%-ig didaktikus. Tehát nem én megyek oda, mint egy jó kis középosztálybeli arc, az egyetemről szabadulva, aki majd megmondja egy ilyen családnak, hogy na, öreg, ezt kéne máshogy csinálnotok, ezt meg ezt így kéne csinálnotok, és akkor hú, de frankó lenne nektek, hanem azért próbáljuk azt elérni, hogy az emberek egyáltalán tudják megfogalmazni azt, hogy mi számukra a segítség. És ugye ilyenkor nagyon sokan azt hiszik, hogy hát pénz. A pénzzel meg lehet oldani ezeket a dolgokat. Messze nem. Tehát hogy erről órákat lehetne mesélni, hogy mennyire nem a pénz a megoldás ezekben a problémákban. De hogy mi az ő problémájuk, hogyan gondolják el a segítséget, fogalmazzák meg, és aztán tudjanak segítséget kérni. Ami egyébként egy nagyon-nagyon nehéz dolog. Tehát ha ezt végiggondoljuk, akkor, akkor én azt gondolom, hogy segítséget kérni, az az egyik legnehezebb dolog ebben az egészben. És hogy akkor meg is kapják ezt a fajta segítségnyújtást. Tehát nekünk is mindenképp fejlődnünk kell, legalábbis kellenek új tevékenységek, de nem szabad, hogy elfelejtsük, hogy ... az egyszerűséget, amivel mi odamentünk. Tehát hogy ez, a mi programunk soha nem akart több lenni, mint hogy ott vagyunk, és hogy igenis próbálunk egy nagyon komoly szakmai célkitűzés mellett, de a mi módszereinkkel segítve az ott élő családoknak egy minimális biztonságot nyújtani.

K: Van kapcsolatotok a többi Jelenlét Programmal? Tehát...

V: Van, van, nekünk a Máltán belül egy nagyon komoly szakmai együttműködésünk van a többiekkel, mert hogy most készült erről egy kicsit ilyen módszertani tankönyv is. Tehát lesz majd ennek írott verziója is, de most, az elmúlt félévben nagyon aktív volt ez a kapcsolat. Kell is, mert sokat tudunk egymás hibáiból tanulni. Tehát hogy ki, mibe futott még bele.

K: És az István-aknán dolgozók, ők kapnak valamiféle felkészítést vagy segítséget vagy ... Szóval kell-e egyáltalán? Tehát odamentek négyen-ötten, ott dolgoznak veled ...

V: Nem. Ez nagyon érdekesen alakult. Tehát Tomi meg én kezdtük el ezt a programot 2007-ben. Mi nem tudtuk. Tehát hogy mibe vágunk bele. Úgy, hogy ... És ugye akkor még a többi Jelenlét Program is gyerekcipőben járt, az ország más részein, egy-két éve mentek. Tehát hogy nekünk ... Én azt gondolom, hogy az sokat segített, hogy nem volt előre elmondva meg megbeszélve, hogy miket kell csinálni szigorúan, miket nem csinálhatunk, hanem mi azért tágíthattuk a határainkat, meg kialakíthattuk. Tehát hogy sok minden rajtunk múlt, és ez a kreativitásunknak csak jót tett. Tehát hogy volt egy olyan iszonyatos kreatív energiamentiség ebben a programban az elején, ami ... Aztán később persze ez enyhült, vagy ez csökkent, mert ugye azért nem tudunk mindent megvalósítani. Tehát tök jól ki lettek ezek találva és ezek mennek is. Nem annyira látványos dolog a fönntartása, tehát hogy sok támadás éri a programot, mert hogy nem fejlődik, meg minden. Ember lenne a talpán, aki fönntartja ezeket a dolgokat. Tehát hogy nem elég megálmodni és kitalálni, hanem bizony működtetni kell, ami

szintén sok energia. És aztán akik még dolgoztak a programban, akik közül sajnos egy már nincsen velünk, ők önkéntesként kezdték, tehát nagyon érdekes volt egy cigány származású lány, szociális munkás. Ő valami hihetetlen elszánt módon két nyarat is lenn töltött a telepen velünk. Reggel nyolctól délután négyig-ötig, tehát full főállásban, nem kötelező gyakorlatként. Tehát nem az a nyári gyakorlat, ami miatt jönnie kell, hanem ő full, full, ilyen önkéntes munkában. És akkor az első adandó alkalommal, amikor pályázati keret volt rá, akkor fölvevük őt dolgozni, mert ... Szinte indirekt módon mindenkit megismert, tudta, hogy hogyan működik az egész, tehát tök jó volt, de ő sajnos már így személyes okok miatt nem tudott maradni tovább a programban, tehát ő egy év után elment tőlünk. És aki most még van, ő fiú, ő szintén ugyanígy, tehát ő önkéntes, aztán akkor hadd csinálja itt a szakmai gyakorlatát, szoc. munkán és akkor utána itt maradt. Tehát hogy őt is tudtuk pályázatból, pályázati keretből foglalkoztatni. És amikor annak a pályázatnak vége lett, akkor pedig a Málta vette őt föl szerződéssel. És akkor így vagyunk most hárman, és hát ugye a legújabb szerzeményünk ... Ő egy nagyon érdekes kísérletnek az alanya, mert hogy ő a telepen él, a telepen is született, lehetősége volt továbbtanulni, tehát van szakmája, szülésznő lett. És ezt a tudását fogjuk most használni. Nagyon ... Nem lesz egyszerű, mert ezt a lányt sok mindentől meg kell védeni. Tehát hogy ő ott él, és ezt nem szabad elfelejteni, hogy neki teljesen más a viszonya az ott élőkkel. Tehát erre kell építeni, hiszen ő olyan dolgokat tud átadni nekik, és neki kifejezetten így a kicsi gyermekekkel, csecsemőkkel való foglalkozás, az ő anyukájukkal való foglalkozás lesz a munkája. Tehát hogy építeni kell arra, hogy ő oda született és van egy hihetetlen bizalmi légkör. Viszont védeni is kell, tehát hogy ... Mivel ő ott él, ezért egy csomó dolgot nem tehet meg. Tehát ő családokkal ne foglalkozzon, családkísérést ne csináljon, hiszen nem tud eljönni onnan. Mert mi hazamegyünk. Tehát mi délután négykor-ötökör hazamegyünk onnan és máshol élünk. Érted, tehát van ez a távolság. Neki ez nincsen meg. Tehát hogy nála ... Most érezzük magunkat képesnek erre, hogy négy év után be merjük vállalni azt, hogy őt meg is tartjuk, de használjuk is az ő erőforrásait.

K: Utolsó kérdésem. Kell-e félni Gyögy-telepen? Tehát az embereknek kell-e, az ott élőknek vagy az odamenőnek félnie az emberektől?

V: Jelen van az agresszió. Tehát, ezt, nem fogom azt mondani, hogy nem, de ez hozzáállás kérdése. Tehát én azt gondolom, hogy ha valaki lemegy huszadmagával fotózni a lent található nyomort, akkor ne lepődjön meg, hogy ha legalább verbalitás szintjén nem fogják számonkérni, hogy mit csinál. Tehát én azt gondolom, hogy nekem sem esne jól, hogy ha a kisvárosi kertészes részes területen a házak környékén valaki el kezdene matatni, ahol például én élek. Tehát nekem sem esne jól. Miért gondoljuk, hogy ezek az emberek arra születtek, hogy ezt elviseljék, hogy őket ott fotózzák, hogy megnézzék a nyomorukat, amit inkább takargatnának, mintsem, hogy kitegyék nagy plénum elé. Arról nem is beszélve, hogy rengeteg rossz szájízú és hazug és féligazságokat mondó újságcikk jelenik meg a területről, ami túloz, ami hol bagatellizálja, hol egy kicsit elromantikázza az ott lévő helyzetet. Az Emberek már nem szeretik, tehát hogy amikor szembesül azzal, hogy bejelentkezik egy munkahelyre, és megnézik a lakcímkártyáját, és jézusom, maga Gyögy-telepen lakik, akkor inkább hagyjuk. Pedig lehet, hogy átugorja az etnikai előítéletet és azt mondja, hogy jó, cigány származású a jelentkező, ez nem okoz gondot, ja, de ráadásul még Hősök terén is lakik, na hát akkor ez már biztos, hogy nem. Tehát hogy ez egy dupla kereszt. És én azt gondolom, hogy a médiának ebben hatalmas nagy szerepe van, hogy ez sajnos így alakult. Na, mindegy, most messze mentem, de hogy kell-e félni? Voltak nekünk is konfliktushelyzeteink, így utólag már tudjuk az okát, hogy hogyan lehetett volna

másképp csinálni. Cél nélküli erőszaktól nem kell tartani. Tehát attól, hogy most valaki lemegy magadmagával vagy egymagában, mondjuk, és bekopogna valahova, hogy ő most szeretne kérni egy pohár vizet, akkor nem fogják levágni a fejét. Tehát hogy hiába vannak ilyen izé, kannibálok laknak György-telepen típusú városi legendák, ez egy vicc, tehát ez egy hülyeség.

K: Uzsora?

V: Van. Elég rendesen van. És meg is nyomorítja a lent élő családokat, ja.

K: Rendőrök, polgárőrök járnak-e? Segítenek-e valamiben? Vagy ők csak ügghöz mennek?

V: Hát, általában igen. Hogy ha ki vannak hívva, én úgy hallottam, hogy azért járőröznek is lent. Mi azért ritkán látjuk, tehát munkaidőben. Lehet, hogy esténként lemegy egy járőr, nem tudom. Így elmondások alapján azt mondják, hogy szoktak lejönni rendőrök, nem tudom, hogy egy erősebb rendőri jelenlét, az szükséges-e. Más. Szerintem György-telep sokkal nyugisabb egyébként, mint Hősök tere. Tehát Hősök terén, ugye ott nagy tér is van, ott van a bolt, ott van a kocsmá, sokan isznak közterületen. Teljesen más konfliktusok vannak. Tehát ott vannak ilyen balhék. A telepen sokkal-sokkal ... Teljesen más formái jelennek meg az agresszióknak. Tehát ott azért a családon belüli erőszak, ami azért, egy-két családnál tudjuk, hogy jelen van. Tehát az egy élő dolog. Meg ilyesmi, de nem ez a kimegyek közterületre szeméremsértő módon, meg mit tudom én, ami mondjuk fönt, Hősök terén sokszor ugye a pia miatt jelen van.

K: Jó. Köszönöm szépen.

16. sz. Interjú:

Interjúalany: PMJVÖ Esztergár Lajos Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Meszesi Egységének munkatára (BT)

Kérem, mutassa be az intézmény tevékenységét, a rendelkezésre álló anyagi és humán erőforrását.

„A gyermekjóléti szolgálat történetét 1997-ben hívták életre, amikor megalkották a gyermekvédelmi törvényt. Azóta létezik ez az intézmény is. Én már lassan 4 éve dolgozom a Gyermekjóléti Szolgálat Meszesi Egység Gyermekjóléti Szolgálatának családgyógyozójaként. Hozzánk tartoznak a környékbeli települések is, mint pl. Hird, Vasas, Somogy. Azt a legnehezebb megfogalmazni egyszerűen, hogy mivel foglalkozunk. Legegyszerűbben azzal, ami a törvény által előírt feladatunk: gyermekek védelme, prevenció, javaslattevés hatósági intézkedésre, családgyógyozás. 10-en dolgozunk, mint gyermekvédelmisek ebben az egységben.”

Milyen esetekkel foglalkoznak ebben az intézményben?

„Nagyon széles a skála. Tehát itt az iskolai jelzésektől kezdve (magatartási problémák, iskolai hiányzás) a fiatalokú bűnelkövetőktől az otthonról való eltűnésig, tehát nagyon széles a skála. Mivel minden olyan intézménynek, amely kapcsolatba áll gyermekekkel, jelzési kötelezettsége van a gyermekjóléti szolgálat felé is, ezért gyakorlatilag a bölcsödétől egészen az iskoláig, a kórházaktól az óvodáig bárhol kaphatunk jelzést és akkor meghatározott módon ugye nekünk arra reagálni kell, lépni kell, meg kell tenni a megfelelő intézkedéseket. Ugyhogy nagyon széles a skála, nagyon sok helyről is kapunk jelzéseket. Mondok egy példát is erre. Ugye most nagyon népszerű lett az iskolai 50 órás hiányzás történet. Ugye 10 órától, 30 órától és 50 órától az iskolák jelzést küldenek. Amikor megkapjuk a jelzést a 10 órától, mi már föl vesszük a kapcsolatot a szülővel és ugye föl hívjuk a figyelmét a további hiányzás következményeire. Amikor a diák eléri az 50 órás hiányzást, a jegyző automatikusan védelembe veszi a gyermeket, gyakorlatilag ezzel nekünk különösebben nem kell foglalkoznunk. A védelembe vételen kívül elvonják a családtól az iskoláztatási támogatást. De gyakorlatilag mivel védelembe vételre került sor, az egy szorosabb együttműködést ír elő a család részére is és a gyermekjóléti részére is, ezért úgymond állományba kerül a család, rendszeres családgyógyozás folyik és ún. prevenció munkát próbálunk végezni, annak érdekében, hogy a következőkben ne késsen az iskolából és ne legyenek hiányzásai, hogy meg lehessen szüntetni ezt az egész történetet (a védelembe vételt). De ugyanígy, ha a rendőrségről érkezik egy jelzés, pl. családon belüli erőszak vagy gyerek eltűnése, hasonlóképpen működik, azaz nekünk minden esetben fel kell vennünk a családdal a kapcsolatot. És esete válogatja, hogy mi lesz a későbbiekben.”

A jelzésen kívül van-e más módja is annak, hogy a család kapcsolatba kerül a gyermekjóléti szolgálattal?

„Így van, van. Önkéntesen is bejöhetnek, a szülő bejöhet, de ez ritka. Ezek általában gyerek eltűnése (de ilyenkor a rendőrség jelez), vagy magatartás problémák (de azt meg általában vagy az óvoda vagy az iskola jelzi). De van olyan, hogy jogi esetekben kérnek segítséget szülők, válás, gyerekelhelyezés, gyerektartás ügyben. Inkább jogi esetekhez való segítség miatt jönnek be önkéntesen a gyermekjóléti szolgálathoz. Más esetekre nem nagyon emlékszem, hogy önkéntesen bejönnének hozzánk.”

Milyen anyagi és humán erőforrással rendelkezik a gyermekjóléti szolgálat?

„Maga a finanszírozás számomra átláthatatlan, hiszen az önkormányzat határozza meg az éves költségvetés, amelyről nekem fogalmam sincs. Mi csak úgy értesülünk róla, hogy lehúzzák a különböző igényléseinket. Az épület adottságai sem reálisak, mert pl. több interjú szoba kellene. Lehetnének jobbak is a tárgyi feltételek (újabb számítógépek, több számítógép, hogy ne kelljen sorba állni az adminisztráció elvégzéséhez), de a munkánkat el tudjuk végezni. Esetlegesen egy intézményi gépjármű létének szükségességéről néhány szót: Ahogy már említettem, pl. Hirdre is ki kell menni, meg Vasasra. Amikor krízis van és gyorsan kell intézkedni, jussál ki pl. István-aknára vagy akárhova gyorsan gépkocsi nélkül. Ilyenkor mennek a telefonon, mivel nekünk nincs intézményi gépjárművünk, hogy ilyenkor ki tud segíteni. Nem tudom, hogy ettől hatékonyabbak lennének-e. Lehet, hogyha többen lennének, mivel nagyon magas az esetszám. Törvényben meg van határozva a limit, én úgy tudom, hogy ez 25 család/családgondozó, de nálunk ez most, hogy 10-en vagyunk 40 család/családgondozó. Nem csak ez a fontos, hiszen ez családot jelent. Van olyan kollégám, akinek 100 fölötti gyerekszám van így. De az átlag kb. 70-80 gyerek/családgondozó. Adott esetben (nem mindig) ez 70-80 különböző problémát is jelent, mert egy családon belül van több gyerek, az egyiknek magatartás problémája van, a másik bűncselekményt követ el, a harmadik iskolába nem jár. Függetlenül attól, hogy közös a család, minden gyerek esetében különböző intézkedéseket kell tenni. Biztos jobb lenne, ha többen lehetnénk.”

Ekkora esetszámmal hogy tudja a munkáját végezni egy családgondozó?

„Végül is minden családgondozó másképp dolgozik, más rendszer szerint, mindenki saját magának alakítja. Ebben szabad kezünk van, de azért alapellátott családdal illik havonta egyszer találkozni. Hogy ez úgy történik, hogy mi megyünk ki, vagy megbeszéljük velük, hogy ők jönnek be ezt meg lehet beszélni. Védelemben vétel esete szorosabb együttműködést igényel, ekkor 2 heti rendszerességgel megyünk ki, de ott is meg lehet beszélni, hogy mi megyünk ki, vagy ők jönnek be. Ez esete válogatja, hogy hány hetente, vagy esetleg heti kétszer találkozunk. Ez az adott problémától függ. Aztán ahogy oldódnak a problémák és rendeződik a helyzet, akkor lehet kicsit lazábbra engedni.”

Mennyire ismert az emberek számára a gyermekjóléti szolgálat és munkája?

„Azok, akikkel kapcsolatban állnak, azok tudják, ismerik a munkánkat. Már csak azért is, mivel kapcsolatban állunk, ha a kezdetben nem is, de kicsit később már biztos, hogy tudják, hiszen beszélünk róla rendszeresen, hogy mi az, amiben mi tudunk segíteni, mi a szerepünk ebben a kapcsolatban. Az újonnan bejövők nem mindig, vagy legalábbis nem teljes egészében tudják, nem világos előttük, hogy mi a gyermekjóléti szolgálat. Nem tudják, mi a különbség a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálat között, mivel még nem voltak velünk kapcsolatban. De akikkel kapcsolatban vagyunk vagy voltunk, azok tudják.

Az, akinek tudunk segíteni a problémáján az pozitívan íté meg minket és többször is visszajön hozzánk segítséget kérni, ahol zűrösebb a helyzet és mondjuk már a hatóságot is be kell vonni (mi teszünk javaslatot a hatósági intézkedésre és ezért mi vagyunk a „mumus”), azokkal a családokkal sokszor hadakozunk, ők nem mindig szeretnek minket.”

Min múlik, hogy vannak, akiken tudnak segíteni és vannak, akiken nem?

„Van, hogy problémafüggő. Sokszor azt gondolják a kliensek, hogy bejönnek ide, elmondják a kis problémájukat, mi felvesszük a telefont, felhívunk valakit és aztán a probléma el van rendezve. És sokszor így is jönnek be, hogy mondják, hogy akkor legyen szíves nekem elintézni és föl hívni azt és azt. De a gyakorlatban nem így megy. Hogy mondjak egy példát. Általános és központi probléma a kliensek körében a lakás probléma. Ekkor úgy jönnek be, mert hogy őket elzavarták a lakásosztályról és hogy mi most akkor telefonáljunk és intézzünk, szerezzünk nekik lakást. De ez nem így működik. Szoktuk mondani, hogy cipőt a cipőboltból, lakást a lakásosztályból, mert azért ide hiába jön, ebben mi nem tudunk segíteni, nincs befolyásunk ebben, erre. Előfordul, hogy a lakásosztály egy-egy hozzájuk sűrűen bejáró kliensről tájékoztatást kérnek, és akkor mi elmondjuk, amit tudunk róla. Szoktunk terepen is találkozni velük, de hogy tudják-e, hogy mi van itt, nem tudom.

Elég széles a spektrum, amiben tudunk segíteni, nem mindenben, és ami a személyfüggő benne, hogy nem mindenkinek. Más helyett nem csinálunk meg semmit. Azt gondolom (én még így tanultam meg a szakmámat), hogy nem helyette, hanem mellette, mögötte, de más helyett nem csinálom meg. Bejön, segítséget kér a kliens, mi elmondjuk, hogy melyik az az útvonal, amelyen a problémája megoldásához hozzájuthat, segítünk is benne, de helyette nem tudjuk megoldani. De ez családgondozó függő is talán. Ezt látni is lehet: akit ellepi a munkája, meg összeomlik az az a típus, aki mindent megcsinál a kliense helyett. Én nem.”

Véleménye szerint milyen a megítélése a telepiek körében a gyermekjóléti szolgálatnak?

„Ismét azt kell mondanom, hogy esetfüggő. Van olyan eset, amit szépen végig tudunk vinni és aztán van sikerélmény a végén, pozitív, le tudjuk zárni, kész, megoldódott minden és le van zárva. Nagyon sokszor viszont nincs ez. És hogy ez miért van? Nem biztos, hogy meg tudom mondani. Az egyik ok biztos, hogy az lehet, ami a szociálpolitikában van az a tétel, hogy a szolgáltatást azt helybe kell vinni. Vannak főnt az INDIT Közalapítványosok a Tér közösségi szolgálattal Hősök terén. Ők odavitték a szolgáltatást és azt látom, hogy bizonyos dolgokban sokkal hatékonyabbak. Pl. sokkal jobban elfogadják őket. Mert megvan szinte a napi kapcsolat, mert ott vannak velük együtt. Ugyanúgy, mint a Máltások, akik meg még közelebb vannak hozzájuk azáltal, hogy lementek egy programmal György-telepre. Azt látom, hogy ahhoz, hogy eredményesek tudjunk lenni, nagyon fontos, hogy a bizalom meglegyen, meg az elfogadás. Mi egy kicsit itt intézményesítve vagyunk. Mi egy intézmény vagyunk, ezért sokszor összemosnak bennünket a hatással is, nem is nagyon értik, hogy mi a hatóság meg nem hatóság. Mi a „mumusok” vagyunk egy picit, akik azért jönnek, hogy elvegyék a gyereket, meg ilyeneket kapunk a fejünkhöz. Viszont azoknak, akik meg ott vannak, sokkal jobb a kapcsolatuk a kliensekkel, az emberekkel. És lehet, hogy nem azért, mert ott másabb emberek dolgoznak, hanem azért, mert ott vannak a közelükben és látják őket nap, mint nap és megérintheők, bármikor szóba lehet velük állni. De valahol ez is biztos benne van abban, hogy hatékonyabbak is tudnánk lenni egy kicsit, ha nem lenne ez a történet ennyire bürokratizálva. És biztos, hogy millió oka van, ha esetleg nem vagyunk annyira hatékonyak, de ez is esetfüggő. Összességében nézve az is biztos belejátszik, hogy sok eset van, tehát nagy esetszámmal dolgozunk, nem tudunk egy-egy problémára annyi időt fordítani, amennyit jónak találnánk. Az is biztos, hogy az intézményi háttér nem annyira profi, nem annyira kiépített, hogy kevés a gyerekekkel dolgozó egyéb szakember, ahová adott esetben eljuthatnának (pl. van,

hogy a Nevelési Tanácsadóba kapott időpontig fél évet kell várni, hogy a gyereket kivizsgálják). Az 1997 óta eltelt 14 év azt mutatja, hogy gyerekcipőben jár a szakma.

Az adminisztrációt három felkiáltó jellel emelném ki. (Idő, energia, veszteség.)”

Véleménye szerint melyek a telep legnagyobb problémái?

„A főbb problémák nem fontossági sorrendben, amelyek nagyjából eszembe jutnak: rendezetlen lakhatási jogviszonyok (egyszerűen követhetetlen, hogy ki, hol lakik, milyen jogcímen lakik), munkanélküliség, alacsony iskolázottság (ugyanakkor vannak ellenpéldáim is arra, hogy alacsony iskolai végzettségű szülők onnan legalulról képesek kitermelni, mert gyermekük a Leöwey Gimnáziumba jár, azaz nagyon jó felé haladunk, bár ilyen példa nem sok van), szenvedélybetegség (nagyon sok fiatal szipózással tölti a mindennapjait). A problémák megoldásának alapja a munka lenne. Munka kell.

Ugyanakkor azt is be kell látni, hogy van, aki nem akar dolgozni. Azért próbálkoznak, de hát van olyan, aki odamegy, és azt mondja, hogy én vagyok az Orsós Zoltán és azt mondják neki, hogy akkor viszont látásra. Van ilyen is, de ezek a szélsőséges történetek. És hát alapvetően annyira nem igaz, hogy nincs munka, mert alkalmi munkák azért vannak. Hogy a többség dolgozik-e alkalmi munkát, vagy sem, azt nem tudom megmondani. Az én családjaim közül a többség nem végez még alkalmi munkát sem. Van olyan, aki nem akar. De van olyan anyukám, aki egyedülálló és nem tud elmenni dolgozni, de vannak rokkantnyugdíjasok, akiknek valamilyen egészségügyi problémájuk van, de olyan, aki nem akar dolgozni, az a kevesebb, persze nem mondja ki nyíltan, de tudod azt, hogy mi van mögötte. Hát meg egyébként sem nagyon van munka, azt mondják, nem tudom. Most talán, hogy beindul a közfoglalkoztatás, de nem tudom, hogy egyáltalán már beindult-e és hogy ez a program mennyire fogja föl szívni ezeket az embereket, nem tudom. Most van ez a szigor is, hogyha nem megy el dolgozni, akkor pénzt (bérpótló juttatást) sem fog kapni, hogy ez mennyire lesz ösztönző, nem tudom. Van szándék az emberekben, hogy menjenek dolgozni, de azt mondják, hogy nem kapnak munkát.”

Hogy látja a telep jövőjét?

„Hogy szépen fogalmazzak ez a transzgenerációs hatás érezteti, hogy jelen van. Legyünk jóindulatúak. Induljunk ki abból, hogy szeretne dolgozni, de nem kap. Most teljesen mindegy, hogy miért nem kap, nincs munka, vagy valami más miatt nem. És aztán ebbe sokan belefáradnak, jön az alkohol, meg egyéb problémák és a gyerek ezt látja, erre szocializálódik, és elvileg arra lennének, hogy próbáljuk ezeket a veszélyeztető körülményeket enyhíteni, megszüntetni. Nagyon fontos lenne, hogy ezek a gyerekek más mintát lássanak. Olyat, hogy apa, anya fölkelnek reggel és elmennek dolgozni, mi elmegyünk az iskolába vagy az óvodába. Ez az ideális család, ahogy elképzelem az ember. De ott lent (a telepen) nem ez van. Illetve nemcsak ott van így. Ebben nő fel a gyerek. Nem minden családban érték a tanulás, nem minden családban ismerik azt föl (pláne hogyha a szülők is úgy szocializálódtak), hogy a tanulás esetleg kivezető út lehetne a gyerek számára abból, amiben ők vannak. Ezt nem sok szülő ismeri föl még akkor sem, hogyha az iskola igyekszik ezt közvetíteni, és ha velünk kapcsolatban vannak. Ennek az lesz a következménye (nem egyenes következménye), hogy a gyerekek lógnak a suliból és másfelé keresik az ő boldogságukat, boldogulásukat, érvényesülésüket. Aztán jönnek a galérik, a bandák és előbb-utóbb ott valami „becsúszik”.

Hogy mi változtathat ezen? Az iskola nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy pl. a gyerek szeret-e iskolába járni, vagy nem. Ha már szeret, az már egy jó dolog, még akkor is, ha kapásból nem ismeri föl, hogy neki ez jó lesz a későbbiekben, de ha már szeret oda járni, akkor talán már kevesebbet fog lógni, mert akkor nem akar lógni. Aztán van ez az állami szigor, hogy akkor megvonjuk az iskoláztatási támogatást (családi pótlék), bár azt kell mondjam, hogy 15-16 éves gyerekeknél az már semmit nem jelent, afölött már ennek semmi értelme sincs.

A média szerepe jutott még eszembe, amely befolyásolhatja a fiatalokat a családi szocializáció után. Olyan emberek vannak folyamatosan mutogatva a tévében, amit nem is értek. És ezek, mint pozitív minták vannak közvetítve az emberek felé. Bűnözők vannak sztárolva és még beceneveket is adunk nekik, majd filmet is csinálunk róla, pénz keresünk rajta.

A kortárs környezet szerepe is jelentős. Sokszor van, hogy elindul a gyerek egy úton, de egyszerűen olyan környezetben nő fel, ahol a többiek nem ezt sugallják. Ezeknek a srácoknak a kortárs kapcsolat nagyon számít, mert sokszor otthon nincs meg a szerető család érzése. Ezért máshol keresik a pozitív visszajelzést, amit a kortárs közegben talál meg. Sok olyan helyzet van, ahol a haverok térítik le az útról és ez ellen nincs orvosság.

A szolgáltatást helybe kell vinni. György-telep és Hősök tere is nagyon kiesik a belvárostól. Nem minden ember tudja megvenni a havi bérletet, de a 300 Ft-os buszjegyet sem, ha csak egy-egy alkalomról van szó. Onnan bejutni a belvárosba ügyeket intézni megoldható, de nem egyszerű a családoknak. Ha helybe lennének ezek, akkor hatékonyabb lenne. Gyakorlatilag mi is helyben vagyunk, de mi egy kicsit sok mögöttünk a bürokrácia. A Málta Szeretetszolgálatot és a Tér szolgáltatást említettem már, akiknek nincsenek olyan kötöttségük, mint nekünk. Minket a törvény szigorúan behatárol, ők civilek.”

Mit gondol az önkormányzat teleppel kapcsolatos munkájáról?

„A területi képviselővel jó viszonyban vagyunk, ha van valami ügy, keres mindet, illetve mi is kereshetjük őt, azt kell, hogy mondjam, hogy jó vele az együttműködés. Az önkormányzattal is jól együtt tudunk működni, jó a kapcsolatunk.”

Hogy látja az intézmény és a telep jövőjét?

„Ha a mi intézményünk jövőjét nézzük, azt kell, hogy mondjam, hogy fogalmam sincs, mert január 1-től változik minden. Hogy hogyan, azt nem tudjuk. Úgy gondolom, hogy szükség van ránk. Nagyon sok ember igényli a segítséget, egyre több ember érzi úgy, hogy ha nem áll mellette valami, akkor kicsúszik a talaj a lába alól. Kicsit olyan furán hangzik, hogy érdemes és értelmetlen, a szokásos történet, de vannak olyan emberek valóban, akik nem érdemlik meg még azt sem, hogy egy gyufaszálért lehajoljál nekik, ezt tudom, hogy tőlem furán hangzik, de sajnós a tapasztalat ezt mutatja, de természetesen a többség nem ilyen ember. Mindenképp szükség van ránk.

A telep jövője kapcsán úgy tudom, hogy van egy szándéknyilatkozat, amely arról szól, hogy 2013-ig ezt a telepet fel kell számolni. De ebben nem vagyok biztos. Ennek ellentmond egy kicsit, hogy tavaly fejezték be ott a csatornázást, amelyre irdatlan sok pénzt költöttek. Bár a víz nincs bevezetve a lakásokba. Ez a pénzen múlik és a szándék. Bár úgy érzem, mintha mostanában lenne valami mozgólódás, mintha valami elkezdődött volna. A telepen nagyon rossz állapotú házakat lebontottak, elköltöztettek belőlük lakókat és még most is zajlik ez a folyamat. Valami szándék látszik a

városvezetése részéről a tekintetben, hogy valamit szeretnének ezzel a helyzettel kezdeni. De nem tudom, hogy mi lesz a telep sorsa. Azt se tudom megmondani, hogy szerintem szüntessék-e meg, vagy sem. Az a baj, hogy annyira összetett a folyamat, hogy eldönteni, hogy integráció vagy szegregáció. Annak idején, amikor kirakták a romákat a város szélére, nem működött a dolog. Akkor most integráció jön, vigyük be őket? Nem tudom. Meg nem tudnám mondani, kitől hallottam, de a tévében mondta valaki, hogy „mi megpróbálunk segíteni, de hogy vajon megkérdezték-e tőlük, hogy ők mit szeretnének?”. Lemegyek az Orsós Lacihoz és mondom neki, hogy segíteni jöttem, de vajon megkérdezte-e tőle valaki, hogy ő mit szeretne. Most emeljük ki a családot a telepről, de a család akarja-e? Abban látok rációt, hogy szolgáltatásokat kell oda vinni és akkor nem biztos, hogy meg kell szüntetni. Ebben a formában valóban nem lenne jó, ha maradna. Ez nem is biztos, hogy György-telepre vonatkozik, hanem inkább a Hősök terére, ott is inkább csak ez a Péksor, Füst utca, ahol a problémákat szempontjából tekintve nagyon integrált, nagyon egy helyen van, ezek az elég súlyos problémák. György-telepről ezt kell, hogy mondjam, hogy Hősök teréhez képest is konszolidált. György-telep nem annyira problémás, mint Hősök tere ezen két utcája.”

17. sz. interjú

Interjúalany: BB. Györgytelepi lakos

- Hát igen, szenvedünk, mert itt senki nem törődik semmivel. Itt mindenki oda dobálja szemetet, ahova akarja. Ez az egyik gond. A másik a cigányság. Mi itt nagyjából kijövünk egymással. Összetartozunk, összetartunk, úgy 60-70 százalékban. ... Na most itt van a Máltai Szeretetszolgálat. Olyan, mint a kutya vacsorája, hol segít, hol nem.

Mi az, amiben segít?

- Hát itt van az, hogy mindig alá kell írunk nekik, ha hivatalos helyre telefonálunk. Néha foglalkoztatva vannak a gyerekek. Elviszik őket ide-oda, például tegnap piknikezni voltak. Olyan költségvetést írnak alá, hogy kiakasztott. Észbe akasztó, magyarul. Kivételeznek a gyerekekkel. Hol, mikor, milyen ruha van rajtuk. Meg hát itt vannak a csótányok.

Mi van a csótányokkal?

- Hát jönnek ki a falból. A vödröt, amiből iszunk le kell takarni, mert abba is belemásznak. Ha főzünk, nem arra kell vigyázni, hogy oda ne égjen, hanem arra, hogy az ételbe bele ne másszanak. Én irtózom tőlük. Úgy alszunk, hogy a gyerekeket védeni kell, hogy ne másszon rájuk a csótány. Patkánytól, kígyótól nem félek, de csótánytól irtózom. De lehet, hogy most végre elköltözünk, holnap megyünk lakást nézni.

Lehet, hogy elköltöztök?

- Igen így van, de nem minden áron. Én itt nagyon jól el vagyok. A cigányokkal itt el vagyok, de kannibálok közé nem akarok menni. Én egy kulturált ember vagyok, 12 osztályom van.

Hogyan van 12 osztályod?

- Hát úgy, hogy ugye abban az időben, ha valaki befejezte a 8 osztályt, tovább kellett tanulni. Én szakmunkásképzőt végeztem.

Mi a szakmád?

- Nyomdász vagyok.

És hol dolgoztál?

- Itt fent volt egy nyomda, ott dolgoztam. Abban az időben az ott dolgozó nők csináltak 60-70%-ot műszakonként, én csináltam 120 %-ot. Aztán mondták, hogy a tervet nem szabad túlteljesíteni, mert kibaszol az emberekkel.

Mióta laktok itt Györgytelepen?

- Úramisten, mióta is? Hát 25 éve.

Akkor hogy nézett ki ez a telep, akkor laktak még itt bányászok?

- Gyönyörűszép volt. Virágos kertek voltak itt mindenhol. Nem kellett bezárni az ajtókat sem., nem loptak egymástól az emberek. Segítettünk egymásnak, ha boltba mentünk, az öregek megkértek bennünket, hogy hozzunk ezt-azt, és mi hoztunk nekik.

Akkor az itteniek még a bányánál dolgoztak?

- Többnyire igen.

És hova költöztek a bányászok?

- Hát egy részük ugye azóta meghalt, a másik részük meg elköltözött jobb helyekre. Az öregebbek itt nem bírták már naponta járni ezt a 102 lépcsőt.

Te is dolgoztál a bányánál?

- Igen a szénmosóba.

És a bányától kaptad a lakást?

- Először a bátyámnál laktunk albérletben és utána kaptunk itt lakást.

Hány gyermeked van?

- 14.

Te most dolgozol?

- Nem, nem dolgozok. Háztartásbeli vagyok.

Miből áll össze a család bevétele?

- Kapjuk a gyerekek után a támogatást és hát a nagyobb gyerekek dolgoznak, én elmegyek vasazni, ide-oda, ha valami adódik. Lopni nem megyek, mert félek lopni.

Mekkorák a gyerekek?

- Van egy fiam, Ő 26 éves, kőműves, aztán a másik 23 és így tovább lefele. Az egyik lányom a Gandhi Gimnáziumba jár, a másik most végez majd itt az általános iskolába.

Milyen itt az általános iskola?

- Nagyon vegyes a kép. Van itt ebben az iskolában minden. Járnak ide terhes lányok, aztán sokan cigiznek, drogoznak, szexelnek, verekednek. Az a baj, hogy itt mindent szabad. Nem jó ez az iskola, nem jó édesapám.

Minden gyermeked ebbe az iskolába járt, illetve jár?

- Nem. Van az Ibolyka kislányom, ő koraszülött volt, most mindig az Éltes Mátyás iskolába kell vinnünk. Csak mondom Neked, hogy a busz oda vissza naponta 880 volt. Mert ugye két busszal tudunk csak innen Uránvárosba eljutni.

Kik azok, akik Nektek segíteni tudnak?

- Megmondom őszintén, az Andrásék azok, akik segítenek. Ott vannak fent Hősök terén, ez az INDÍT Alapítvány.

- Az az igazság, hogy ha én a mi helyzetünkről beszélek, akkor nekem jó, mert legalább kidumálom magamat. De ettől a helyzet kurvára nem változik. Állandóan jöttek ide, beszélgettek, kérdezgettek, de itt semmi nem változott, mindenki ígéretett össze-vissza, de semmi nem változott. Azt látjuk, hogy megjelennek itt szervezetek, beindítanak valamit, aztán megszűnik. Mi semmit nem tudunk, hogy rajtunk keresztül melyik szervezet mennyi pénzt kap, én se járok utána ennek. Azt látom, hogy például az én családomat is felvitte a világhálóra a Máltai Szeretetszolgálat, de ehhez senkitől nem kaptak engedélyt. Ezt arra használják, hogy adományokat gyűjtsenek.

18. sz. interjú

Interjúalany: N.E. bírósági pártfogó

Milyen esélyeik vannak a börtönből szabadultaknak a visszailleszkedésre?

Hát én azt gondolom, hogy azoknak van nagyobb esélyük, akiknek van családjuk, akik mögött ott a család. Az majdnem mindegy, hogy valaki honnan került be. Ha nincs családja, nincs senki hozzátartozója, akkor szinte semmi esély nincs a visszailleszkedésre.

Milyen lehetőségek vannak az elhelyezkedésre?

A büntetés végrehajtási intézményből szabadultak ugye eleve hátránnyal indulnak. Ha megkérdezik, hogy mit csinált az elmúlt időszakban, akkor vagy hazudik, vagy megmondja az igazat, de akkor nincs az a munkáltató, aki felveszi. Ha roma származásúról van szó, akkor ez plussz hátrány, és nyilván az is hátrány, ha nincs végzettsége. Ha valaki itt Baranya megyében egy kistelepülésen lakik, annak aztán végképp semmi esély nincs arra, hogy elhelyezkedjen.

Ennek a munkahelyi diszkriminációnak vannak kézzel fogható jelei?

Ez a diszkrimináció inkább burkoltan jelentkezik. Azt nem mondják, hogy azért nem veszek fel, mert a börtönből szabadultál, most mondtad el két perccel ezelőtt. Más mondanak, másra hivatkoznak. Ahol meg erkölcsi bizonyítványt kérnek, ott teljesen egyértelmű a helyzet. Ha jól tudom, akkor például az egyik legnagyobb baranyai foglalkoztatónál, az ELQUTEC-nél is kérnek erkölcsi bizonyítványt.

A DÉLHUS Rt-nél például csak férfiakat vesznek fel, a bv-ből szabadult nők – ha alacsony az iskolai végzettségük – akkor szinte teljesen esélytelenek, ezekben az esetekben a bv nem jelent plussz stigmát, mert egyébként sem vennék fel őket. Az én női klienseimnek a többsége nagyon alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, 1 vagy két osztály végeztek, tehát gyakorlatilag analfabéták. Ez nyilván meglepő, mivel mindegyik a 70-es, 80-as években született. Ez azért megdöbbentő, mert itt Pécsen is sokan vannak olyanok, akik nem végzik el az általános iskolát és bár sok olyan rendszer van, amely erre figyel, mégis sokan ezeknek a rendszereknek a figyelmén kívül maradnak.

Vannak azért pozitív példák, vannak szervezetek, amelyek megpróbálnak segíteni?

Szervezetek vannak, de ezek tényleges munkát nem tudnak adni. Vannak különböző pályázati pénzekből támogatott programok – pl. az EQUAL program által támogatott projektek – amely mindenféle készség-és képességfejlesztő tréningeket szerveznek, hogy kell kommunikálni, hogy kell megjeleníteni, de ezek munkalehetőséget nem teremtenek. Vagy pl. a HEFOP keretében minket készítenek fel arra, hogy mi hogy kommunikáljunk ezekkel az emberekkel, de ugye ez a mi klienseink számára nem jelent munkahelyet, amiből meg tudna élni. Tehát vannak szervezetek, amelyek a munkaerőpiacra való belépéshez próbálnak segítséget nyújtani, de olyan szervezetek nincsenek, amelyek munkahelyet kínálnak ezeknek az embereknek.

Az eddigi praxisomból azért tudok mondani pozitív példát is, egy építési vállalkozót, aki alkalmazott a bv-ből szabadult munkaerőt, be is jelentette őket. Folyamatosan tájékoztatott arról, hogy hogyan dolgoznak, mi a probléma velük, tehát törődött velük. A pártfogoltak is azt jelezték, hogy jól bánnak velük, igaz meg is követelik a teljesítményt. Jókat tudok mondani a kistérségekben működő jogsegélyszolgálatokról, ezeket úgy építettek ki, hogy megtalálják, elérjék azokat, akiknek ilyen segítségre van szükségük.

Most az jó, hogy aki a büntetése ideje alatt dolgozik, akkor az a börtönben munkával eltöltött ideje beleszámít a nyugdíjba. Ez korábban nem így volt. Ami viszont probléma

lesz a jövő évtől az ezeknek az embereknek az egészségügyi ellátása. Mert ha nem fizeti az egészségügyi hozzájárulást – és ugye ezeknek az embereknek egy nagy része nem fizeti – akkor nem kap ellátást. És ugye ilyen vonatkozásban problémát jelent a feketén foglalkoztatottak helyzete. Ha ők betegek lesznek, akkor az egészségügyi ellátásuk költségeit majd nekik kell kifizetniük. Ahhoz, hogy tb. ellátott legyen valaki, ahhoz valamilyen munkahelyet kell produkálni. Persze most is van lehetőség arra, hogy valaki befizeti a havi ötezervalahány forintot és akkor jogosult lesz az ellátásra. De ezt a 21 ezer forintjából nem tudja kifizetni. Vannak olyan betegségek, amelyek ezt a réteget sújtják leginkább és félő, hogy majd nem kezelik magukat. Most is van olyan kliensem, aki úgy döntött, hogy nem jár fel a tüdőszanatóriumba ellenőrzésre, noha fel kellene neki járni.

Tesznek különbséget a cigány származásúak és a nem cigány származásúak között a munkáltatók?

Igen tesznek. Ha lehet választani, akkor például a nem cigány származásút veszik fel. Ha valamit csinálnak a nem cigány származásúak, akkor azt könnyebben meg is bocsátják nekik.

Tesznek különbséget az elkövetett bűncselekmények között a munkáltatók?

Hát nem igen. Volt egy nem roma származású kliens, aki hosszú időt ült csalásért, sikkasztásért. Amikor kijött, akkor úgy gondolta, hogy majd korábbi munkakörében – nemzetközi szállítással foglalkozott – el tud helyezkedni. Nem tudott, és sajnos másik munkát sem talált mert priusza volt.

Volt olyan kliensed, akinek sikerült azért valahogy megkapaszkodni?

Hát volt egy fiatalember, aki még fiatalkorúként követett el nagyon súlyos bűncselekményt. Amikor kikerült a fiatalkorúak börtönéből akkor nagyon sokan próbáltak neki segíteni, sokan fogták a kezét. Kapott lakást a LAKMUSZ program keretében és most talált magának munkát Szombathelyen. Nagyon jó kapcsolatteremtési képességgel rendelkezik, ez is segítette abban, hogy ne kallódjon el.

Volt egy másik kliensem, aki nagyon hosszú időt töltött bv-ben egy nagyon súlyos bűncselekmény miatt. Amikor letöltötte a büntetését, akkor kikerült a nagy semmibe, előtte a családjával sem tartotta a kapcsolatot, így oda se mehetett. Hajléktalan szállóra került, akkor még volt a BAT-ház, az jó volt azoknak az embereknek, akik próbáltak valami kiutat keresni, volt munkahelyük, így nem kellett tömegszálláson lenniük. A BAT-házban 4-en laktak egy szobába, volt szociális munkás, aki foglalkozott velük. Ez az ember egy építő céghez került és szerencséje volt, mert ott is figyeltek rá. Voltak az életébe hullámvölgyek, többször volt, hogy feladta, de valahogy mindig visszajött.

Ön szerint a büntetés kiszabásánál mennyire játszik szerepet a rendőrnek, vagy a bírónak az ezekkel az emberekkel szembeni előítélete?

Sok minden múlik az ügyvéden. Az esetek egy részében kirendelt ügyvéd védi őket, nem tudnak megfizetni saját ügyvédet. Bár a kirendelt ügyvédek között is vannak olyanok, akik lelkiismeretesen felkészülnek, megpróbálnak mindent, de nem ez a jellemző. Az borzasztó nagy hátrányban van, aki nem tud magának ügyvédet fogadni. A kirendelt ügyvéddel a tárgyalás előtt 2 perccel találkoznak. Olyat már hallottam egy ilyen kirendelt ügyvédtől, hogy ha megfogadták volna, akkor feltett volna két olyan kérdést a bíróságnak, ami miatt felmentették volna a védencét. Tapasztalataim szerint a roma származású és a szociálisan hátrányos helyzetben levő vádlottak esetében enyhébb ítélet születhetett volna, ha nem kirendelt ügyvéd védi őket.

Melyek a legalapvetőbb feltételek a visszailleszkedéshez?

Hát a munkahely és a lakás. Ha ez a két feltétel nincs meg, akkor nincs visszailleszkedés. És ami még fontos, az az iskolai végzettség.

A visszailleszkedésben milyen szerepe van a lakókörnyezetnek?

Kisebb településeken, vagy zártabb lakóközösségekben ugye tudják azt, hogy ki miért volt börtönben, mit követett el. Sajnos, a lakókörnyezetnek nagy szerepe lehet abban is, ha valaki visszaeső lesz. Kijön a börtönből és akkor ugyanazok az emberek, ugyanazok a kapcsolatok, ugyanaz a környezet veszi körül, ami miatt esetleg bekerül. Ez visszahúzó tényező tud lenni. És ugye nagyon nehezen lehet nemet mondani azoknak az embereknek, akik valamilyen törvénytelen ségre akarják ismét rávenni. Ahhoz, hogy nemet tudjon mondani, ahhoz meg kell erősödni.

Fiatalkorú bűnelkövetők esetében tapasztalom azt néha, hogy megpróbál elköltözni, kiszakadni a családból.

Sajnos az is gyakran előfordul, hogy megpróbálják kihasználni ezeknek az embereknek a szorult helyzetét. Vannak vállalkozók itt Pécsen is, akik gyakorlatilag rabszolgaként tartják, dolgoztatják ezeket az embereket. Adnak nekik szállást és maximálisan kihasználják a kiszolgáltatottságukat. Ezek nem tudnak kihez fordulni, nincs rokonuk, nincs senki, akinek elmondhatnák, hogy milyen helyzetben vannak, milyen körülmények között élnek. Mi már többször felajánlottuk a segítségünket, de még azt sem engedték meg, hogy kimenjünk oda.

19. sz. Interjú

Interjúalany: Györgytelepen dolgozó védőnő

Az intézmény, szervezet tevékenységének bemutatása, milyen a felépítése, hogyan történik a munkatársak elosztása a területen, hányan dolgoznak a Hősök tere, Györgytelepi területen:

Egy városi vezető védőnő és egy megyei vezető védőnő irányítja a tevékenységet. A területen kb. 40-45 fő védőnő dolgozik. Külön történik az iskolai védőnői ellátás. A területi védőnők védőnői központokban dolgoznak. A Dobó I. úti rendelőben 8 védőnő dolgozik. A célterületet 1 fő védőnő látja el, jelenleg helyettesít a kertvárosi terület mellett.

Elegendőnek tartod a területen az 1 fő védőnő alkalmazását, vagy szükség lenne még védőnőre?

Biztos lesz önálló alkalmazásban itt védőnő, erre szükség is van. Átmeneti helyzetben így is megoldott az ellátás, de szükséges itt egy önálló státusz.

A státusz betöltése során szempont az egy védőnőre jutó családok száma?

Megközelítőleg 200 család jut egy védőnőre, ami egy átlagnak tekinthető. Az OEP finanszírozása is ez alapján történik.

Milyen korosztályt láttok el?

0-7 éves korig látunk el gyermekes családokat és a terhes anyák ellátását biztosítjuk.

Hétéves kortól ki látja el a gyermekeket?

Minden iskolában van védőnő, az iskolás korosztályt az iskolai védőnő látja el.

Tehát elmondható, hogy 0-18 éves korig biztosított a védőnői ellátás, kiegészítve az egészségügy egyéb szolgáltatásával, mint gyermekorvos, iskolaorvos, iskola pszichológus.

A munkához szükséges tárgyi feltételek elegendőek a munkavégzéshez?

A számítógéppel való ellátás nem megfelelő, azokat a tevékenységeket, ami az információáramláshoz kapcsolódik, többnyire otthon végezzük. Azok a tárgyi feltételek, amik a szakfeladat ellátásához kapcsolódnak, biztosítottak.

Mennyire volt könnyű, vagy nehéz elfogadtatni a védőnői szolgáltatást és magad ezen a területen?

Úgy érzem, hogy ezzel nem volt probléma. A kliensek tisztában vannak a védőnői szolgálattal, tisztelnek a területen. Az elfogadás itt könnyen ment. Más területen, ahol orvos központúak az emberek, ott nehezebb a védőnő elfogadása. Ez többnyire a problémák jellegéből is adódik, ezen a területen a szociális jellegű problémák túlsúlyban vannak a város más területeihez viszonyítva.

Milyen szervezetekkel vagytok munkakapcsolatban?

A gyermekjóléti szolgálattal, a Máltai Szeretet Szolgálattal, akik a Hősök terén jelen vannak, Vöröskereszttel, akik ruhabörzét tartanak, szűréseket szerveznek. Aztán az INDIT alapítvánnyal, akik szűrőprogramot szerveztek, valamint a drog prevenció

programjaikat szervezik a területen, ami nagyon fontos, mert a területen a drog és alkohol problémák jelen vannak.

Mennyire látogatják a kliensek ezeket a szervezett programokat?

Szép számmal jelentek meg az egészségnapon a kliensek, most a Máltai Szeretet Szolgálat szervez egy akciót, mely során szűrővizsgálatra viszi a klienseket. Összefogják a helyi lakosokat, csoportosan szervezik számukra a szűrőprogramokat. Úgy látom, hogy ez így hatékonyabb, mint az egyéni megjelenés, mert az a tapasztalat, hogy egyénileg nem elég nagy a motiváció. Gyermek számára az óvodákban szervezünk szemészeti és hallás szűrővizsgálatokat.

Azon gyermekek esetében, akik nem járnak még gyermek intézménybe, és valamilyen problémát észlelünk, a házi orvoshoz irányítjuk a szülőket, ott beutalót kapnak a megfelelő szakrendelésre, ahol a szűrővizsgálatokat elvégzik. Beutaló a legtöbb rendelésre kell, ahova nem, oda mi védőnők is irányítunk szülőket a gyermekekkel.

Amennyiben nincs együttműködés a szülővel, akkor mi a teendő?

Ebben az esetben jelzést küldünk a gyermekjóléti szolgálatnak és kérjük a segítségüket, de a legjobb az, ha sikerül a szülővel megoldani a problémákat, és többnyire ez sikerül is. A Hősök terei területen sok a szociális probléma, ezért be kell vonni a munkába a gyermekjóléti szolgálatot, akikkel jó a munkakapcsolat.

Azt mondtad, hogy a védőnők rendszeresen kijárnak családokhoz. Ebből gondolom, hogy hatékonyabbak vagytok a munkavégzésben, mint az olyan intézmények, ahova el kell menni. Ti milyen eredménnyel juttok el a célcsoportotokhoz?

Más intézményekbe is elmennek a kliensek, de ott tárgyi szolgáltatáshoz jutnak. A mi szolgáltatásunk más jellegű. A családok egy része gyakran költözik, emiatt vannak családok, akiknek a nyomon követése nem egyszerű, de ez ugyanúgy működik, mint az orvosi ellátás esetében, felvesszük a kapcsolatot az új lakóhely védőnőjével, aki folytatja a gondozást. Nagyon ritka az, hogy kicsúsznak az ellátásból. Most esetenként előfordul a külföldre költözés, ami miatt néhányan kiesnek az ellátásból, de azokat is szigorúan nyilván kell tartani, figyelemmel kell kísérni a hazatérésüket, és az elmaradt ellátásokat (védőoltások) pótolni kell.

Milyennek látod a telepen élők életkörülményeit?

Lakhatási lehetőségeik nagyon rosszak, munkavállalásuk nagyon alacsony, aminek az oka nem a hajlandóság hiánya, hanem leggyakrabban a lehetőség hiánya. Többen mondták, hogy a munkavállalás során a cigány származásuk okozta előítéletek miatt estek el a munkától. Nagyon súlyos társadalmi problémának ítélem a cigányellenességet, amit a média megjelenések még súlyosbítanak. Ezeknek a problémáknak a kialakulásában és konzerválásában véleményem szerint mind az egyének, mind a társadalomnak felelőssége van. A telepen élő emberekben közös vonás a hasonló életkörülmények, melyben a mélyszegénység dominál, és nem befolyásoló tényező az egyének származása. Úgy látom, hogy a jelen segélyezési rendszer nem biztosítja az alapvető szükségletek kielégítését, segélyből nem lehet megélni, gyermekeket nevelni. A telepen azt tapasztalom, hogy a gyermekvállalási hajlandóság nagyobb, mint az átlag lakosság körében, de a közfelfogással ellentétben úgy gondolom, hogy ennek nem megélhetési okai vannak. Egész egyszerűen a gyermekvállalás, a több gyermek vállalása büszkeség és termékenység bizonyítéka.

A családtervezés és fogamzásgátlás területén elmaradások tapasztalhatók. Gyógyszer szedés tekintetében probléma a rendszeresség hiánya, ami a betegségek kezelése során is problémaként jelentkeznek. Más fogamzásgátló eszközökkel (spirál) szemben nagy az ellenállás, ami az ismeretek hiányából is fakadhat. A férfiak gyakran ellenzik a fogamzásgátló módszerek alkalmazását. A lakhatási körülményeik nagyon rosszak, úgy gondolom, hogy 10-20 évvel ezelőtt jobbak voltak az életkörülményeik. Közművek nincsenek (víz, villany, csatornarendszer) a szennyvíz az utcán folyik. A lakások gyakran életveszélyesek. A lakhatás leggyakrabban jogcím nélküli státuszban van. Gyakoriak a bogarak, patkányok és egyéb élősködők. Egészségügyi szempontból rendkívül veszélyes terület. Sajnos az alap problémák megoldása nélkül a kártevők kiirtása szinte lehetetlen. A lakók rendkívül kis helyen vannak összezsúfolva, a személyes életterek kicsik, szinte nem is léteznek.

Ezek a körülmények mennyire befolyásolják a gyermekek ellátását?

A gyermekek már magzati életkorban egészségügyileg veszélyeztetettek, mivel a terhes asszonyok jelentős hányada vérszegény, ami az elégtelen táplálkozás eredménye. A vitamin bevitel elégtelen, sem a táplálékkal, sem gyógyszeres formában nem valósul meg. A gyógyszeres kezelésre sokszor nincs pénzük, ha pedig van, akkor a szabályos beszedése hiányzik, ami miatt a gyógyszer hatékonysága nem megfelelő. A terhes nők jelentős száma dohányzik. A dohányzás és elégtelen táplálkozás következtében a gyermekek alacsonyabb súllyal jönnek a világra, körükben nagyon gyakori az asthmás megbetegedés. Az újszülöttek nagy száma olyan környezetbe kerül otthon, ahol szinte minden családtag dohányzik.

Az elégtelen táplálkozás egyik fő oka az anyagi források hiánya, valamint a főzési kultúra hiánya, konkrétan nagyon sok nő nem tud főzni, de sok esetben nincs is hely a főzésre, mert nincs tűzhely, ami a főzésre szolgál, többnyire fűtésre használják a kályhákat. Többnyire hideg ételmelet fogyasztanak. A gyermekek étkezésére jellemző a sok édesség fogyasztása, ami miatt már kis korban megjelenik a fogszuvasodás. A fogászati kezelések többnyire elmaradnak, mivel ezek a kezelések hosszadalmasak és ehhez nincs meg a kellő türelem. Egyéb egészségügyi kezelések esetében is jellemző a türelmetlenség, a kitartás hiánya, pl: gyógyszer kúrák idejének lerövidítése, ami nem csak ezen a területen jelentkező probléma, hanem általános, úgy is mondhatni, hogy egy jelentős társadalmi réteget érintő probléma. Nagyon rossz a szemlélet, nem megfelelő ideig szedik a gyógyszereket, így azok nem eredményezik az elvárt hatást. A hiánybetegségek a megfelelő táplálkozással jelentősen kezelhetők lehetnének, ami mellé nem, vagy minimális gyógyszeres kezelésre lenne szükség. Mind a minőségi, mind a mennyiségi táplálék bevitel problémás a kliensek nagy száma esetén.

Van-e különbség a gyermekintézménybe (bölcsőde, óvoda) járó gyermekek és az idejüket otthon töltő gyermekek egészségi állapota között?

A legtöbb gyermek, aki közösségbe jár, szociális alapon ingyen étkezik, megfelelő minőségű és mennyiségű ételt kap. Nagyon lényeges az, hogy ott hozzászoknak a gyermekek egy rendszerhez, napirendhez, amit otthon nem tapasztalnak meg. A gyermekek szocializációját elősegíti a gyermekintézményben töltött időszak. Én a magam részéről az ellátási területtől függetlenül is javaslom a gyermekintézmény igénybevételét. A szociálisan hátrányos területeken kimondottan jónak tartom a gyermekintézmények igénybevételét. Ezen a területen beiratják a gyermekeket az intézménybe, de nagyon rendszertelenül viszik őket, mivel erre fel kell készülni, időben

el kell indulni, tehát ez is egy rendszerességet igényel, pedig már ilyen kis korban kell kialakítani a kötelesség tudatot, ami ezen a területen nem tapasztalható.

Mivel a szülők többnyire otthon vannak, nem tartják szükségesnek azt, hogy rendszeresen vigyék a gyermekeket az intézményekbe. Az iskolás korú gyermekek esetében gyakori a magántanulói státusz kérelme, sok gyermek távol marad az iskolai oktatásról, esetenként kimarad az iskolából. A fiatal lányok (13 éves kortól) körében elég gyakori a házasságkötésnek nevezett életforma, ami jogilag csak együtt élésnek tekinthető, valamint a fiatal korban történő gyermekvállalás.

A telepiek körében magasabb a fiatalkorú kismamák száma, mint másutt?

13-14 éves korban már előfordul gyermekvállalás, nem mindennapos, de gyakoribb, mint más városrészekben. A 16-17 éves korban szülő fiatalok száma már magasabb. 18 éves korig már szülnék egy gyermeket, csak egy probléma van ezzel kapcsolatban, hogy a lányok jelentős száma még nem fejezte be az általános iskola 8. osztályát, sok közöttük az írástudatlan.

Ebből fakadóan ők már eleve hátránnyal indulnak, mint szülők? Elmondható, hogy leképezik az előző generáció életmódját?

Sok szempontból visszafejlődést tapasztalok, véleményem szerint esetenként rosszabb életkörülmények között élnek, mint a szüleik. Azokon a területeken, ahol a hátrányos helyzetű családok nem koncentrálnak egy helyre, ott tapasztalható a többségi társadalom hatása és egy kis mértékű fejlődés. A telepi környezet nem kedvez a fejlődésnek, véleményem szerint a szegregáció a fejlődés gátja.

Jellemző a családokra a több generáció együtt lakása?

Nem. Az viszont jellemző, hogy a telepen lakók közül nagyon sokan rokonságban állnak egymással. Nem jellemző kimondottan az, hogy a nagycsalád, illetve a több generáció együtt élése miatt maradnak otthon a gyerekek. A nagyszülők egyébként sem képesek sok esetben segíteni a fiatalabb generációnak, mivel betegesek, tapasztalatom szerint a maximális életkor a telepen élő körében alacsonyabb, mint a jobb körülmények között élő lakosság körében.

A rossz életkörülmények, a táplálkozási hiányosságok, az alkoholfogyasztás, esetenként a drog használata miatt fizikailag kizsákmányolt a szervezetük, gyorsabban elhasználódik.

Érzékelhető-e az, hogy a rendszeres gyermekintézménybe járó gyermekek fizikailag, mentálisan és szocializáció terén fejlettebbek, mint a hasonló körülmények között élő, intézményt nem látogató gyermekek?

Azok a gyermekek, akik járnak óvodába, fejlettebbek minden területen, mint akik rendszertelenül járnak közösségbe. Sok esetben a rendszertelenség okaként a ruházat hiányosságát jelölik meg a szülők, de erre a problémára az óvoda már felkészült és adományokkal segítik a családokat. Sok gyermek iskolai teljesítménye a szocializációs hátrányokból fakadóan rosszabb, mint a képességeinek megfelelő lenne, és ez miatt speciális iskolába irányítják őket. Ezeknek a hátrányoknak az egyik oka az otthoni ingerszegény környezet, otthonukban nem elérhető számukra az életkoruknak megfelelő játék, könyv, a szülők nem foglalkoznak eleget velük. Sok időt töltenek a gyermekek televízió előtt. Ezek az okok vezetnek el a kommunikációs problémákhoz, a gyermekek az életkoruknak megfelelő szintű beszédképességgel nem rendelkeznek. Sok gyermek hallás sérült, súlyosabb esetben süket, aminek az oka az

elhanyagolt fülgyulladás, valamint előfordul a látás sérülés. Ezen betegségek miatt kialakult fogyatékoságok erőteljesen befolyásolják az iskolai teljesítményt. Számos gyermeknek van szüksége logopédiai fejlesztésre, ami szintén egy hosszabb, rendszeres elfoglaltságot jelent a gyermek és a szülő részére is, sajnos az ehhez szükséges kitartás és türelem gyakran hiányzik, így a hátrányok leküzdése nem egyszerű. Ezek a gyermekek nem az értelmi képességeik miatt kerülnek hátrányba, hanem a szociális helyzetük, egészségügyi állapotuk miatt. Ezen a területen is azt tapasztalom, hogy az emberek, egyének nem rosszabbak, mint másutt, de az előítéletek miatt szinte belefásultak a kialakult helyzetbe.

Mennyire fogékonyak a prevencióra, felvilágosító tevékenységre, mennyire bevonhatók különböző programokba?

A prevenció tevékenység nagyon időigényes, és hosszadalmas munka, melynek apró eredményei vannak, előfordulnak visszaesések is. De az apró eredményeknek is örülünk, a mi munkánkban eredmény az is, hogy a gyermekek a védőoltásokat megkapják, erre a szülők elhozzák őket. Az elmaradás nagyon alacsony százalékban fordul elő, az is csak késéssel.

Az egészséges étkezésre vonatkozó felvilágosítás, tájékoztatás sokkal nehezebb. Már az alapanyagok beszerzése is problémát okoz az alacsony jövedelmek miatt. A prevenció tekintetében nagy szerepet vállalt a területen a Máltai Szeretet Szolgálat, a tapasztalat szerint őket elfogadják a lakó, így könnyebb bevonni őket a programokba. Tervek között szerepel egy főző tanfolyam szervezése a telep lakói számára. A gyermekek fejlesztése és a prevenció szempontjából nagyon jónak tartom a Hősök terei óvodát, érzékenyen reagálnak a telepi problémákra.

A családok étkezése szempontjából milyen szerepét látod a reklámoknak, befolyásolják-e egyáltalán a fogyasztási szokásokat?

Ez egy általános jelenség, más területeken is és itt is tapasztalható a reklámok hatása. Természetesen a fogyasztás esetében minőségi különbségek tapasztalhatók a különböző jövedelem viszonyokkal rendelkező családok között, de erőteljes hatással bírnak a reklámok.

Ezen a területen jellemző a magas szénhidrát tartalmú ételek fogyasztása (kakaós csiga, üdítők stb.). Sajnos ezeknek az ételeknek a fogyasztása miatt gyakoriak az emésztőrendszeri megbetegedések a gyermekek körében. A szülők időnként az első ilyen jellegű panaszok miatt azonnal orvoshoz fordul, mások pedig csak súlyosabb esetben fordulnak orvoshoz, aminek az oka talán az lehet, hogy nem tudják mindig reálisan megítélni a gyermek állapotát. Emésztőrendszeri betegségek esetében mindig felhívjuk a figyelmet a higiénés szabályok betartására, a diéta fontosságára, de sajnos ennek alkalmazása gyakran elmarad. Ezeknek a prevenció tevékenységeknek az eredménye csak hosszú idő múltán mutatkozik meg. Továbbá fontos az anyagi háttér ebben az esetben is, hiszen az egészségi állapot fenntartása költségigényes.

Mi a tapasztalatod a telepen lakók környezetében a bűnelkövetések előfordulásának gyakorisága tárgyában?

Gyakori a körökben a kukázás, ami nem bűncselekmény. Apróbb lopási ügyetek előfordulnak. Úgy tapasztalom, hogy a leggyakoribb az uzorakamatra adott kölcsönügyetek miatti cselekmények, amiknek a telepi lakók inkább az áldozatai, nem elkövetői.

Említetted, hogy a civil szervezetekkel együttműködve vannak prevenciók kezdeményezések és jó programok, mindemellett vannak olyan problémák, amik tartósan fennállnak. Van-e olyan programról tudomásod, vagy javaslatod, ami ebből a helyzetből kimozdíthatná a leszakadt rétegeket?

Nem tartom jónak a szegregációt, a problémás családok egy helyre koncentrálása szerintem nem jó megoldás, mert a rossz példák tovább örökítését segíti elő. Fontos az óvoda, iskola rendszeres látogatása, és ilyen formában történő fejlesztés. Egy szemléletváltásra is szükség lenne a célcsoport körében, mert nincs értéke az iskolai oktatásnak a szülők szemében. Nem látják az oktatás jelentőségét a gyermekek jövője és további lehetőségei szempontjából.

Jó ötletnek tartod a bentlakásos oktatási intézmények elterjedését, mint lehetőséget?

Ez egy járható út a fejlesztés és felzárkóztatás terén, de el kell kezdeni már egészen kis korban, hogy azokat a szocializációs alapokat megszerezzék, ami biztosít egy rendszeres napirendet, kereteket, szabályokat. Tehát nem elég elkezdeni az iskolás korban, hanem bölcsődés korban, következő lépésként az óvodai nevelés, majd az iskolai oktatás lehetne a sorrend, ami megalapozza a továbbtanulást. Így a gyermekek olyan érték közvetítéssel találkozhatnak, ami otthoni környezetükben nem elérhető számukra.

Véleményed szerint mennyire lehetnek hatékonyak a prevenciók tevékenység folytatásában azok a szakemberek, akik szintén nehéz sorsú családokból származnak?

Ez a módszer a drogfüggő betegek kezelése esetében jól működik, gondolom, hogy más területen is sikerrel járhat az alkalmazása. Továbbá hatékony lehet a kortárs segítő a prevenciók munkájában. Valószínű, hogy a célcsoport számára hitelesebbek azok a segítőik, akik közel hasonló társadalmi körből származnak és hasonló családi anamnézissel rendelkeznek.

Van-e információd, rálátásod a területi önkormányzati képviselők területen folytatott tevékenységéről?

Úgy tudom, hogy vannak kezdeményezések, de konkrét tevékenységről nincs tudomásom, de nagyon jó lenne, ha a kliensek lakókörülményeiben pozitív változás állna be.

Ha a jelenlegi helyzet fennmarad, akkor hogyan látod a telep jövőjét?

Véleményem szerint ennek beláthatatlan következményei lehetnek, mivel a kilátástalanság és reménytelen élethelyzet gyakran a cselekedetek feletti kontrollvesztéshez vezethet.

Hogyan látod saját intézményed jövőjét?

Szerintem a védőnői szolgáltatásra szükség van, nagyon sok országban létezik az ellátás, de nem ilyen elnevezés alatt folyik a tevékenység. Nagyon fontos, mert az első 3 év meghatározó egy gyermek jellemének kialakulásában. Nagyon nagy szükség van az anyák szociális és mentális megtámogatására. Ezeknek a feladatoknak az ellátását véleményem szerint biztosítani kell. Nagy figyelmet kell fordítani arra a továbbiakban is, hogy az ellátásból ne szoruljon ki senki. A szolgáltatás biztosítása során nagy hangsúlyt kell fektetni a szükségletekre és a szükségleteknek megfelelő szolgáltatás biztosítására.

20. sz. Interjú

Interjúalany: Mesztegnyei Józsefné

- Azt előljáróban elmondanám, hogy a György-telepi lakosok helyzete borzasztó. Azt látom, hogy a város nem igen foglalkozik ennek a területnek a helyre hozásával. Arról volt szó, hogy ez egy szegregált terület, és a város majd elhelyezi máshol az ottani lakosokat. Most meg arról van szó, hogy inkább oda visz embereket innen a városból. Ezek az emberek nagyon szegények, nincs munkahelyük, a gyerekeket nem igen tudják iskolába vinni, mert a meszesi általános iskola sem akarja igazán befogadni őket.

De ott van a Török István utcai iskola...

- Igen, de az inkább felzárkóztató iskola. Arról beszéltünk több szervezettel, hogy összefogással fel fogjuk számolni az ottani helyzetet. Ami ott van, az már 20 éve megy. Nem hogy nem számoltuk fel, de 20 év alatt még több cigány családot telepített oda város. Egy-két lakást megszüntettek a Riegli-ben, de ezeket már tényleg nem lehetett felújítani. Én azt tudom most, hogy kilátástalan a helyzet. Nem tudom, hogy a város mikor fog foglalkozni ezzel a dologgal.

Most van ott egy-két program, ezek közül az egyik az, amit a Máltai Szeretetszolgálat csinál.

- A Máltai Szeretetszolgálattal van az ott lakóknak kapcsolatuk. Ebédet biztosítanak, a gyerekeket korrepetálják, hivatalos leveleket, kérvényeket írnak azoknak, akik ezt igénylik. Az ott élők szerint ez nem elég. A lakhatási problémájuk ezáltal még nincs megoldva. Nincs WC, rengeteg ott a patkány, sok a szemét. A város ezzel sem foglalkozik. Olyan programot kellene kitalálni, ami felszámolja az ottani helyzetet, vagy legalább is lakhatóvá teszi ezt a területet.

Milyen kapcsolatuk van a terület önkormányzati képviselőjével?

- Tulajdonképpen nincs kapcsolatunk. Én már többször kértem, hogy üljünk le. Az az igazságom hogy nem tudják, hogy hogy néz ki ez a terület, szerintem fent se voltak még. Nem tudom, hogy hogyan lehet úgy egy területet képviselni, hogy nem voltak még ott. Beszéltem egy hölgygel, aki részönkormányzati képviselő. Kérdeztem tőle, hogy mit tud az ott élők helyzetéről. Azt mondta, hogy nem is tudta, hogy ott van a területen a Máltai Szeretetszolgálat. Pedig már négy éve ott van a Máltai Szeretetszolgálat. Most akkor kit képvisel, kérdezem én.

Egyszer kaptam egy meghívót, hogy találkozót szerveznek a Komlói úti Közösségi Házba. Nekem sajnos az időpont nem volt jó, azóta se keresett bennünket senki. Pedig jó lenne tisztázni, hogy ki mit gondol erről a területről. Nálam hetenként 7-8 ember jelenik meg Györgytelepről és panaszkodnak, hogy ott semmi nem történik, a közbiztonság helyzete is katasztrofális. A lakók attól félnek, ha kijönnek a lakásból, azonnal kirabolják őket. Tehát ezen a területen teljes káosz van. Nekem az tapasztalatom, hogy ha valami gond van, a rendőrök nem is akarnak kijönni. Fent a téren meg a gyerekek úgy nem is mehetnek ki, hogy a két szülő ne menne velük. Én úgy látom, hogy 20 év óta csak beszélünk, beszélünk, de senki nem akar ezzel a kérdéssel érdemben foglalkozni. Programokat csinálunk, pályázatokat írunk, érdemi

munka azonban itt még nem történt. A máltaiak minden megtesznek, amit tudnak, nagyon jó munkatársaik vannak ott kint, a Szőnyi Tamás és a Fehér Angéla, de ketten kevesen vannak, túl nagy a probléma ehhez a két emberhez. Ők is csak odáig tudnak eljutni, hogy ruhákat visznek ki, vagy korrepetálás szerveznek, segítenek az ügyintézésben, de ez ott kevés.

Mi az Ön véleménye az iskoláról?

- a Hősök-tereiről?

Igen.

- Én azt az információt kaptam, hogy ezt az iskolát be akarták zárni. Én a város felé küldtem egy levelet, mert nekünk jogunkban áll, hogy kérjük a megmaradását, mert ide többségébe roma gyerekek járnak. Több mint 300 gyerek sorsa forgott veszélyben. Befogadták volna őket a meszesi iskolába, de nem a 9-10-11. osztályt. Elsőtől a 8. osztályig befogadták volna. Kértük, hogy ez az iskola ne szűnjön meg a továbbtanulás és felzárkóztatás miatt se. Most úgy tudom, hogy megmarad. Mert oda járhatnak olyan gyerekek is, akik a város más iskoláiból ki vannak rekesztve.

Önöket bevonták a város szociális városrehabilitációs programjának a kidolgozásába?

- Nem, nem vontak be bennünket. Mi kértünk, hogy ebben szeretnénk részt venni, de nem válaszoltak. Információkat sem kapunk róla.

Kik vettek részt ennek a kidolgozásába?

- Nem tudom, csak azt tudom, hogy mi nem. Több olyan dolog van, ami érinti a cigányokat itt a városban, de minket meg sem kérdeznek.

Ezt a programot még az előző önkormányzat kezdeményezte, elvileg 1,3 milliárd forinthez juthatott volna a város. Ha jól tudom, most ennek a programnak a felülvizsgálata történik majd meg.

- Nem tudok erről semmit. De itt nagy káosz van, ebből is látszik. Mondok én magának még valamit. Van itt négy lakás a Füst utcában egy sorházban. Az épület tetejét cserepezni kellene. A kéményt is javítani kellene, a fal teljesen vizes. Most ezek le vannak falazva, mert korábban ide betörtek és ott laktak. Ezt a négy lakást szeretnék újra kiadni roma családoknak, akik most a Hársfa utcában vannak. Kérdeztem az Önkormányzatot, hogy miért akarják őket oda kirakni, miért nem lehetne őket szétszórva valahol a városban elhelyezni. Azt válaszolták, hogy ezeket a családokat nem lehet a városba kirakni, mert rontanák a színvonalat. Kérdeztem, hogy nem lehetne valamilyen beilleszkedési programot kitalálni számukra. Azt mondták, hogy nem, őket oda kell tenni a Füst utcába. Most akkor, hogy van az, hogy fel akarjuk számolni a szegregált lakóterületeket? Itt erről nincs szó. Újabb és újabb lehetőségeket adunk egyesületeknek, civil szervezeteknek, hogy jól megszédjék magukat. De György-telepen ugyanúgy nem történik semmi.

Szerintem György-telepen a legfontosabb a közbiztonság helyreállítása lenne. Azzal, hogy mindig újabb és újabb családokat rakunk oda, a bűnözés melegágyát teremtjük meg. Most már oda jutottak, hogy egymást is terrorizálják. Munkahelyük nincs,

jövedelmük nincs, kitalálnak olyan megélhetési forrást, ami gyakran egymás zsarolásával is jár. Ezt kellene ott felszámolni.

Most legutoljára, amikor kimentem György-telepre egy családhoz, elmondták, hogy az udvarukba kiömlött a szennyvíz a szomszéd család miatt, akik önkényes beköltözők voltak, de már elmentek. Ezeket az embereket most azzal is bünteti a szolgáltató, hogy saját költségükön tisztítsák ki a gödröt. De erre nekik nincs pénzük. Sok ilyen eset van ott, ezek a kaotikus állapotok már 20-22 éve így vannak György-telepen. Tudom, mert valamikor én is ott laktam.

György-telepen lakott?

- Nem egészen György-telepen, egy kicsit feljebb, az erdő szélén.

Ez mikor volt?

- Hát, a 60-as években.

Akkor hogy nézett ki a telep?

- Hősök tere, az egy elit-környék volt. Lent ugye még üzemelt a bánya, aztán volt ott még egy üzem is meg egy katonai épület is, mellette volt egy presszó, édesapámék is oda jártak. Én ott születtem a cigány-telepen.

György-telepen akkor még inkább bányászok laktak?

- Igen, és ahogy szűnt meg a környéken a bánya, úgy lassan ők is elköltöztek és helyükre szegényebb családok jöttek.

Az Ön édesapja is bányász volt?

- Igen, ő vájár volt.

Hogyan történt a Majális-téri cigánytelep megszüntetése?

- Hát úgy, hogy mi például kaptunk telket örök használatra és lehetőséget arra, hogy bontásból építőanyagot szerezzünk. Istenáldás-völgyben kaptunk egy bontásra ítélt épületet, oda elmentünk a szüleimmel, lebontottuk, a téglát ingyen kaptuk meg és abból építettünk saját magunknak két házat. A Majális térről az én tudomásom szerint mindenki saját építésű lakásba ment el.

Hogy nézett ki ez a Majális-téri cigánytelep annak idején?

- Ez egy nagy cigány-telep volt valamikor, lement egészen a bányáig, a Riegli alá. Két területre volt osztva: fent laktak a szegényebbek, putrikban, lent laktak a jobb módúak tégláépületekben. Mi gazdagabb családnak számítottunk, áramunk is volt. Egy tekintélyesebb cigányembert választottak meg mindig vezetőnek, nem kellett, hogy ő legyen a leggazdagabb, de kellett, hogy a többiek szót fogadjanak neki. Hozzá mentünk tanácsért, ő volt, aki segített ebben-abbban. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy még az 1960-as években, ha anyukámmal mentünk a cigány-telepről a gyermekorvoshoz Meszesre, nem engedtek bennünket felszállni a buszra.

Akkor még ilyen kisebb buszok voltak. A hátán kellett, hogy levigyen a rendelőig, meg vissza.

Ezt ki tiltotta meg?

- Senki, ezt a buszsofőr döntötte el. Anyukámat nem engedték felszállni, mert cigány volt.

A telepen csak beás cigányok laktak?

- Igen, csak beások. Abban az időben nem keveredett egymással a beás meg a kolompár. Én egészen addig, amíg nem mentem iskolába, nem beszéltem magyarul, csak beásul. Az iskolába kellett egy külön tanár nekem, aki megtanít magyarul.

Tehát nem György-telepre kerültek a cigány telepekről a cigányok?

- Nem. Akik oda kerültek, azok máshonnan jöttek. Laktak például cigányok a Mohácsi-úton meg a Puskin-téren, ahol most egy autószalon van, ott végig cigányok laktak. Amikor azoknak a házait lebontották, akkor egy részüket György-telepre költöztették, azok közül még vannak néhányan, akik ott laknak.

Mi lett azokkal a cigányokkal, akik a bányához kerültek?

- Azok kaptak lakást György-telepen, meg máshol, aztán tovább költözhetek jobb lakásokba. Meszesre, aztán Kertvárosba. Most az a helyzet, hogy akik Kertvárosba mentek a lakótelepre, miután megszűnt a bánya munkanélküliek lettek, máshol nem tudtak elhelyezkedni, mert csak ehhez értettek. Ezek közül többen nem tudták már megfizetni a magas lakásrezsit, így néhányan ott laknak István-aknán meg Somogyban.

Hányan laktak a Majális-téri cigánytelepen?

- Hát én úgy emlékszem, hogy a mi időnkben már csak 20-25 család. Mi elköltöztünk, a telep megszűnt, de úgy 10 évre rá újra benépesült azokkal, akik a városban nem kaptak tanácsi bérlakást.

Ez mikor volt?

- Hát úgy a 70-es években. Mikor mi elmentünk, ugye lebontották a régi putrikat, de ezek az emberek újra építettek maguknak.

21. sz. Interjú

Részletek nyugdíjas roma bányászokkal készített interjúkból (O. Imre)

Mondjon valamit magáról

- O. Imre vagyok. Én kunyhóban nőttem fel, aztán egy vasúti őrházban laktunk a családdal. Amikor a bányához kerültem dolgozni, akkor még Mánfán laktunk, Kőlyukon. Onnan jártam gyalog István-aknára. Ez napi 15 km. oda, 15 km. vissza. 30 km. mindennap, gyalog, de a munkámat megtartottam. István aknán dolgoztam 1953-tól 1983-ig. Egy helyen. Nem voltam csavargó, egy helyen dolgoztam. A családomat felneveltem, 4 gyermekem van. Meg voltam elégedve a munkakörömmel, jó pénzt is kerestem. A gyerekeket el tudtam vinni üdülni. Most nehezebb az életem, beteg is vagyok.

- Ha valaki tudja, hogy milyen volt a kunyhós élet, hát én tudom. A gyerekeim is ott születtek. A Sanyi fiam két fa között született, mire ki jött a mentő, már meg is volt. Tudom, hogy honnan indultam el és hova jutottam. Amikor egyszer télen elindultam Kőlyukról gyalog a bányához dolgozni, lefagyott a lábam. Azt mondta a bányamester: gyerek, menj be a fürdőbe, majd szólók, ha le kell szállni. Ott voltam egy darabig, aztán leszálltam és így, fagyott lábbal dolgoztam.

Milyen szerepet játszott a bánya a Pécs-környéki cigányok helyzetének megváltozásában?

- Szerintem nagy szerepet játszott. De nem csak a cigányokat segítette, minden szegény embert segített. Annak idején sokan jöttek faluról is, itt többet lehetett keresni mind a mezőgazdaságban, hiába volt valakinek akár 20 hold földje is. De nagyon sokan voltak, akik ide jöttek, leszálltak, csináltak egy bányajárást, aztán soha többet nem láttuk őket. Volt olyan, aki még a munkakönyvét is itt hagyta.

Milyen munkakörben kezdett el dolgozni?

- 1953-ban. Amikor a bányához kerültem, először sima munkásként kezdtem el dolgozni. Ezután lóvezető lettem majd segédvájár. A Hámori Miki bácsi intézte el, hogy aztán vájári tanfolyamra menjek. Amikor lettem a vájári vizsgát, egyhuzamban ebben a munkakörben dolgoztam 1983-ig.

Hogyan került Ön György-telepre?

- Először még a kunyhóból mentem dolgozni a bányához. Béke aknánál, az őrháznál laktunk. Ez ott a Ferencz József-akna környékén volt. Amikor nagyobbak lettek a gyerekek a bánya lakást adott Györgytelepen, egy szoba-konyhás lakást, itt laktunk 3 évig. Ez volt a György-telep 22. Aztán ugyancsak a bányától egy 72 négyzetméteres

3 szobás kertvárosi lakást kaptunk. Itt laktam egészen addig, amíg el nem mentem nyugdíjba. Ezt a lakást, amikor lehetett megvásároltam, odaadtam a kisebbik gyerekemnek, és én vettem egy kisebb lakást a Török István utcában.

Kellett, hogy valaki segítsen egy cigány embert akkor?

- A háttérből mindig volt egy támogató, aki segített. Nekem is volt: Hámori Miki bácsi, Dörner Jancsi, Horváth Lajos, Perbár Jancsi. Ezek magasabb beosztású emberek voltak, bányamesterek, akik javaslatot tudtak tenni valakinek a támogatásához. Amikor beadtam a lakásigénylésemet, engem ezek támogattak. A lakásbizottság kikérte a bányamesterek véleményét, hogy ez-meg ez milyen ember. Velem mindig meg voltak elégedve.

Mit gondol a cigányok mostani helyzetéről?

- Most már nem úgy fogadják a cigányokat, ahogy akkor. Azt nem tudom, hogy mit lehetne ez ellen tenni, mert legalább munkát kellene biztosítani részükre. A normális élet feltétele a munka. Ha van valakinek munkája, az tud előre lépni, előre gondolkodni, fel tudja nevelni a családját tisztességesen, tudja iskoláztatni a gyerekeiket. Én ezzel kapcsolatosan csak egyet tudok mondani: amíg ez a magyar állam nem teremti meg a feltételeket ahhoz, hogy a cigányoknak ne csak elméletben legyenek jogai, hanem azokkal a gyakorlatban is élni tudjanak, addig nem lehet előrelépni. Legyenek munkahelyek, a cigányokat a munkájukon keresztül becsüljék meg. Ha nincs munkahely, a cigányok megint el fognak sülyedni.

Nekem szerencsém is volt. Feleségemnek nem kellett elmenni dolgozni, ő nevelte a gyerekeket, rendben tartotta a lakást. És hát. mindig el tudtunk menni nyaralni, nem volt probléma.

22. sz. Interjú

Részletek nyugdíjas roma bányászokkal készített interjúkból (Cs. János)

Kérem, beszéljen egy kicsit a fiatalkoráról

- Pécsen születtem, a Stadtwald alatt, a Nagybányaréti völgyben nőttem fel. 13 éves koromban kezdtem el dolgozni Béke-aknán. 14 éves koromban bementem az irodára és hazudtam egy kicsit. Azt mondtam, hogy megnősültem, terhes a feleségem és nekem kellene lakás és engedjenek le a bányába, mert nem tudom eltartani a feleségemet. Akkor úgy leengedtek a bányába és ott schrammpucoló voltam. Ezt csináltam 17 éves koromig, majd dolgoztam a vágatokon, fejtésekben is. Voltam csillós, segédvájár, vájár. Béke-aknán kezdtem, onnan István-aknára kerültem és Vasason hagytam abba.

Hol, melyik aknán kezdett el dolgozni?

- Ahogy mondtam Béke-aknán kezdtem el dolgozni, Öreg-aknán, így is lehet mondani. Ez 1953 januárjában volt. Egészen 1991-ig a bányánál dolgoztam. Én tisztelem és becsülöm a bányát, mert az adott erőt, egészséget nekem és a családomnak, iskoláztatni tudtam a gyermekeimet, lakást kaptam, jó fizetésem volt, ezt rendben és szépen be tudtam osztani.

Amikor a bányához került, akkor volt olyan, hogy lenézték, kiközösítették a cigányokat?

- A bányánál elfogadták a romákat, nem gúnyoltak ki bennünket, nem csúfoltak. Persze mi is alkalmazkodtunk a többiekhez. Szerettem dolgozni, pedig volt olyan, hogy 10-12 órás műszakokat is csináltunk. Mondták a munkaidő végén, hogy nem szállunk ki, még nem végeztünk. Nem volt semmi vita, mindenki beleegyezett, igaz ezért külön fizettek. Ott lent a föld alatt nem számított, hogy ki a cigány és a ki a nem cigány. Egymásra voltunk utalva.

- A romák között sok jól dolgozó bányász is volt. Az üzem nem fizetett rá a roma bányászokra. Iparkodtunk, mindenki volt annyi ösztön, hogy mindig megcsináljuk azt, amivel megbíztak. Néha még én szóltam rá a magyar gyerekekre, hogy Jóska, nem volna jobb, ha minden évben Te is megkapnád a hűségpénzt és nem mindig a pia miatt lenne a sok balhéd. Ha nem jött a síttré, mindig megkérdeztem tőle, hogy miért nem jöttél? Hát baszd meg, elaludtam – mondta. Aztán elszégyellte magát, hogy ezt egy cigány ember mondja neki.

Hogyan került György-telepre?

- Először mi is egy egy szoba-konyhás, hajópadlós lakást kaptunk a bányától Györgytelepen, itt laktunk 10-12 évig. Ezután István-aknán adtak lakást, majd

Meszesre költöztünk. Van egy lányom, aki mérnök diplomát szerzett, most nála lakok. Én 42 évig dolgoztam a bányánál, otthon mindig megkaptam a reggelit, az ebédet, a vacsorát, mert a feleségemnek nem kellett elmenni dolgozni, én elő tudtam teremteni mindent, ami kellett.

23. sz. Interjú

Részletek nyugdíjas roma bányászokkal készített interjúkból (Cs. István)

Ön hol született?

- Én Mecsekszabolcson születtem, a kozári vadászházban, 1938-ban. Ezután Józsefházára kerültünk, majd Lantosvölgybe., egyik kunyhóból a másikba mentünk. Édesapám 1942-ben, a fronton meghalt. Itt maradtunk hadiárván. Édesanyám 48%-os rokkant lett, nem is bírta megmozdulni. Kodiskenyéren nőttünk fel. Ez azt jelentette, hogy a szüleink eljártak koldulni, mert nem volt más. 5 osztályt tudtam csak elvégezni, már gyerekkoromban dolgoztam.

Mikor kezdett el dolgozni?

- A meddőhányon, a palahányon ott nőttem fel, ott kerestem meg a napi kenyeremet. Volt olyan, hogy még kenyérből sem tudtunk jól lakni. Kaptunk 63 Ft. hadisegélyt, abból 20 Ft. lakbért fizetett édesanyám, maradt 40 Ft. Az semmire nem volt elég. 1957-ben kerültem a Bányászati Aknamélyítő Vállalathoz. Itt 7 hónapig dolgoztam majd leszámoltam és jelentkeztem a Szénbányáknál. Először Béke-aknára kerültem, majd, amikor megszűnt Béke-akna István-aknára mentünk. Itt 1976-ig dolgoztam lent a föld alatt. Megrokkantam, gerincsérvvel műtöttek. Ezután portásként, fürdősként dolgoztam 1991-ig, akkor mentem nyugdíjba.

Kikkel dolgozott együtt?

- Bekerültem egy brigádba. Ezek valamikor sztahanovisták voltak, nagyon kemény emberek. Később szocialista brigád lettünk. 18 évet húztam le a föld alatt, ezek az emberek engem nagyon megbecsültek. Segítettük is egymást. Volt olyan magyar gyerek velünk, akinek mindig én adtam lent zsíros kenyeret, mert még az sem volt neki. Én mindig megkaptam a húsépgépz, de volt olyan magyar ember, aki nem. Akinek sok bumlija volt, az futott a pénze után. Persze volt olyan, hogy aztán az üzemvezető elintézte.

- Nagyon sokat jártunk együtt társadalmi munkázni. Építettük a Vidám Parkot, az Állatkertet, mi építettük a Hősök terei iskolát is. Kiszálltunk a bányából, mentünk építkezni az Istvánder Jóskához társadalmi munkába, akkor ő volt ott az igazgató. Meg patronáltunk állami gondozott gyerekeket, ha ajándékot kellett nekik vinni, mindig engem küldtek.

Ön is lakott György-telepen?

- Nem, ott nem laktam. Szabolcsban laktunk. Annak idején a Kádár minket cigányokat kivett a putriból. Először ilyen kis nyári konyhákban laktunk albérletben. Amikor a bányához kerültem elmentem az üzemvezetőhöz, a Tátrai Jóskához. Mondtam, hogy szeretnék egy lakást. Azt mondta, hogy majd 10 év múlva. De tudja mit – mondta, menjen le egy kocsival a fatérre, pakolja meg anyaggal, fával és építsen magának

kunyhót. Hogy képzeli ezt Tátrai elvtárs – kérdeztem tőle, magyar asszonyt vigyek kunyhóba? De nem tudtam mit csinálni, építettem egy ilyen féltetőt valamit, akkor már volt gyerek is. Később eljutottunk odáig, hogy az I. kerületi tanács adott bontást, kaptam telket, nekiálltam építkezni. Egy nagyon szép 3 szobás házat építettem.